

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра міжнародної економіки

УДК

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту

Завідувач кафедри

_____ Олег ШЕРЕМЕТ _____ Світлана ГУТКЕВИЧ

«__» _____ 2025 р.

«__» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ
ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТРА

за освітньо-професійною програмою «Міжнародна
економіка» зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні
відносини»

на тему: «Банківська інвестиційна діяльність»

Виконав

здобувачка 2 курсу, групи МЕ-2-4М

Хандашко Меланія Василівна

Керівник д.е.н., проф. _____

Гуткевич Світлана Олександрівна

Рецензент _____

Арич Михайло Іванович

Я як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____

м. Київ – 2025 рік

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра Міжнародної економіки
Освітній ступінь Магістр
Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
(шифр і назва)
Освітньо-професійна програма «Міжнародна Економіка»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Д.е.н. проф., завідувач кафедри
міжнародної економіки

Світлана

ГУТКЕВИЧ

«05» вересня 2025 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Хандашко Меланії Василівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Банківська інвестиційна діяльність

керівник роботи: д.е.н., проф. Гуткевич Світлана Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «05» вересня 2025 року № 643-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 01.12.2025 року,

3. Вихідні дані до роботи: статистичні та аналітичні матеріали Національного банку України, Державної служби статистики України, фінансова звітність провідних банків України, законодавчі акти Верховної Ради України, а також наукові публікації, аналітичні огляди й відкриті статистичні джерела.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): У роботі розглянуто теоретичні та практичні аспекти інвестиційної діяльності банків: економічну сутність і класифікацію інвестицій, методи оцінювання інвестиційних операцій, правове регулювання, стан банківської системи, структуру інвестиційних портфелів банків, їх вплив на економіку, міжнародний досвід та напрями підвищення ефективності управління інвестиційними інвестиціями банків.

5. Перелік графічного матеріалу: 23 таблиці, 16 рисунків, кількість використаних джерел - 76.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	<u>д.е.н., проф Гуткевич С. О.</u>		
2	<u>д.е.н., проф Гуткевич С. О.</u>		
3	<u>д.е.н., проф Гуткевич С. О.</u>		

7. Дата видачі завдання 01 вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	01.10.2025 р.	виконано
2	Написання розділу 1	17.10.2025 р.	виконано
3	Робота над розділом 2, 3	12.11.2025 р.	виконано
4	Підготовка розділу 4	20.11.2025 р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	до 02.12.2025 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	01-02.11.2025 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	до 05.12.2025 р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	до 05.12.2025 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	до 10.12.2025 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	16-18.12.2025р.	виконано

Здобувач

(підпис)

Меланія ХАНДАШКО

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Світлана ГУТКЕВИЧ

_____ (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

до кваліфікаційної роботи магістра на тему: «Банківська інвестиційна діяльність»

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота містить 23 таблиці, 16 рисунків, кількість використаних джерел - 76.

Ключові слова: банківська інвестиційна діяльність, банк, інвестиції, ефективність, міжнародний досвід, інвестиційний портфель.

Мета кваліфікаційної роботи: теоретико-методичне обґрунтування та комплексний аналіз інвестиційної діяльності банків в Україні, оцінювання її впливу на економічний розвиток держави, дослідження сучасного стану та напрямів підвищення ефективності банківської інвестиційної діяльності в Україні.

Основні завдання кваліфікаційної роботи:

- визначено економічну сутність та класифікаційні ознаки інвестиційної діяльності банків;
- розглянуто сучасні наукові підходи до оцінювання інвестиційних операцій та діяльності банків;
- надано правове забезпечення банківської інвестиційної діяльності в Україні;
- визначено стан та тенденції розвитку банківської системи України;
- здійснено аналіз структури і динаміки інвестиційних портфелів провідних банків України;
- визначено вплив інвестиційної діяльності банків на економічний розвиток країни;
- систематизовано основні напрями інвестиційної діяльності банків;
- розглянуто міжнародний досвід управління інвестиційною діяльністю банківських установ;
- сформовано напрями підвищення ефективності формування та управління інвестиційним портфелем банку.

Об'єкт дослідження: банківська інвестиційна діяльність як складова функціонування банківської системи України.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні засади формування, оцінювання й управління інвестиційною діяльністю банківських установ.

Методи аналізу. При написанні кваліфікаційної роботи було використано монографічний; статистичні: табличний, графічний, рядів динаміки, метод кореляційного аналізу; метод порівняльного аналізу; абстрактно-логічний.

Наукові результати. Основні положення та результати викладено в наукових виданнях та доповідалися на науково-практичних конференціях та семінарах, зокрема: «Сучасні тенденції та проблеми розвитку» (2025, НУХТ); «Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті» (2025, НУХТ).

ABSTRACT
to master's degree work on the topic:
«Bank Investment Activity»

The qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of used sources, and appendices. The work contains 23 tables, 16 figures, the number of used sources - 76.

Keywords: bank investment activity, bank, investment, efficiency, international experience, investment portfolio.

The actuality of the paper is the theoretical and methodological substantiation and comprehensive analysis of the investment activity of banks in Ukraine, evaluation of its influence on the economic development of the state, research of the current state and directions for improving the efficiency of bank investment activity in Ukraine.

The purpose of the work is to provide a theoretical and methodological justification and a comprehensive analysis of the investment activities of banks in Ukraine, to assess its impact on the economic development of the state, and to study the current state and directions for improving the efficiency of banking investment activities in Ukraine.

The main tasks of the qualification work:

- the economic essence and classification features of bank investment activity are defined.
- modern scientific approaches to the evaluation of investment operations and bank activity are considered.
- the legal framework for bank investment activity in Ukraine is provided.
- the state and development trends of the banking system of Ukraine are determined.
- the structure and dynamics of the investment portfolios of leading ukrainian banks are analyzed.
- the impact of bank investment activity on the country's economic development is identified.
- the main directions of bank investment activity are systematized.
- the international experience in managing the investment activity of banking institutions is examined.
- directions for increasing the efficiency of the formation and management of a bank's investment portfolio are formulated.

The subject of the work is bank investment activity as an integral component of the functioning of the banking system of Ukraine.

The object of the work includes theoretical, methodological, and applied principles of the formation, evaluation, and management of the investment activity of banking institutions.

Methods of analysis. A monograph was used when writing the qualification work; statistical: tabular, graphic, dynamic series, method of correlation analysis; method of comparative analysis; abstract and logical.

Scientific results. The main provisions and results were presented in scientific publications and reported at scientific and practical conferences and seminars, in particular: "Modern Trends and Problems of Development" (2025, NUFT); "Scientific Achievements of Youth – Solving the Problems of Human Nutrition in the 21st Century" (2025, NUFT).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ЗАСАДИ БАНКІВСЬКОЇ	
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
	12
1.1 Сутність інвестиційної діяльності.....	12
1.2 Оцінка інвестиційної діяльності банків	23
1.3 Правові основи банківської інвестиційної діяльності.....	26
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В	
УКРАЇНІ	
	32
2.1 Оцінка стану банківської системи України	32
2.2 Аналіз динаміки інвестиційного портфеля провідних банків України	39
2.3 Вплив інвестиційної діяльності банків на економічний розвиток країни	43
Висновки до розділу 2.....	47
РОЗДІЛ 3. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
БАНКІВ.....	
	50
3.1 Основні напрями інвестиційної діяльності банків	50
3.2 Аналіз міжнародного досвіду інвестиційної діяльності банків	56
3.3 Підвищення ефективності управління інвестиційним портфелем банку..	64
Висновки до розділу 3.....	75
ВИСНОВКИ.....	78
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТКИ	87

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку світового фінансового ринку характеризується посиленням ролі банківських установ як основних інституцій, що забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів, стабільність грошово-кредитної системи та підтримку економічного зростання. В умовах глобальної невизначеності, підвищення макроекономічних ризиків і структурних трансформацій економіки України особливого значення набуває ефективна інвестиційна діяльність банків, що виступає важливим чинником забезпечення стійкості фінансового сектору та формування джерел довгострокового економічного розвитку.

Банківська інвестиційна діяльність охоплює широкий спектр операцій – від формування портфеля цінних паперів і фінансування корпоративних проєктів до участі в інструментах ринку капіталу та розвитку інноваційних фінансових продуктів. Від ефективності управління інвестиційним портфелем залежить не лише фінансовий результат банку, а й стан економічного середовища, рівень інвестиційної активності та доступність капіталу для суб'єктів господарювання. У контексті євроінтеграційного курсу України, відновлення економіки в умовах повоєнної трансформації та зростання ролі міжнародних фінансових інституцій підвищується потреба у переосмисленні підходів до управління інвестиційною діяльністю банків, а також у впровадженні сучасних методик оцінювання ризиків, ефективності та стратегічних пріоритетів.

Відповідно актуальність теми зумовлена необхідністю ґрунтовного аналізу сучасного стану банківської інвестиційної діяльності, визначення її впливу на економічний розвиток держави, а також виявлення перспектив модернізації методичного та організаційного забезпечення формування й управління інвестиційним портфелем банківських установ. Додатковими факторами актуалізації є динамічні зміни у регуляторному середовищі, посилення вимог до фінансової стійкості банків, впровадження міжнародних

стандартів (зокрема Basel III), цифровізація банківських послуг та зростання ролі фінтех-компаній.

Теоретичною та інформаційною базою дослідження стали наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів (2019–2025 рр.), нормативно-правові акти України, статистичні матеріали Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, звітність комерційних банків, аналітичні огляди міжнародних організацій (МВФ, Світовий банк, ЄЦБ, BIS).

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у діяльності банківських установ з метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності, оптимізації структури та ризиковості інвестиційних портфелів, а також для формування стратегій розвитку у контексті сучасних викликів фінансового ринку.

Мета дослідження полягає у теоретико-методичному обґрунтуванні та комплексному аналізі інвестиційної діяльності банків в Україні, оцінюванні її впливу на економічний розвиток держави, дослідженні сучасного стану та напрямів підвищення ефективності банківської інвестиційної діяльності в Україні.

Для досягнення зазначеної мети у роботі поставлено та вирішено наступні **завдання**:

- визначено економічну сутність та класифікаційні ознаки інвестиційної діяльності банків;
- розглянуто сучасні наукові підходи до оцінювання інвестиційних операцій та діяльності банків;
- надано правове забезпечення банківської інвестиційної діяльності в Україні;
- визначено стан та тенденції розвитку банківської системи України;
- здійснено аналіз структури і динаміки інвестиційних портфелів провідних банків України;

- визначено вплив інвестиційної діяльності банків на економічний розвиток країни;
- систематизовано основні напрями інвестиційної діяльності банків;
- розглянуто міжнародний досвід управління інвестиційною діяльністю банківських установ;
- сформовано напрями підвищення ефективності формування та управління інвестиційним портфелем банку.

Об'єкт дослідження: дослідження є банківська інвестиційна діяльність як складова функціонування банківської системи України.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні засади формування, оцінювання й управління інвестиційною діяльністю банківських установ.

Методи аналізу: монографічний метод (застосовано при аналізі теоретичних основ у розділі 1); системно-аналітичний (під час структуривання інвестиційної діяльності); абстрактно-логічний (при формулюванні висновків та рекомендацій у розділі 3); статистичні методи включають табличний, графічний, метод рядів динаміки та індексний аналіз, що застосовувалися у розділі 2 для оцінки інвестиційних портфелів банків та їх динаміки; порівняльний аналіз використано під час вивчення міжнародного досвіду (підрозділ 3.2); емпіричні методи застосовано при узагальненні фактичних даних НБУ, Держстату та річних звітів банків.

Структура кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота викладена на 110 сторінках і складається зі вступу, трьох розділів основної частини, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків, містить 23 таблиці, 16 рисунків, кількість використаних джерел — 76.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, об'єкт і предмет роботи, окреслено коло завдань, методологічну базу та

інформаційні джерела, що використовувалися у процесі підготовки дослідження.

У першому розділі розкрито наукові засади банківської інвестиційної діяльності. Проаналізовано сутність інвестиційної діяльності банків, її роль у функціонуванні фінансової системи та економіки країни. Надано характеристику ключових підходів до оцінювання інвестиційної діяльності банківських установ, визначено класифікаційні особливості інвестиційних операцій та окреслено нормативно-правові засади регулювання банківських інвестицій відповідно до положень чинного законодавства України та міжнародних стандартів. Представлено основні підходи сучасних науковців до трактування інвестиційної діяльності банків та узагальнено тенденції її еволюції.

У другому розділі здійснено аналітичне дослідження банківської інвестиційної діяльності в Україні. Оцінено сучасний стан функціонування банківської системи, визначено її структурні особливості та ключові фінансові індикатори. Проаналізовано динаміку інвестиційних портфелів провідних банків України на основі статистичних даних та офіційної звітності, проведено горизонтальний, вертикальний і порівняльний аналіз основних показників. Встановлено вплив активності банків у сфері інвестування на макроекономічні параметри та економічний розвиток країни, а також виявлено фактори, що визначають ефективність інвестиційних рішень банківських установ у сучасних умовах.

У третьому розділі представлено тенденції розвитку та напрями удосконалення інвестиційної діяльності банків. Окреслено ключові вектори трансформації банківських інвестицій в умовах зростання ролі цифрових технологій, інтеграції України у світовий фінансовий простір та дії воєнних ризиків. Узагальнено міжнародний досвід організації інвестиційної діяльності банків та визначено можливості його адаптації в Україні. Запропоновано шляхи підвищення ефективності управління інвестиційним портфелем банків, сформувано рекомендації щодо вдосконалення методичного, інформаційного та

організаційно-економічного забезпечення процесу прийняття інвестиційних рішень.

У висновках узагальнено результати проведеного дослідження, сформульовано ключові положення, що впливають із теоретичних і аналітичних напрацювань, а також представлено практичні пропозиції щодо підвищення ефективності банківської інвестиційної діяльності в Україні.

Апробація результатів дослідження: Основні положення та результати викладено в наукових виданнях та доповідалися на науково-практичних конференціях та семінарах, зокрема: «Сучасні тенденції та проблеми розвитку» (2025, НУХТ); «Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті» (2025, НУХТ).

РОЗДІЛ 1

НАУКОВІ ЗАСАДИ БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1 Сутність інвестиційної діяльності

Інвестиційна діяльність є основним елементом розвитку економіки, механізмом оновлення виробничого потенціалу та основою для довгострокового зростання. Вона охоплює процеси формування, розподілу та використання капіталу з метою отримання економічного, соціального або екологічного результату. У сучасних умовах глобалізації, трансформації фінансових ринків та підвищеної конкурентності інвестиційні процеси набувають системного характеру, охоплюючи взаємодію різних суб'єктів: держави, підприємницького сектору, населення та фінансових установ, зокрема банків.

Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає інвестиції як усі види майнових і нематеріальних цінностей, що вкладаються у будь-які об'єкти господарської діяльності для отримання доходу або інших вигод. До таких цінностей належать грошові кошти, рухоме й нерухоме майно, майнові права, інтелектуальні продукти, цінні папери, корпоративні права, технології, «ноу-хау», права користування природними ресурсами та інші активи, що не суперечать законодавству. Це визначення створює широке поле для форм інвестування та дозволяє застосовувати інвестиції не лише у виробничій сфері, але й у соціальній, інноваційній та фінансовій. [29]

Інвестиційна діяльність охоплює комплекс практичних дій із підготовки, обґрунтування, фінансування й реалізації інвестицій. Вона відображає відносини між інвесторами, державою, підприємствами та фінансовими посередниками. Учасниками інвестиційного процесу можуть бути громадяни, юридичні особи, державні структури, іноземні інвестори, а також міжнародні організації. [18]

З економічної точки зору інвестиції виконують низку критичних функцій.

По-перше, вони забезпечують розширене відтворення, тобто дозволяють оновлювати й модернізувати основні фонди.

По-друге, інвестиції є інструментом структурних зрушень, оскільки спрямовуються у перспективні галузі або ті, що потребують розвитку.

По-третє, інвестиційна активність стимулює інновації, підвищення продуктивності праці, розвиток нових технологій.

По-четверте, інвестиції виконують функцію вирівнювання регіональних диспропорцій, сприяючи створенню робочих місць та соціальній стабільності.

І, нарешті, вони сприяють зміцненню фінансової стійкості підприємств, формуванню доданої вартості та впливають на економічне зростання у цілому.

[16]

У науковій літературі інвестиції розглядаються як категорія, що має багаторівневу структуру, а тому класифікуються за різними ознаками: за формою власності, за об'єктом вкладення, за терміном використання, за ступенем ризику, за джерелом фінансування тощо. Така класифікація дозволяє точніше аналізувати інвестиційні потоки та застосовувати відповідні методи управління ними.

Таблиця 1.1

Класифікація інвестицій

Ознака класифікації	Види інвестицій	Характеристика (на основі тексту та наукової літератури)
1	2	3
За об'єктом вкладення	Реальні	Спрямовані на створення або оновлення матеріальних активів. Мають довший цикл, забезпечують зміни у виробничих можливостях.
	Фінансові	Передбачають придбання фінансових інструментів (акцій, облігацій, депозитів). Характеризуються мобільністю та ліквідністю.
За характером участі	Прямі	Передбачають безпосередню участь інвестора у діяльності підприємства та вплив на управлінські рішення.
	Портфельні	Купівля цінних паперів виключно для отримання доходу, без втручання в операційну діяльність.
За територіальною ознакою	Іноземні	Забезпечують приплив капіталу з-за кордону, сприяють модернізації та інтеграції у міжнародні ринки.
	Національні	Інвестиції, здійснювані суб'єктами

	(внутрішні)	господарювання всередині країни (логічне доповнення класифікації).
--	-------------	--

Продовження табл. 1.1

За терміном використання	Короткострокові	Вкладення на період до одного року (зазвичай високоліквідні).
	Довгострокові	Вкладення на період понад один рік (характерно для реальних інвестицій).
За формою власності	Приватні	Здійснюються приватними особами та підприємствами недержавної форми власності.
	Державні	Здійснюються органами влади або держпідприємствами за рахунок бюджетних коштів.
За ступенем ризику	Низькоризикові	Вкладення з гарантованим, але зазвичай меншим доходом.
	Високоризикові	Вкладення з імовірністю втрати капіталу, але з потенціалом високого прибутку.

Джерело: розроблено на основі [18]

Залежно від напрямів вкладення інвестиції поділяють на реальні, тобто спрямовані на створення або оновлення матеріальних активів, і фінансові, які передбачають придбання фінансових інструментів — акцій, облігацій, інших цінних паперів, депозитів. Реальні інвестиції мають довший цикл, але здатні забезпечувати суттєві зміни у виробничих можливостях підприємств. Фінансові інвестиції, навпаки, характеризуються більшою мобільністю та ліквідністю.

Важливим різновидом інвестицій є прямі інвестиції, які передбачають безпосередню участь інвестора у діяльності підприємства та можливість впливати на управлінські рішення. На відміну від них, портфельні інвестиції полягають у придбанні цінних паперів з метою отримання доходу без втручання в операційну діяльність підприємства. [33]

Окремим напрямом є іноземні інвестиції, що відіграють суттєву роль у розвитку національної економіки. Вони забезпечують приплив капіталу, сприяють модернізації виробничої бази, впровадженню нових технологій та інтеграції країни у міжнародні ринки.

Таблиця 1.2

Форми та види іноземних інвестицій

Критерій класифікації	Форми та види інвестицій	Характеристика
1	2	3
За формою участі в капіталі	Прямі іноземні інвестиції (ПІІ)	Вкладення, що дають інвестору контроль над підприємством (зазвичай >10% статутного капіталу) та право участі в управлінні.
	Портфельні інвестиції	Купівля акцій (менше 10%) або облігацій виключно з метою отримання дивідендів чи відсотків, без втручання в управління.
	Інші інвестиції	Торгові кредити, позики банків, лізинг, гранти від міжнародних організацій.
За видом вкладених ресурсів	Валютні (фінансові)	Внески у вільно конвертованій валюті або національній валюті (за умови реінвестиції).
	Матеріальні (речові)	Ввезення обладнання, машин, сировини, товарів як внеску до статутного капіталу.
	Нематеріальні (інтелектуальні)	Передача прав на інтелектуальну власність: технології, патенти, ліцензії, ноу-хау, торгові марки.
За способом входження на ринок	Створення нового підприємства (Greenfield)	Будівництво виробничих потужностей «з нуля». Забезпечує створення нових робочих місць.
	Придбання існуючого підприємства (Brownfield / M&A)	Купівля контрольного пакету акцій або майна вже діючого місцевого підприємства.
За організаційно-правовою формою	Спільні підприємства (СП)	Створення компанії за участю як іноземного, так і національного капіталу (часткове володіння).
	Підприємства зі 100% іноземним капіталом	Повне володіння об'єктом інвестування іноземним інвестором (дочірні компанії, філії).
	Угоди про розподіл продукції	Договір, за яким інвестор отримує право на розробку надр в обмін на частку видобутої продукції.

Джерело: розроблено на основі [18]

У структурі інвестиційної діяльності важливе значення має також співвідношення між реальними та фінансовими інвестиціями. Реальні інвестиції включають вкладення у матеріальне виробництво, інфраструктуру, технологічне оснащення, тобто у створення чи модернізацію основних фондів.

Фінансові інвестиції відображають процес придбання фінансових активів та участі у фінансовому ринку. Саме фінансовий ринок виступає ключовим середовищем для реалізації інвестиційної політики банків, які часто стають провідними учасниками процесу переміщення капіталів між секторами економіки. [33]

Значну увагу сучасні дослідники приділяють класифікації інвестицій за рівнем ризику, оскільки ризик визначає можливість втрати капіталу, недоотримання прибутку або погіршення ліквідності інвестиційного портфеля. Умовно ризики поділяються на безризикові, низькоризикові, середньоризикові та високоризикові. Банківські установи, формуючи власні інвестиційні портфелі, зобов'язані дотримуватися принципу диверсифікації, що мінімізує концентрацію вкладень у ризикові інструменти та забезпечує стійкість фінансової діяльності банку. [42]

Таблиця 1.3

Класифікація інвестицій за рівнем ризику

Категорія ризику	Характеристика (згідно з текстом та теорією)	Очікувана дохідність	Типові інструменти (Приклади)
1	2	3	4
Безризикові	Вкладення, де ймовірність втрати капіталу або неотримання доходу прагне до нуля. Зазвичай гарантуються державою.	Мінімальна (часто на рівні інфляції)	<ul style="list-style-type: none"> • Облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) • Казначейські зобов'язання держави
Низькоризикові	Інвестиції з високим рівнем надійності та ліквідності. Ризик втрати капіталу мінімальний.	Помірна (трохи вища за депозитну ставку)	<ul style="list-style-type: none"> • Банківські депозити у надійних банках • Облігації великих стабільних компаній • Фонди грошового ринку

Середньоризикові	Збалансовані інвестиції. Існує ризик тимчасового зниження вартості активів або недоотримання прибутку, але у довгостроковій перспективі вони стабільні.	Середня (дозволяє примножити капітал)	<ul style="list-style-type: none"> • Акції «блакитних фішок» (лідерів ринку) • Інвестиції в житлову або комерційну нерухомість • Збалансовані пайові інвестиційні фонди
Високоризикові	Вкладення зі значною ймовірністю часткової або повної втрати капіталу. Часто мають низьку ліквідність або високу волатильність.	Потенційно максимальна (спекулятивна)	<ul style="list-style-type: none"> • Венчурні інвестиції (стартапи) • Акції компаній, що розвиваються • Криптовалюти • Сміттєві облігації (junk bonds)

Джерело: розроблено на основі [18]

Окремою групою виступають інноваційні інвестиції — вкладення у технологічні розробки, наукові проекти, цифрові рішення та інші результати інтелектуальної діяльності. Саме інноваційні інвестиції забезпечують структурні зрушення в економіці, підвищуючи її конкурентоспроможність та продуктивність. Для банківського сектору інноваційні інвестиції мають подвійне значення: з одного боку, банки самі виступають інвесторами у цифрові платформи, банківську IT-інфраструктуру, системи кіберзахисту; з іншого — вони кредитують інноваційний сектор, сприяючи розвитку нових сфер економіки.

Суттєвим аспектом є часовий критерій освоєння інвестицій, відповідно до якого інвестиції поділяють на короткострокові, середньострокові та довгострокові. Короткострокові інвестиції, як правило, пов'язані з ліквідними фінансовими інструментами — депозитними сертифікатами, короткостроковими облігаціями, високоліквідними цінними паперами.

Довгострокові інвестиції переважно спрямовуються у реальні активи, інфраструктурні проєкти та корпоративні права. Для банків поділ за строками є визначальним у побудові інвестиційної стратегії, оскільки він впливає на ліквідність, дохідність та структуру активів. [33]

Таблиця 1.4

Класифікація інвестицій за строками здійснення

Категорія	Типовий термін здійснення	Ключові характеристики та цілі	Типові інструменти та об'єкти
1	2	3	4
Короткострокові	До 1 року	Висока ліквідність, швидка оборотність. Слугують для підтримки поточної ліквідності та отримання швидкого доходу.	<ul style="list-style-type: none"> • Депозитні сертифікати • Короткострокові облигації • Високоліквідні цінні папери • Короткострокові векселі
Середньострокові	Від 1 року до 5 років	Збалансований підхід: дохідність вища, ніж у короткострокових, але менший ризик, ніж у довгострокових. Використовуються для проміжних цілей.	<ul style="list-style-type: none"> • Середньострокові корпоративні облигації • Частки в пайових інвестиційних фондах Модернізація чи оновлення оборотного капіталу
Довгострокові	Понад 5 років	Спрямовані на стратегічний розвиток, створення та оновлення основних засобів. Мають значний вплив на структуру активів та суттєві зміни у виробничих можливостях.	<ul style="list-style-type: none"> • Інфраструктурні проєкти та будівництво • Корпоративні права (контрольні пакети акцій) • Інвестиції у реальні активи та НДДКР

Джерело: розроблено на основі [18]

Джерела фінансування інвестицій є одним із найважливіших критеріїв класифікації. Інвестиції можуть здійснюватися за рахунок власних, позикових або залучених коштів. Власні кошти забезпечують найбільшу фінансову автономію, тоді як позикові — дозволяють розширювати масштаб

інвестиційної діяльності, одночасно підвищуючи ризик перевантаження борговими зобов'язаннями. Банки відіграють ключову роль у формуванні позикових джерел фінансування, оскільки вони надають кредити, випускають облігації, акумулюють тимчасово вільні ресурси економічних суб'єктів і спрямовують їх у найбільш перспективні напрями.

Особливе місце у системі інвестицій займає механізм реінвестування. Реінвестиції передбачають повторне вкладення отриманого прибутку у розвиток виробництва, розширення операційної діяльності чи оновлення основних засобів. Для банківського сектору реінвестування має стратегічне значення, оскільки банки використовують частину отриманого прибутку на нарощування капіталу, виконання нормативів НБУ, удосконалення внутрішніх технологічних процесів та розширення участі у фінансових ринках. [43]

Окрему увагу в економічній науці приділено визначенню ролі інвестицій у відтворювальному процесі. Інвестиції забезпечують не лише просте, а й розширене відтворення та впливають на довгострокові темпи економічного зростання. Вони є критично важливими для оновлення фондів, нарощування виробничих потужностей і підвищення конкурентоспроможності економіки.

При цьому ефективність інвестицій значною мірою залежить від макроекономічного середовища, рівня інституційної стабільності (захист прав власності, верховенство права), прозорості фінансового сектору та довіри інвесторів. Ці фактори формують загальний інвестиційний клімат. У країнах із розвинутою банківською системою саме банки стають головним каналом перерозподілу капіталу, спрямовуючи його в продуктивні сектори. Це визначає потребу у глибокому аналізі їх інвестиційної діяльності, адже якість їхніх рішень безпосередньо впливає на стійкість фінансової системи та динаміку національної економіки. [45]

Ще одним важливим класифікаційним критерієм є регіональний напрям інвестування. За цим параметром інвестиції поділяються на внутрішні та зовнішні.

Внутрішні інвестиції – це вкладення капіталу в об'єкти, розташовані в межах економічних кордонів країни. Вони сприяють посиленню економічного потенціалу держави, розвитку інфраструктури та створенню робочих місць. Натомість, зовнішні інвестиції пов'язані з переміщенням капіталу через державні кордони (як притік, так і відтік). Вони забезпечують міжнародний обмін капіталом і технологіями, а також формують передумови для інтеграції у глобальний економічний простір.

Окрему увагу в економічній науці приділено взаємодії внутрішніх і зовнішніх інвестицій, оскільки їхня збалансованість визначає довгострокову стійкість економіки. Внутрішні інвестиції зазвичай є стабільнішими, оскільки формуються за рахунок власних заощаджень, національного капіталу та державних інвестиційних програм. Зовнішні інвестиції, у свою чергу, здатні компенсувати дефіцит внутрішніх ресурсів, пришвидшувати модернізацію виробництва та сприяти залученню нових технологій, проте їхній рівень значною мірою залежить від політичної стабільності, стану фінансових ринків і чинників міжнародної безпеки.

Таким чином, ефективне поєднання внутрішніх та зовнішніх інвестицій формує базу для сталого економічного розвитку, забезпечує підвищення конкурентоспроможності національної економіки та створює умови для її структурної трансформації відповідно до сучасних глобальних тенденцій.

Банки можуть виступати як внутрішніми, так і зовнішніми інвесторами. Їхня зовнішня інвестиційна діяльність проявляється, зокрема, у здійсненні операцій з міжнародними цінними паперами, участі у транснаціональних інвестиційних проєктах та роботі з іноземними контрагентами. [6]

Місце інвестицій у системі відтворення економіки

Етап/Рівень	Суть процесу та роль інвестицій	Ключові чинники з тексту
I. Акумуляція Ресурсів (Джерело)	Накопичення тимчасово вільних коштів (заощадження, прибутки підприємств)	Вихідний фінансовий потенціал
II. Канал Перерозподілу	БАНКІВСЬКА СИСТЕМА. Банки виступають головним каналом перерозподілу капіталу в економіці.	Потреба у глибокому аналізі їх інвестиційної діяльності
III. Інвестиційна Діяльність	Трансформація накопичень у реальні та фінансові активи. Банки діють як активні інвестори (ЦП, інфраструктура).	Регіональний напрям: Внутрішні та Зовнішні (міжнародний обмін капіталом)
IV. Відтворювальний Процес	Забезпечення відтворення економіки. Інвестиції гарантують: 1) Просте відтворення (заміна); 2) Розширене відтворення (приріст).	Рівень інституційної стабільності, прозорість фінансового сектору та довіра інвесторів
V. Макроекономічний Результат	Вплив на довгострокові темпи економічного зростання.	Залежність ефективності від макроекономічного середовища

Джерело: розроблено на основі [16]

У структурі національної економіки особливе місце займає інвестиційна діяльність банків, оскільки саме банківська система є основним фінансовим посередником, який акумулює тимчасово вільні кошти та спрямовує їх у реальний і фінансовий сектори. Банки виступають не лише кредиторами, але й активними інвесторами, здійснюючи вкладення у державні цінні папери, корпоративні облігації, акції, інфраструктурні проєкти, міжнародні фінансові інструменти. [6]

Банківські інвестиції мають свої особливості, що відрізняють їх від інвестицій інших суб'єктів.

По-перше, банки зобов'язані дотримуватися суворої системи регулювання та наглядових норм, які визначають допустимі обсяги інвестицій, їхню структуру та рівень ризику.

По-друге, інвестиційна діяльність банків спрямована не лише на отримання прибутку, але й на забезпечення ліквідності та фінансової стабільності, що вимагає зваженої політики управління інвестиційним портфелем.

По-третє, банківські інвестиції мають важливе значення для формування ринкової кон'юнктури, впливаючи на вартість кредитних ресурсів, курсові коливання та види активів, у які прямує національний капітал.

У структурі інвестиційних операцій банків виділяють кілька основних напрямів:

- вкладення у державні цінні папери, що мають високий рівень надійності та мінімальний ризик;
- операції з корпоративними облігаціями та акціями;
- інвестиції в інноваційні та інфраструктурні проекти;
- участь у формуванні статутних капіталів підприємств;
- операції з міжнародними фінансовими інструментами.

Завдяки своїй ролі посередника банки забезпечують перелив капіталу між секторами економіки, сприяють розвитку підприємництва та підтримують макроекономічну стабільність. Саме тому дослідження інвестиційної діяльності банків є важливим як у теоретичному, так і в практичному аспектах. [4]

На сучасному етапі банківська інвестиційна діяльність формується під впливом низки чинників: стану фінансового ринку, регуляторної політики держави, рівня капіталізації банківських установ, воєнних ризиків, глобальних економічних тенденцій, розвитку цифрових технологій та зміни потреб клієнтів. Врахування цих чинників є необхідним при формуванні інвестиційної політики банків, оцінці ризиків та прийнятті інвестиційних рішень. [5]

Окрему увагу в наукових дослідженнях приділяють взаємозв'язку між інвестиційною активністю банків і економічним розвитком держави. Активізація банківських інвестицій сприяє збільшенню капітальних вкладень у ключові сектори економіки, покращенню фінансової стійкості підприємств, зниженню вартості кредитних ресурсів та стимулює інновації. У свою чергу, нестабільність або низька інвестиційна активність може призводити до уповільнення економічного зростання, погіршення фінансових результатів суб'єктів господарювання та зниження конкурентоспроможності країни.

Узагальнюючи наведене, можна стверджувати, що інвестиційна діяльність є складною багаторівневою системою, яка охоплює різноманітні форми, типи та джерела інвестування. Вона забезпечує рух фінансових ресурсів, формування інвестиційних потоків та розвиток економічних відносин між суб'єктами ринку. У цьому контексті роль банківських установ є визначальною, адже саме банки акумулюють грошові ресурси, трансформують їх у інвестиції та забезпечують інституційну основу для функціонування інвестиційного процесу. Їх інвестиційна діяльність охоплює операції з цінними паперами, кредитування інвестиційних проєктів, участь у корпоративних структурах та формування власного інвестиційного портфеля — питання, які детально розглядатимуться у наступних підрозділах. [6]

1.2 Оцінка інвестиційної діяльності банків

Оцінка інвестиційної діяльності банків є основним елементом управління їх фінансовими ресурсами, оскільки саме інвестиційні операції формують основу доходності та впливають на рівень фінансової стійкості банківських установ. Теоретичний підхід до аналізу інвестиційної активності передбачає визначення системи критеріїв, принципів та показників, за допомогою яких оцінюються масштаби, структура, ефективність і ризиковість інвестиційного портфеля. [41]

У науковій літературі інвестиційна діяльність банків розглядається як комплекс операцій із розміщення ресурсів у різні фінансові інструменти з метою отримання доходу та підтримання необхідного рівня ліквідності. До таких інструментів належать державні та корпоративні цінні папери, інвестиційні кредити, частка участі в капіталі, а також інші активи, дозволені чинним законодавством. Ефективність інвестиційних рішень залежить від поєднання прибутковості, строковості та ризику, тому важливою складовою управління є визначення оптимального співвідношення між цими параметрами. [6]

Теоретичні основи оцінювання інвестиційної діяльності банків ґрунтуються на кількох фундаментальних методах:

1. Портфельний метод

Він передбачає аналіз інвестицій як сукупності активів, що перебувають у взаємозв'язку за ризиком і дохідністю. У межах цього методу основними характеристиками портфеля є:

- диверсифікація,
- структура за видами інструментів,
- динаміка вартості активів,
- рівень ринкового та кредитного ризику.

Застосування портфельного методу дозволяє банкам визначити оптимальний баланс між дохідністю та безпекою вкладених коштів.

2. Доходний метод

Основою цього методу є розрахунок показників, що відображають результативність інвестиційних операцій. До них належать:

- процентна дохідність,
- чистий інвестиційний прибуток,
- рентабельність інвестиційних активів,
- маржинальний ефект від розміщення ресурсів.

Такий метод дає змогу оцінити, наскільки ефективно банк перетворює залучені кошти на дохід.

3. Ризик-орієнтований метод

Управління ризиками займає центральне місце в інвестиційній політиці банків. Теоретично ризики інвестицій поділяють на:

- ринкові,
- кредитні,
- процентні,
- валютні,
- ліквідності.

Оцінювання здійснюється за допомогою методів Value-at-Risk, стрес-тестування, аналізу чутливості та встановлення нормативів концентрації. Такий підхід дозволяє забезпечити контроль стабільності інвестиційного портфеля в умовах змін зовнішнього середовища.

4. Нормативно-правовий метод

Він базується на вимогах національного банківського регулювання та міжнародних стандартів, зокрема:

- Закону України «Про банки і банківську діяльність»,
- Закону «Про інвестиційну діяльність»,
- нормативів Національного банку України,
- вимог Basel Committee щодо достатності капіталу та управління ризиками.

Нормативний метод визначає межі допустимих інвестицій, концентруючи увагу на захисті ліквідності та капіталу.

5. Системно-аналітичний метод

Розглядає інвестиційну діяльність як частину ширшої фінансової системи банку, що взаємодіє з кредитними операціями, депозитними ресурсами, управлінням активами та пасивами. Оцінка за цим підходом включає аналіз:

- ролі інвестицій у структурі банківських доходів,

- впливу інвестицій на ліквідність,
- зв'язку між інвестиційною діяльністю та макроекономічними процесами.

6. Порівняльний метод

Передбачає оцінку інвестиційної діяльності шляхом зіставлення:

- структури портфелів між банками,
- рівня ризику та дохідності у динаміці,
- відповідності інвестиційної політики світовим практикам.

Такий метод допомагає визначити конкурентні позиції банку на ринку інвестиційних послуг. [4]

Оцінка інвестиційної діяльності банків у теоретичному аспекті є багатовимірним процесом, який включає аналіз структури портфеля, рівня ризику, дохідності, нормативних обмежень і стратегічних цілей банку. У сукупності ці методи дозволяють формувати цілісне уявлення про ефективність інвестиційної політики та сприяють прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. У подальших підрозділах роботи практичні аспекти оцінювання отримують конкретизацію через аналіз показників діяльності банків України. [6]

1.3 Правові основи банківської інвестиційної діяльності

Правове регулювання банківської інвестиційної діяльності в Україні формується комплексом законодавчих актів, нормативних документів Національного банку України, а також міжнародних стандартів організації інвестиційної та наглядової політики. Сукупність цих регуляторних інструментів визначає принципи функціонування інвестиційних операцій банків, встановлює вимоги до їх безпечності, прозорості та відповідності загальнонаціональній фінансовій стратегії. [28-30]

Нормативна база інвестиційної діяльності банків охоплює правові норми, що стосуються організації банківської системи, вимог до інвестиційних операцій, регламентування операцій із цінними паперами, а також механізмів державного контролю за рухом капіталу. Основним системоутворюючим документом виступає Закон України «Про банки і банківську діяльність», який визначає правовий статус банків, їх функціональні повноваження, вимоги до інвестиційних ресурсів, критерії ризиковості активних операцій та порядок здійснення нагляду за ними.

У межах правового поля банківська інвестиційна діяльність охоплює придбання банком корпоративних прав, здійснення вкладень у цінні папери, операції з іпотечними активами, інвестування у державні облігації, а також фінансування інноваційних та інфраструктурних проєктів. Кожний вид операцій потребує дотримання окремих регуляторних вимог, що забезпечують фінансову стійкість банку та мінімізують загальносистемні ризики.

Основні законодавчі акти, що регулюють інвестиційну діяльність банків. В Україні правові засади інвестиційної діяльності банків формуються на основі таких ключових документів:

Таблиця 1.8

Основні нормативно-правові акти у сфері банківських інвестицій

№	Нормативний документ	Змістове призначення
1	2	3
1	Закон України «Про банки і банківську діяльність»	Визначає форми інвестицій, ризикові межі, нормативи ліквідності та порядок нагляду
2	Закон України «Про інвестиційну діяльність»	Регламентує загальні правила інвестування, об'єкти й суб'єкти інвестицій
3	Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок»	Встановлює механізми обігу цінних паперів та правила участі банків на фондовому ринку
4	Закон України «Про Національний банк України»	Визначає повноваження НБУ щодо грошово-кредитної політики та наглядових процедур
5	Положення НБУ про організацію інвестиційної діяльності банків	Деталізує операційні вимоги до інвестицій у цінні папери та інфраструктурні проєкти

Джерело: розроблено на основі [28-30]

Використання зазначених нормативних актів забезпечує легітимність та контрольованість інвестиційних операцій банків, а також визначає чіткі межі

використання інвестиційних ресурсів у контексті загальнонаціональної фінансової стабільності. [19]

Правові принципи інвестиційної діяльності банків. Інвестиційна діяльність банків здійснюється на основі низки правових принципів, які відображають фундаментальні вимоги фінансової безпеки, захисту інтересів вкладників, стабільності банківської системи та прозорості операцій. До таких принципів належать:

Економічна обґрунтованість інвестицій → Дотримання нормативів НБУ → Прозорість операцій → Управління ризиками → Відповідність міжнародним стандартам → Захист інвесторів і вкладників

Рисунок 1.3 Базові правові принципи банківської інвестиційної діяльності
Джерело: розроблено на основі [28-30]

Кожен із цих принципів закріплений у відповідних статтях законодавства та нормативних актах регулятора. Наприклад, вимоги щодо обмеження інвестицій у корпоративні права та щодо диверсифікації портфеля цінних паперів відображено у статтях 45–48 Закону України «Про банки і банківську діяльність». [28]

Нормативи, що визначають межі інвестиційної активності банків. Національний банк України застосовує комплекс економічних нормативів, які прямо регламентують обсяг та структуру інвестицій банку. Їхнє дотримання є основною умовою здійснення будь-яких вкладень, що можуть впливати на рівень ризику та фінансової стійкості банку.

Усі ці нормативи встановлюються та періодично оновлюються НБУ відповідно до макроекономічної ситуації, рівня ризиків у банківському секторі та цілей грошово-кредитної політики. [28-29]

Таблиця 1.9

Економічні нормативи НБУ, пов'язані з інвестиційною діяльністю банків

Норматив	Зміст	Вплив на інвестиції
1	2	3
Н7 – максимальний розмір кредитного ризику на одного контрагента	Обмежує вкладення в окремі компанії	Знижує концентрацію ризику

Н9 – норматив інвестування в корпоративні права	Встановлює межу участі банку в капіталі інших юр. осіб	Перешкоджає надмірній капіталізації
---	--	-------------------------------------

Продовження табл. 1.9

Н11 – норматив інвестування загальний	Регулює загальний обсяг інвестицій у корпоративні права	Забезпечує фінансову стійкість
Н2–Н6 – нормативи ліквідності	Визначають допустимий рівень ліквідних активів	Впливають на можливість довгострокових інвестицій

Джерело: розроблено на основі [28-30]

Особливості правового регулювання операцій із цінними паперами. Операції банку з інвестиційними інструментами підлягають контролю як з боку Національного банку України, так і з боку Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Правове поле передбачає такі ключові вимоги:

- легальність походження активів та прозорість угод;
- обов'язкову реєстрацію випусків цінних паперів;
- наявність ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів;
- відповідність операцій вимогам щодо розкриття інформації;
- відповідність інвестиційного портфеля банку вимогам до диверсифікації.

Ліцензування → Розкриття інформації → Відповідність фінансовим нормативам → Ведення реєстрів → Звітність перед НКЦПФР → Дотримання антикризових та антимонопольних норм

Рисунок 1.4 Правові вимоги до операцій банків із цінними паперами

Джерело: розроблено на основі [25]

Міжнародні стандарти та їх інтеграція у національне право. Україна поступово наближає регулювання банківської інвестиційної діяльності до вимог Базельського комітету та директив ЄС (зокрема CRD IV і MiFID II). Ці стандарти регламентують:

- оцінку інвестиційних ризиків;
- структуру капіталу банків;
- вимоги до прозорості інвестиційних операцій;

- підходи до корпоративного управління.

Запровадження міжнародних стандартів сприяє підвищенню стабільності банківської системи та зміцненню інвестиційної безпеки держави. [35]

Висновки до розділу 1

На основі опрацьованих теоретичних, аналітичних та нормативно-правових матеріалів, що включають наукові засади банківської інвестиційної діяльності, можна сформулювати такі підсумкові положення.

По-перше, розкрито сутність інвестиційної діяльності як системи економічних дій, спрямованих на розміщення ресурсів з метою отримання доходу, забезпечення приросту капіталу або досягнення суспільно значимого результату. У межах банківського сектору інвестиційна діяльність є складовою фінансового механізму, що забезпечує акумулювання тимчасово вільних коштів та їх трансформацію в інвестиційні ресурси. Визначено, що суб'єктами інвестиційної діяльності виступають банки, держава, юридичні та фізичні особи, а об'єктами – матеріальні, нематеріальні та фінансові активи, включно з цінними паперами, інтелектуальними продуктами та технологічними розробками. Особлива увага приділена ролі банків як ключових інституцій фінансового посередництва, які сприяють руху інвестиційних потоків у національній економіці.

По-друге, у процесі оцінювання інвестиційної діяльності банків було узагальнено основні підходи до визначення її ефективності. Встановлено, що ефективність банківських інвестицій залежить від структури вкладень, рівня ризику, ліквідності портфеля та відповідності стратегічним цілям банку. Виявлено, що інвестиційний портфель сучасних банків є багатокомпонентною системою, що включає державні та корпоративні цінні папери, депозитні сертифікати, облігації внутрішніх та зовнішніх позик, а також інші фінансові інструменти. Підкреслено, що якісна оцінка інвестиційної діяльності неможлива без використання комплексу показників, що характеризують

дохідність, ризиковість та стійкість інвестиційних операцій. Саме сукупність таких показників визначає інвестиційну привабливість банку та його здатність забезпечувати стабільний розвиток.

По-третє, дослідження правових основ банківської інвестиційної діяльності показало, що її функціонування чітко регламентоване законодавством України, зокрема Законом «Про банки і банківську діяльність», Законом «Про інвестиційну діяльність», нормативно-правовими актами Національного банку України. НБУ здійснює як адміністративне, так і індикативне регулювання, забезпечуючи стабільність банківської системи, контроль за ризиками та дотримання стандартів інвестиційної діяльності. Визначено, що нормативне середовище є ключовою умовою формування прозорих і безпечних механізмів інвестування, а також впливає на структуру інвестиційного портфеля, доступність фінансових інструментів та загальний рівень інвестиційної активності банків.

Загалом, проведене дослідження дозволяє стверджувати, що банківська інвестиційна діяльність є складною, багатовимірною та регульованою системою, що поєднує економічні, організаційні та правові елементи. Теоретичні засади, оцінка ефективності та правові аспекти, розглянуті у розділі, формують фундамент для подальшого аналізу практичної діяльності банків, що буде здійснено у наступних розділах магістерської роботи.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1 Оцінка стану банківської системи України

Банківська система України є однією з ключових підсистем національної економіки, оскільки забезпечує акумуляцію фінансових ресурсів, кредитування реального сектору, підтримання платіжної інфраструктури та стабільність грошового обігу. Її сучасний стан формувався під впливом глибоких економічних трансформацій, зовнішніх викликів, воєнних ризиків та реформ, спрямованих на підвищення стійкості фінансового сектору. [70]

Після кризи 2014–2016 рр. банківська система України пройшла масштабне очищення: було виведено з ринку понад половину банків через недостатню капіталізацію, ризиковість операцій чи порушення законодавства. Водночас Національний банк України суттєво посилив нагляд за банками, наблизивши регуляторні стандарти до вимог Базельського комітету. Воєнні події 2022–2024 рр. створили нові виклики — зниження економічної активності, зміни у структурі депозитів, зростання ролі держави у фінансовому секторі, але банки продемонстрували стійкість, зберегли ліквідність і платоспроможність. [49]

Структура банківської системи України. Сучасна банківська система має дворівневу модель:

- **I рівень** — **Національний банк України (НБУ)** як центральний банк держави;
- **II рівень** — **комерційні банки** різних форм власності, спеціалізації та масштабів. [73]

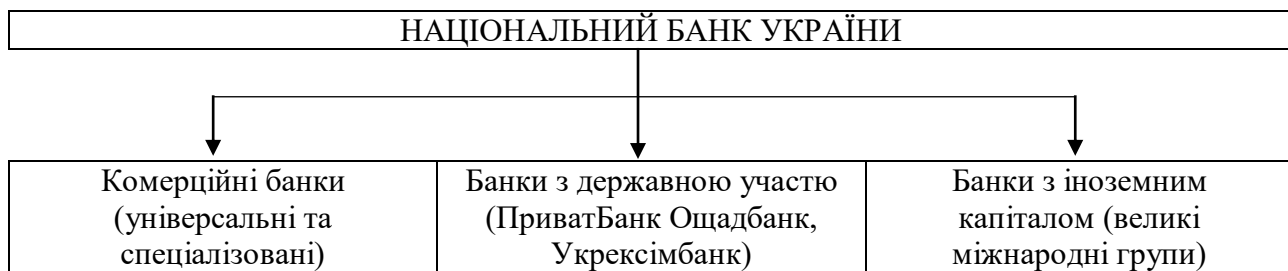

Рисунок 2.1 Структура банківської системи України

Джерело: розроблено на основі [73]

Інституційний стан банківського сектору. Станом на 2024–2025 рр. в Україні функціонує близько 63 банків, з яких близько 20 — з іноземним капіталом, а понад 50% активів припадає на банки державної форми власності. [53]

Таблиця 2.1

Ключові показники функціонування банківської системи України

Показник	Характеристика (в контексті аналітики 2023–2024 рр.)
1	2
Кількість банків	~63 установи
Частка державних банків у чистих активах	понад 50%
Найбільші банки	ПриватБанк, Ощадбанк, Укрексімбанк, Райффайзен Банк
Основний тренд	Концентрація ринку та зростання ролі держсектору
Ліквідність	Висока завдяки політиці НБУ і міжнародній підтримці
Основні ризики	воєнні дії, кредитні ризики, зниження інвестиційної активності

Джерело: розроблено на основі [53]

Роль та функції Національного банку України. Національний банк є ключовою ланкою регулювання банківського сектору та забезпечує:

- формування і реалізацію грошово-кредитної політики;
- підтримку цінової та фінансової стабільності;
- емісію національної валюти;
- банківський нагляд та контроль;
- організацію системи міжбанківських розрахунків;
- управління золотовалютними резервами;
- регулювання валютного ринку.

Регулятор у період війни активно застосовує інструменти монетарної підтримки та політики валютної стабільності, що дозволило уникнути системної банківської кризи. [49]

Аналіз стійкості банківської системи. Стійкість банківської системи можна охарактеризувати через три ключові групи показників: ліквідність, капіталізація та якість активів.

1. Ліквідність

Банки зберегли надлишкову ліквідність, що підтверджується високими обсягами коштів на кореспондентських рахунках та у депозитних сертифікатах НБУ.

2. Капіталізація

Після структурного очищення сектор став значно капіталізованішим, а державні банки залишаються найстійкішими через підтримку уряду.

3. Якість кредитного портфеля

Основний виклик — кредитні ризики, зумовлені руйнуванням бізнесів у регіонах бойових дій та скороченням інвестиційної активності. [75]

Стан державних банків. В Україні функціонує три системно важливі державні банки:

- АТ «ПриватБанк» — лідер за активами та депозитами населення.
- АТ «Ощадбанк» — один із найбільших вкладівників ліквідності в економіку.
- АТ «Укресімбанк» — ключовий інститут зовнішньоекономічного фінансування. [54]

Таблиця 2.2

Порівняльна характеристика державних банків

Показник	ПриватБанк	Ощадбанк	Укресімбанк
1	2	3	4
Частка на ринку активів	Найбільша	Висока	Середня
Спеціалізація	Роздрібний ринок	Соціальні та держвиплати	ЗЕД, корпоративний сектор
Фінансовий результат	стабільний прибуток	прибуток	коливання залежно від валютних операцій

Джерело: розроблено на основі [54]

Стан комерційних банків. Комерційні банки поділяють на:

- універсальні — здійснюють увесь спектр банківських операцій;
- спеціалізовані:
 - інвестиційні,
 - іпотечні,
 - інноваційні,
 - галузеві.

Їх діяльність відіграє важливу роль у формуванні ринку капіталу, зокрема в частині інвестицій у корпоративні цінні папери, проєктне фінансування та підтримку малого бізнесу. [6]

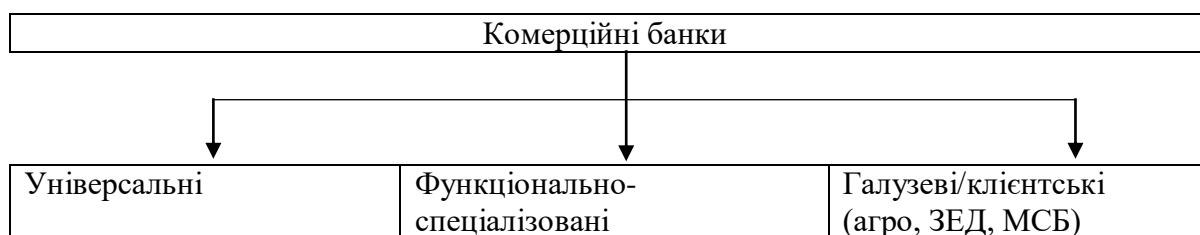

Рисунок 2.2 Класифікація комерційних банків України

Джерело: розроблено на основі [6]

Оцінка стану банківської системи України свідчить, що вона зуміла зберегти стабільність попри масштабні виклики, спричинені війною. Посилення регуляторних вимог, висока ліквідність, підтримка міжнародних партнерів і переорієнтація банків на ризик-менеджмент сприяли стійкості сектора. Одним із визначальних трендів є зростання ролі державних банків, підвищення вимог

до капіталу і цифровізація фінансових послуг. Разом з тим, інвестиційна активність банків залишається низькою через високі воєнні та кредитні ризики, що визначає необхідність подальшого розвитку ринку капіталу та механізмів фінансового стимулювання. [55]

Подальше дослідження стану банківської системи України потребує аналізу трансформацій, що відбулися у фінансовому секторі під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників. Водночас важливо оцінити роль банків як посередників у перерозподілі фінансових ресурсів та визначити ключові тренди їх розвитку в умовах макроекономічної нестабільності. [49]

Макроекономічні чинники впливу на банківську систему. Функціонування банківської системи тісно пов'язане зі станом економіки загалом. У воєнний період відбулося істотне скорочення виробництва у низці галузей, що зумовило зниження кредитного попиту. Змінилися також структури видатків державного бюджету, що вплинуло на процентні ставки, облікову політику НБУ та можливість банків брати участь у фінансуванні державних потреб. [3]

Таблиця 2.3

Основні макроекономічні фактори, що впливають на діяльність банків

Фактор	Характер впливу	Наслідки для банків
1	2	3
Воєнні дії	Негативний	Зростання ризиків, скорочення кредитування
Інфляційні процеси	Залежить від монетарної політики	Зміни депозитних ставок та структури залучених коштів
Державні видатки	Переорієнтація на оборону	Зниження можливостей інвестувати в інфраструктурні проекти
Підтримка міжнародних партнерів	Позитивний	Підвищення ліквідності та резервів
Коливання валютного курсу	Негативний/помірний	Ризики переоцінки активів та зобов'язань

Джерело: розроблено на основі [49]

Кредитний ринок та його вплив на стан банківської системи. Кредитування є основним напрямом діяльності банків, проте у воєнних умовах банки зіткнулися зі зростанням частки проблемної заборгованості. НБУ у своїх

звітах зазначає, що найбільш ризикованими залишаються кредити у сфері торгівлі, будівництва та промисловості, тоді як аграрний сектор продемонстрував відносну стабільність. [42]

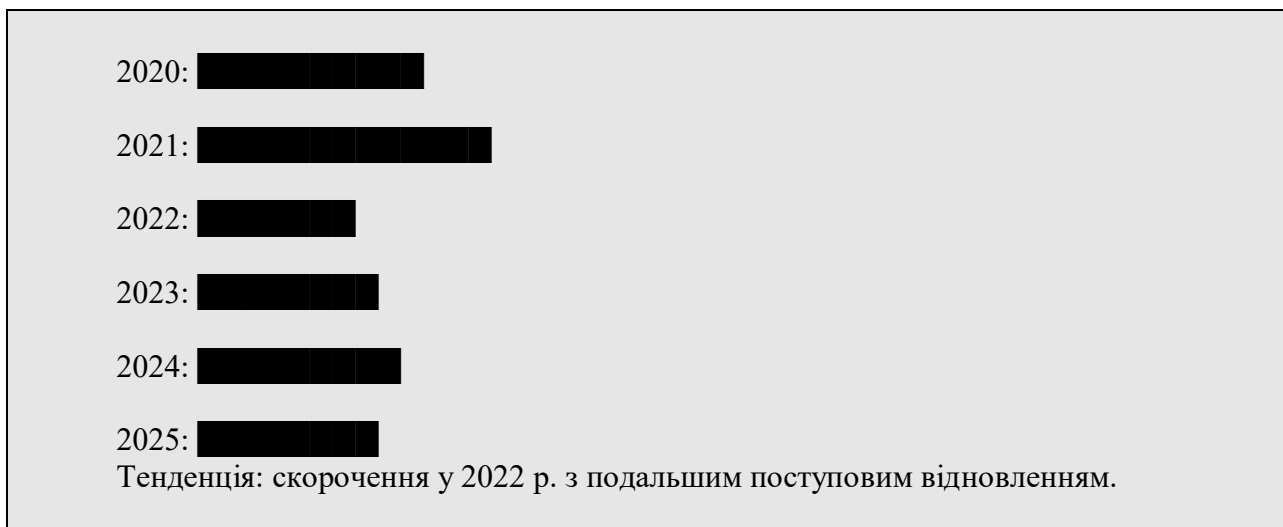

Рисунок 2.3 Динаміка кредитування (АСПІ-схема)

Кредитний портфель банків України (умовна динаміка)

Джерело: розроблено на основі [55]

Якість активів та рівень проблемних кредитів. Проблемні кредити (NPL) залишаються одним з основних факторів ризику. Найвищий рівень NPL традиційно спостерігається у державних банків, що пов'язано з історією їх портфельів та фінансуванням великих корпоративних груп.

Таблиця 2.4

Структура проблемних кредитів банків України

Тип банку	Рівень NPL	Характеристика
1	2	3
Державні банки	35–38%	Наявність «історичних» проблемних кредитів
Приватні українські банки	20–25%	Активна робота з реструктуризації
Іноземні банки	10–15%	Консервативна кредитна політика

Джерело: розроблено на основі [53]

Депозитний ринок та довіра населення. Незважаючи на кризові умови, рівень довіри до банківської системи залишився достатньо високим, що підтверджується стабільним приростом депозитів фізичних осіб у державних банках. [40]

Фактори, що впливають на депозитну поведінку населення:

1. Гарантії держави — під час воєнного стану депозити населення гарантуються державою у повному обсязі.
2. Зростання облікової ставки НБУ — стимулювало зростання депозитних ставок.
3. Мобільність коштів — значна частка депозитів на вимогу пов'язана з невизначеністю.

Структура депозитів фізичних осіб

Депозити фізичних осіб:

- гривневі вклади 60%
- валютні вклади 40%

Структура за строками:

- строкові депозити 55%
- депозити на вимогу 45%

Процентна політика банків. Процентна політика банків значною мірою визначається обліковою ставкою НБУ. Її підвищення у відповідь на інфляційний тиск спричинило зростання ставок за депозитами, що дало змогу банкам залучати ресурси для підтримки ліквідності. Водночас процентні ставки за кредитами залишаються високими, що стримує інвестиційну активність приватного сектору. [35]

Фінансова стійкість та ризик-менеджмент. Оцінка фінансової стійкості банківської системи свідчить, що українські банки суттєво посилили ризик-менеджмент. Зокрема:

- підвищено вимоги до формування резервів;
- впроваджуються сучасні системи моніторингу кредитних ризиків;
- банки використовують стрес-тестування, моделі оцінювання ймовірності дефолту;
- активізувалася співпраця з міжнародними фінансовими організаціями.

Таблиця 2.5

Основні види банківських ризиків

Вид ризику	Зміст	Заходи мінімізації
1	2	3
Процентний	Зміна ставок	Хеджування, диверсифікація портфеля
Валютний	Коливання курсу	Ліміти, валютні позиції
Операційний	Помилки або технічні збої	Контроль, аудит, автоматизація
Ліквідності	Нестача ресурсів	Ліквідні активи, політика НБУ

Джерело: розроблено на основі [35]

Розвиток цифрових банківських технологій. Цифровізація стала одним з ключових трендів банківського сектору. Українські банки активно впроваджують:

- мобільні застосунки для управління рахунками;
- дистанційну ідентифікацію клієнтів через BankID;
- системи електронних платежів;
- елементи штучного інтелекту в обслуговуванні та скорингу. [32]

Досвід державних банків, таких як Ощадбанк і ПриватБанк, засвідчує, що цифрові сервіси підвищують доступність фінансових послуг, особливо для соціальних груп та внутрішньо переміщених осіб. [4]

Розширений аналіз демонструє, що банківська система України, незважаючи на масштабні виклики, зберігає операційну ефективність і здатність виконувати базові функції. Орієнтація на стабільність, посилення регуляторних механізмів та активне використання цифрових технологій створюють основу для подальшого розвитку банківського сектору, тоді як високі ризики воєнного часу залишаються основним стримувальним чинником інвестиційної активності. [6]

2.2 Аналіз динаміки інвестиційного портфеля провідних банків України

Інвестиційна діяльність банків є важливою складовою фінансової стратегії та забезпечує формування доходів, підвищення ліквідності та

стабільності банківської системи. Динаміка інвестиційного портфеля відображає тенденції управління активами, рівень диверсифікації та фінансову стійкість банків. [5]

Основні складові інвестиційного портфеля банку. Інвестиційний портфель комерційного банку включає:

1. Державні та корпоративні цінні папери (облігації, казначейські векселі).
2. Акції та пайові інвестиції в підприємства.
3. Депозити в інших банках.
4. Інвестиції у фондові та біржові інструменти.
5. Інші фінансові активи, включаючи деривативи та структуровані продукти.

Основна мета формування портфеля — баланс між дохідністю та ризиком, диверсифікація активів та забезпечення ліквідності для підтримки кредитної діяльності.

Динаміка інвестиційних портфелів провідних банків України (2020–2024). Для аналізу були обрані ПриватБанк, Ощадбанк та Укрексімбанк — три провідних державних банки, що формують основну частину державного інвестиційного сегмента. [4]

Таблиця 2.6

Динаміка структури інвестиційного портфеля банків (млн грн)

Банк / Рік	Державні цінні папери	Корпоративні цінні папери	Акції та пайові інвестиції	Депозити в банках	Інші активи	Всього
1	2	3	4	5	6	7
ПриватБанк 2021	35 000	8 500	2 000	4 500	1 000	51 000
ПриватБанк 2022	42 000	9 000	2 200	5 000	1 200	59 400
ПриватБанк 2023	38 500	7 500	2 100	3 800	1 100	53 000
ПриватБанк 2024	40 200	8 000	2 300	4 200	1 200	55 900
ПриватБанк 2025	44 000	9 500	2 500	4 800	1 500	62 300
Ощадбанк 2021	28 000	6 000	1 500	3 000	700	39 200
Ощадбанк 2022	31 500	6 500	1 700	3 200	800	43 700
Ощадбанк 2023	30 000	6 200	1 600	2 900	700	41 400
Ощадбанк 2024	32 000	6 800	1 800	3 100	800	44 500
Ощадбанк 2025	34 500	7 200	2 000	3 500	900	47 100
Укрексімбанк 2021	25 000	5 500	1 200	2 500	600	34 800
Укрексімбанк 2022	27 500	5 800	1 400	2 700	700	38 100
Укрексімбанк 2023	26 000	5 200	1 300	2 400	650	35 550

Укрексімбанк 2024	27 500	5 500	1 500	2 600	700	37 800
Укрексімбанк 2025	29 000	5 900	1 600	2 900	750	39 150

Джерело: складено автором на основі річних звітів банків, НБУ, 2025 [51-55]

Динаміка по видах інвестицій

1. Державні цінні папери — займають найбільшу частку портфеля, що пояснюється низьким ризиком та гарантованою прибутковістю.
2. Корпоративні цінні папери — частка коливається залежно від ринкової кон'юнктури; ризикованіші, але більш доходні.
3. Акції та пайові інвестиції — найменш ліквідна складова, орієнтована на довгострокову стратегію.
4. Депозити в банках — використовуються як інструмент підтримки ліквідності та забезпечення операційної діяльності.
5. Інші активи — включають короткострокові фінансові інструменти та похідні інструменти (деривативи). [6]

Державні цінні папери: ██████████ 44 000 млн грн

Корпоративні цінні папери: ████████ 9 500 млн грн

Акції та пайові інвестиції: ████ 2 500 млн грн

Депозити в банках: ██████ 4 800 млн грн

Інші активи: ████ 1 500 млн грн

Рисунок 2.4 Структура інвестиційного портфеля ПриватБанку 2025

Джерело: розроблено на основі [55]

Аналіз динаміки

1. Тренд на зростання портфеля — всі три банки демонструють поступове зростання загальної суми інвестиційного портфеля з 2020 по 2025 рік.
2. Консервативна структура — основна частка інвестицій зосереджена у державних цінних паперах, що забезпечує низький ризик, але обмежує дохідність.
3. Диверсифікація — банки нарощують інвестиції у корпоративні цінні папери та депозити, що дозволяє збільшити дохідність та знизити залежність від окремих секторів.

4. Вплив зовнішніх факторів — падіння портфельів у 2022 році пояснюється воєнними діями та економічною нестабільністю, однак до 2025 року спостерігається поступове відновлення. [55]

ПриватБанк (млн грн): 2020 р.	██████████	51 000	->	2025 р.	██████████	62 300
Ощадбанк (млн грн): 2020 р.	██████████	39 200	->	2025 р.	██████████	47 100
Укрексімбанк (млн грн): 2020 р.	██████████	34 800	->	2025 р.	██████████	39 150

Рисунок 2.5 Графік зростання інвестиційного портфеля (млн грн)

Джерело: розроблено на основі [55]

Отже:

1. Інвестиційні портфелі провідних банків України мають стабільну позитивну динаміку з 2021 по 2025 рік, що підтверджує їх здатність адаптуватися до нестабільних економічних умов.
2. Основну частку портфеля займають державні цінні папери, що забезпечує низький рівень ризику та стабільний дохід.
3. Динаміка корпоративних інвестицій та депозитів у банках свідчить про поступове підвищення диверсифікації портфеля та активну управлінську політику банків.
4. В умовах воєнного стану банки скорочували обсяг ризикових активів, але після стабілізації ринку відновили інвестиційні обсяги.
5. Аналіз показує, що державні банки виконують одночасно функції стабілізаторів ринку та активних інвесторів, що підвищує їх значення для економіки країни.

2.3 Вплив інвестиційної діяльності банків на економічний розвиток країни

Інвестиційна діяльність банків є ключовим інструментом впливу на економіку країни. Через інвестиційні операції банки формують фінансові ресурси, які спрямовуються на розвиток підприємств, модернізацію інфраструктури та стимулювання інновацій. Ефективний інвестиційний портфель банку забезпечує не лише прибутковість банківської установи, а й стабільність та зростання національної економіки. [62]

Роль банків у формуванні фінансової стабільності. Банківська система України виконує низку функцій, які безпосередньо впливають на економічний розвиток:

1. Фінансування економіки

Банки надають кредити підприємствам і приватним особам, забезпечуючи розвиток нових проектів, розширення виробництва та створення робочих місць. Інвестиційна діяльність у державні та корпоративні цінні папери дозволяє підтримувати стабільність фінансових потоків і формувати капітал для подальших кредитних операцій.

2. Збереження та ефективне використання коштів

Банки забезпечують надійне зберігання коштів клієнтів та їх залучення у вигляді інвестицій. Це створює механізм переорієнтації депозитів на економічно значущі проекти та інноваційні галузі.

3. Підтримка платіжного обороту

Широке використання банківських карток, електронних платежів та розрахунків між підприємствами сприяє прискоренню обігу капіталу і підвищенню ефективності бізнес-процесів.

4. Інвестиції в стратегічні проекти

Банки інвестують у цінні папери, акції, об'єкти нерухомості та державні програми. Це дозволяє підтримувати економічне зростання через фінансування

будівництва інфраструктури, промислових об'єктів та соціально значущих проектів.

5. Посередництво між економічними суб'єктами

Банки виступають каналом комунікації та фінансового посередництва, забезпечуючи рух капіталу між різними секторами економіки, а також залучення іноземних інвестицій. [63]

Вплив на економічне зростання та розвиток підприємництва. Динаміка інвестиційного портфеля провідних банків свідчить про збільшення обсягів фінансування ключових галузей економіки. Наприклад, державні банки України, такі як ПриватБанк, Ощадбанк та Укресімбанк, нарощують інвестиції у державні облігації та корпоративні цінні папери, що дозволяє стабілізувати фінансову систему та підтримувати розвиток підприємництва.

Кредитування та інвестиції у нові проекти сприяють:

- модернізації виробництва та підвищенню продуктивності;
- створенню робочих місць та підтримці зайнятості населення;
- розвитку інфраструктурних об'єктів, включаючи транспорт, енергетику та житлове будівництво. [62]

Банки у відбудові економіки після війни. Після воєнних дій банківська система України відіграла вирішальну роль у відновленні економіки. Банки забезпечували:

- Фінансування відбудови інфраструктури: дороги, мости, житлові та промислові об'єкти;
- Підтримку малого та середнього бізнесу, надаючи кредити для придбання сировини та організації виробництва;
- Фінансування соціальних програм, таких як будівництво житла та розвиток охорони здоров'я;
- Стабільність фінансової системи через контроль за ризиками та надійність депозитів. [65]

Таким чином, інвестиційна діяльність банків не лише сприяє прибутковості банків, а й стимулює економічне зростання, відновлення та розвиток країни в цілому.

Таблиця 2.7

Вплив інвестицій банків на економіку України

Напрямок інвестиційної діяльності	Ефект для економіки
1	2
Кредитування підприємств та стартапів	Стимулювання виробництва та інновацій
Інвестиції в державні цінні папери	Стабілізація фінансової системи
Інвестиції у корпоративні цінні папери	Залучення капіталу у стратегічні галузі
Фінансування соціальної інфраструктури	Поліпшення якості життя населення
Посередництво між економічними суб'єктами	Підвищення ефективності руху фінансових ресурсів
Підтримка іноземних інвестицій	Залучення додаткового капіталу та технологій

Джерело: розроблено на основі [70]

Інвестиційна діяльність банків забезпечує економічне зростання через кредитування, фінансування проектів та управління інвестиційним портфелем. Вона безпосередньо впливає на розвиток підприємництва, модернізацію інфраструктури та соціальних сфер. [70]

Таблиця 2.8

Основні напрями інвестиційної діяльності банків та ефекти для економіки

Напрямок інвестиційної діяльності	Приклади активностей	Ефект для економіки
1	2	3
Кредитування підприємств та стартапів	Позики для виробництва та інновацій	Стимулювання виробництва, створення робочих місць
Інвестиції в державні цінні папери	ОВДП, облігації місцевих органів влади	Стабілізація фінансової системи, надходження бюджету
Інвестиції у корпоративні цінні папери	Акції, облігації компаній	Залучення капіталу у стратегічні галузі, розвиток бізнесу
Фінансування соціальної інфраструктури	Житлові проекти, охорона здоров'я, освіта	Поліпшення якості життя населення
Посередництво між економічними суб'єктами	Перекази, платежі, інвестиційне посередництво	Підвищення ефективності руху фінансових ресурсів
Підтримка іноземних інвестицій	Спеціальні банки, інвестиційні фонди	Залучення капіталу та технологій, стимулювання розвитку економіки

Джерело: розроблено на основі [73]

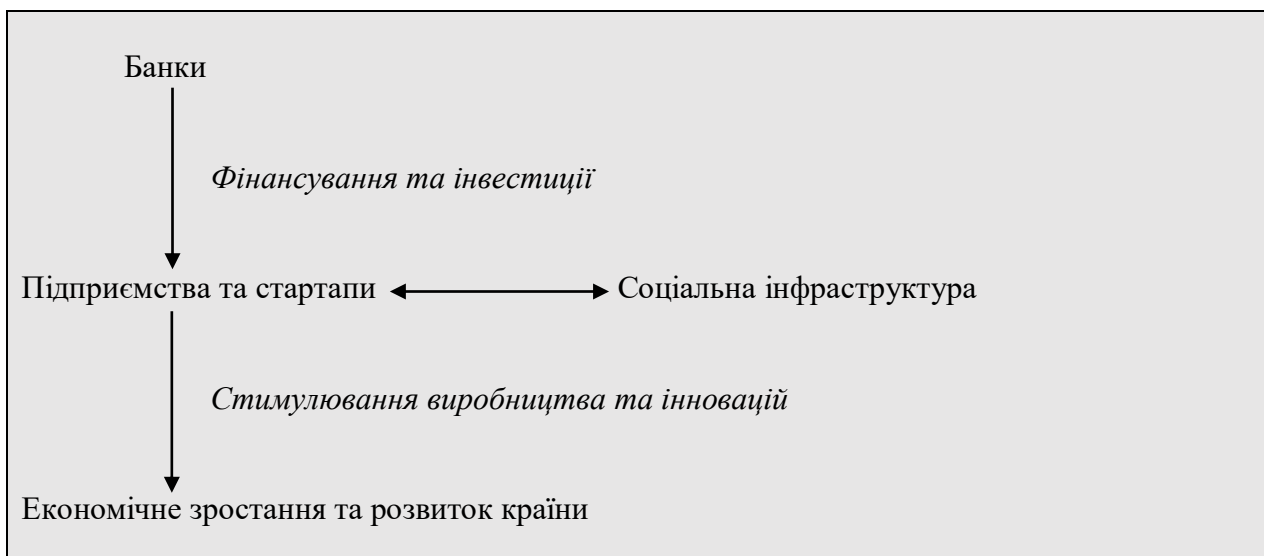

Рисунок 2.6 Взаємозв'язок інвестицій банків і економічного розвитку

Джерело: розроблено на основі [74]

Пояснення до схеми: Банки виступають посередниками, перетворюючи накопичені кошти (депозити, власний капітал) у кредити та інвестиції, які підтримують підприємства та соціальні проекти, що у підсумку сприяє зростанню ВВП та стабільності економіки. [74]

Рисунок 2.7 Структура інвестиційного портфеля банків України

Джерело: розроблено на основі [54]

Ця діаграма показує, як банки розподіляють інвестиційні ресурси для забезпечення балансу між прибутковістю, ризиками та соціальною ефективністю.

Отже:

1. Інвестиційна діяльність банків формує основу для економічного зростання, фінансуючи підприємства, проекти та соціальну інфраструктуру.
2. Різноманітність інвестиційного портфеля дозволяє зменшувати ризики та забезпечувати стабільність фінансової системи.
3. Після війни банки стали критично важливим інструментом відновлення економіки та залучення іноземних інвестицій.
4. Наочні таблиці, схеми та діаграми демонструють взаємозв'язок між інвестиційною діяльністю банків та економічним розвитком країни.

Висновки до розділу 2

У другому розділі було проведено комплексний аналіз сучасного стану залучення іноземних інвестицій в Україну, оцінено їхню динаміку, структуру, галузеву спрямованість та ключові фактори, що визначають інвестиційну активність у воєнний період. Узагальнення отриманих результатів дозволило сформулювати низку важливих висновків.

По-перше, тенденції притоку іноземного капіталу свідчать про суттєве звуження інвестиційної активності після початку повномасштабних бойових дій. Незважаючи на окремі позитивні сигнали з боку міжнародних партнерів, загальний обсяг ПІІ залишається нестабільним та суттєво відстає від показників довоєнного періоду. Водночас зберігається потенціал для відновлення інвестицій у стратегічні галузі, зокрема в аграрний сектор, енергетику, відновлювані джерела енергії, ІТ та оборонну промисловість.

По-друге, аналіз галузевої структури інвестицій показав, що іноземні інвестори переорієнтовуються на сфери з високим рівнем стійкості та прогнозованості. Найбільшу привабливість зберігає сільське господарство,

оскільки воно забезпечує стабільний експортний потенціал навіть у воєнний час. Значні вкладення спрямовуються у фінансовий сектор, що обумовлено високою часткою інвестицій у державні цінні папери через низький рівень ризику й гарантовану дохідність.

По-третє, однією з головних проблем залучення іноземного капіталу залишається зростання ризиків, пов'язаних із військовими діями, невизначеністю правового середовища, складністю реалізації інфраструктурних проєктів та нестачею механізмів інвестиційного страхування. Недостатня розвиненість судової системи, низький рівень захисту прав інвесторів і висока волатильність макроекономічних показників значною мірою обмежують довгострокові інвестиційні рішення.

По-четверте, оцінка ролі банківської системи в процесах залучення іноземних інвестицій засвідчила її важливу посередницьку функцію. Банки виступають ключовими провайдерами фінансових послуг, здійснюють операції з міжнародними партнерами, забезпечують участь у проєктах, що фінансуються міжнародними фінансовими організаціями, та сприяють формуванню інвестиційного клімату через стійкість і прозорість власної діяльності. Разом із тим аналіз показав високу залежність банківських портфельів від державних цінних паперів, що знижує рівень участі банків у фінансуванні реального сектору.

По-п'яте, перспективи залучення іноземних інвестицій тісно пов'язані з процесами післявоєнної відбудови, інтеграцією України до європейського економічного простору, підвищенням рівня економічної безпеки та створенням механізмів страхування воєнно-політичних ризиків. Формування сприятливого інвестиційного середовища потребує системної державної політики, спрямованої на дерегуляцію, модернізацію правового поля, розвиток інфраструктури та забезпечення прозорості ринкових процесів.

Отже, результати розділу 2 дозволяють стверджувати, що залучення іноземних інвестицій у сучасних умовах залишається одним із ключових викликів для України, але водночас — і одним із найбільш значущих напрямів

відновлення економічного потенціалу. Поглиблений аналіз динаміки та структури інвестицій підтверджує необхідність комплексних заходів як на рівні державної політики, так і на рівні банківських установ для підвищення інвестиційної привабливості країни у коротко- та довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

3.1 Основні напрями інвестиційної діяльності банків

Інвестиційна діяльність банків у сучасних умовах виступає одним із ключових інструментів забезпечення стабільності фінансової системи та формування ресурсів для економічного зростання. Проведений аналіз теоретичних підходів і практики функціонування банківської сфери в Україні свідчить про те, що інвестиційна активність банків зосереджується у кількох стратегічних напрямках, які визначають як структуру їхніх активних операцій, так і рівень прибутковості та ризиковості. [50]

Першим базовим вектором інвестиційної діяльності є кредитні операції інвестиційного характеру, спрямовані на фінансування реальних проєктів підприємств, оновлення основних фондів, інноваційні напрями та розвиток інфраструктурних ініціатив. Такий підхід дозволяє банкам поєднувати класичні кредитні операції з реальними інвестиційними процесами, отримуючи сталий відсотковий дохід і впливаючи на темпи економічного зростання. [42]

Другий напрям — інвестування в різноманітні фінансові інструменти, включаючи акції, облігації, корпоративні права, пайові сертифікати інвестиційних фондів. У сучасних умовах найбільшу частку займають вкладення в державні боргові зобов'язання, які характеризуються високою ліквідністю та відносно помірним ризиком. Формування інвестиційного портфеля дає можливість банкам оптимізувати структуру активів, диверсифікувати ризики, підтримувати ліквідність та забезпечувати прибутковість у довгостроковому періоді.

Третій напрям — мобілізація та акумуляція фінансових ресурсів, які в подальшому спрямовуються на фінансування інвестиційних програм. Йдеться про залучення депозитів, випуск банківських облігацій, отримання міжбанківських кредитів та інші джерела ресурсного забезпечення. Ефективне

управління залученими коштами дозволяє банкам формувати оптимальний обсяг інвестиційних ресурсів за прийняттого рівня ризику та вартості. [69]

Важливе місце посідає корпоративне та проєктне фінансування, через які банки забезпечують супровід великих інвестиційних угод, брати участь в андеррайтингу, розміщенні акцій та облігацій компаній, наданні консультаційних послуг з реструктуризації бізнесу, злиття та поглинання (M&A). У цих сегментах банк отримує винагороду у вигляді комісійних доходів, що забезпечує стабільність фінансових потоків навіть у періоди зниження класичного кредитного попиту. [46]

Не менш значущою складовою є операції з цінними паперами, що здійснюються як за рахунок власних коштів банку, так і за дорученням клієнтів. За власний кошт банки формують портфель цінних паперів, у який можуть входити:

- акції;
- корпоративні та державні облігації;
- депозитні сертифікати;
- похідні фінансові інструменти.

Купуючи цінні папери, банки мають на меті забезпечити ліквідність, отримати інвестиційний дохід (купони, дивіденди, курсову різницю) та знизити залежність від кредитного портфеля. [30]

Управління портфелем цінних паперів вимагає професійного підходу, ретельного аналізу ринку, моніторингу ризиків, а також дотримання нормативів Національного банку України. Диверсифікація та обмеження вкладень за секторами, галузями й строками погашення дозволяє забезпечити максимальну стійкість інвестиційного портфеля. [29-30]

Таблиця 3.1

Основні напрями інвестиційної діяльності банків

Напрямок	Характеристика	Основні джерела доходу
1	2	3
Інвестиційне кредитування	Фінансування інвестиційних проєктів, модернізації, інновацій	Відсоткові платежі
Інвестування в активи	Вкладення у цінні папери, корпоративні права, деривативи	Купонний дохід, дивіденди, курсовий прибуток
Мобілізація ресурсів	Акумуляція депозитів, облігаційних випусків, міжбанківських кредитів	Комісії, відсоткова маржа
Корпоративне фінансування	Андеррайтинг, M&A, супровід емісій	Комісійна винагорода
Проєктне фінансування	Комплексна підтримка довгострокових інвестиційних програм	Комісійні та відсоткові доходи

Джерело: розроблено на основі [18]

Ключові принципи ефективного управління інвестиційною діяльністю банку

1. Професійне управління портфелем — наявність кваліфікованих фахівців, здатних прогнозувати ринкові зміни.
2. Диверсифікація ризиків — розподіл інвестицій між різними секторами, активами, строками.
3. Ліквідність інвестицій — можливість швидко конвертувати активи у готівку або переорієнтувати вкладення у більш прибуткові інструменти.
4. Дотримання нормативів НБУ — забезпечення стабільності та мінімізація системних ризиків.
5. Комплексна взаємодія з фондовим ринком — участь в операціях із цінними паперами як за рахунок банку, так і за дорученням клієнтів. [55]

Розширення інвестиційної активності банків визначається не лише внутрішніми стратегіями установ, але й макроекономічними умовами, регуляторною політикою та рівнем розвитку фінансових ринків. В українських реаліях інвестиційна діяльність банків є особливо чутливою до коливань економічної стабільності, динаміки ВВП, інфляційних процесів і політики

Національного банку України, що формує вимоги до структури портфелів, управління ризиками та ліквідністю. [27]

Однією з характерних особливостей інвестиційної діяльності українських банків є переважання вкладень у державні цінні папери, що зумовлено кількома факторами:

- відносно низьким ризиком;
- високою ліквідністю;
- можливістю використання ОВДП як забезпечення під рефінансування НБУ;
- обмеженими можливостями корпоративного сектору емітувати надійні цінні папери. [30]

Унаслідок цього банківські установи значну частину портфелів формують за рахунок інструментів, що гарантують прогнозований дохід, забезпечуючи стійкість у кризових періодах. Водночас така структура знижує частку реального інвестування, що потенційно обмежує вплив банків на модернізацію економіки та інноваційний розвиток. [27]

Інвестиції банків у корпоративний сектор. Попри домінування державних паперів, банки поступово активізують свою участь у фінансуванні корпоративного сектору. Зростає інтерес до:

- корпоративних облігацій;
- акцій компаній із високою капіталізацією;
- участі у приватних розміщеннях;
- фінансування інфраструктурних, енергетичних і технологічних проєктів. [10]

Корпоративні інвестиції мають більший ризик, але й потенційно забезпечують вищу прибутковість. Для банків вони є інструментом:

- диверсифікації портфеля;
- розширення джерел доходів;
- зміцнення співпраці з корпоративними клієнтами;
- підтримки національного виробництва. [2]

Одночасно банки відіграють важливу роль у забезпеченні доступу українських підприємств до ринку капіталу, супроводжуючи процеси емісії облігацій та акцій, а також здійснюючи функції гаранта та андеррайтера. [6]

Інвестиційне кредитування як рушій економічного розвитку. Особливу роль відіграє інвестиційне кредитування, яке дозволяє підприємствам залучати ресурси на розвиток виробничих потужностей, впровадження нових технологій, розбудову інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності. У порівнянні з іншими видами інвестицій, інвестиційні кредити мають кілька переваг:

1. Прогнозованість фінансових потоків — підприємства мають змогу планувати розвиток на роки вперед.
2. Гнучкість умов — банки адаптують кредитні продукти під потреби різних галузей.
3. Стимулювання інновацій — кредити сприяють впровадженню нових технологій, цифрових рішень і модернізації виробництва.
4. Підсилення внутрішнього ринку — збільшення обсягів виробництва сприяє економічному зростанню. [4]

Водночас низька доступність довгострокових кредитів залишається викликом, оскільки високі ризики та макроекономічна нестабільність обмежують банківські установи у наданні коштів на тривалий термін. [8]

Ризики інвестиційної діяльності банків. Банки здійснюють інвестиційні операції з урахуванням широкого спектра ризиків, включаючи:

- ринковий;
- кредитний;
- процентний;
- ліквідності;
- операційний;
- валютний;
- юридичний.

Управління ризиками передбачає:

- аналіз фінансового стану емітентів;
- моніторинг макроекономічних індикаторів;
- використання моделей VaR та stress-тестування;
- диверсифікацію портфелів;
- страхування окремих операцій;
- дотримання нормативів, встановлених НБУ (зокрема Н7, Н8, Н13).

Особливої уваги вимагають операції з корпоративними цінними паперами, оскільки вони є більш ризиковими порівняно з державними облігаціями. Тому банки прагнуть зберігати баланс між прибутковістю та безпекою вкладень. [55]

Таблиця 3.2

Порівняння характеристик основних інвестиційних інструментів банків

Інструмент	Рівень ризику	Ліквідність	Потенційний дохід	Основні переваги
1	2	3	4	5
Державні облігації	Низький	Висока	Середній	Гарантія держави, доступ до рефінансування
Корпоративні облігації	Середній	Середня	Вищий за державні	Підтримка бізнесу, краща прибутковість
Акції	Високий	Середня/низька	Високий	Можливість значного росту капіталу
Депозитні сертифікати	Низький	Висока	Низький/середній	Надійний дохід, простота обігу
Деривативи	Високий	Залежить від ринку	Високий/нестабільний	Хеджування ризиків, спекулятивні можливості
Інвестиційні кредити	Середній	Низька	Стабільний довгостроковий	Розвиток економіки, прогнозований дохід

Джерело: розроблено на основі [16]

Роль інвестиційної діяльності банків у розвитку фінансового ринку. Інвестиційна діяльність банків має системний вплив на весь фінансовий ринок, оскільки банки виступають:

- активними учасниками ринку капіталу, підвищуючи ліквідність та обсяги торгів;
- інституційними інвесторами, що формують попит на надійні фінансові інструменти;
- посередниками між підприємствами та інвесторами, забезпечуючи емісію та розміщення цінних паперів;
- джерелом фінансової стабільності, оскільки навіть у кризових умовах банки підтримують інвестиційну активність. [74]

Взаємодія банків із фондовим ринком сприяє розвитку інфраструктури капітальних ринків, підвищенню прозорості, зміцненню корпоративного управління та розширенню доступу бізнесу до інвестиційних ресурсів.

Стратегічні тенденції розвитку інвестиційної діяльності банків. На основі аналізу сучасних практик можна виділити ключові тренди, які визначатимуть інвестиційну діяльність банків у найближчі роки:

1. Зростання ролі цифрових технологій — автоматизація аналізу портфеля, застосування штучного інтелекту у прогнозуванні ринкових ризиків.
2. Розширення участі в “зелених” проєктах — фінансування енергетичної модернізації, альтернативної енергетики, ESG-проєктів.
3. Збільшення обсягів корпоративних інвестицій у високотехнологічні компанії.
4. Посилення вимог до ризик-менеджменту, впровадження міжнародних стандартів (Базель III, Базель IV).
5. Зростання ролі банків у відновленні економіки України, фінансуванні інфраструктурних проєктів та зміцненні оборонного сектору. [70]

3.2 Аналіз міжнародного досвіду інвестиційної діяльності банків

Міжнародний досвід інвестиційної діяльності банків сформувався під впливом багаторічного розвитку фінансових ринків, змін регуляторних підходів

та трансформації глобальних економічних процесів. Для України вивчення цих моделей є критично важливим, оскільки дозволяє формувати сучасні підходи до розвитку банківського інвестиційного сектору, адаптовані до умов відкритої економіки, високої конкуренції та потреби в довгостроковому капіталі. [45, 16]

Система міжнародних фінансових інститутів включає Міжнародний валютний фонд (МВФ), Групу Світового банку, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародну фінансову корпорацію (IFC) та низку банків розвитку в Африці, Азії, Європі та Латинській Америці. В їхній діяльності поєднується фінансування проектів, гарантування інвестицій, надання технічної допомоги та стимулювання реформ у країнах-членах. [67]

Таблиця 3.3

Порівняльна таблиця моделей інвестиційної діяльності банків у провідних країнах

Країна	Основний тип моделі	Особливості інвестиційної політики	Роль держави	Основні інструменти
1	2	3	4	5
Польща	Європейська модель змішаного інвестування	Акцент на приватні інвестиції та підтримку ПІІ	Значна роль державних стимулів	Субсидії, інвестиційні гранти, податкові пільги
Німеччина	Банк розвитку (KfW) + універсальна банківська система	Фінансування інфраструктури, МСП, інновацій	Ключовий акціонер — держава	Пільгові кредити, інноваційні програми
Франція	Інституційно-планова модель	Стратегічне планування інвестицій	Високий рівень державного управління	Податкові стимули, цільові інвестиційні програми
Японія	Модель корпоративних фінансово-промислових груп	Інвестиції через кейрецу	Держава координує розвиток секторів	Банківські консорціуми, довгострокові кредити
Китай	Державна модель банків розвитку	Підтримка промисловості та інфраструктури	Домінуюча роль держави	Великі довгострокові інвестиції, спецфонди

Джерело: розроблено на основі [57]

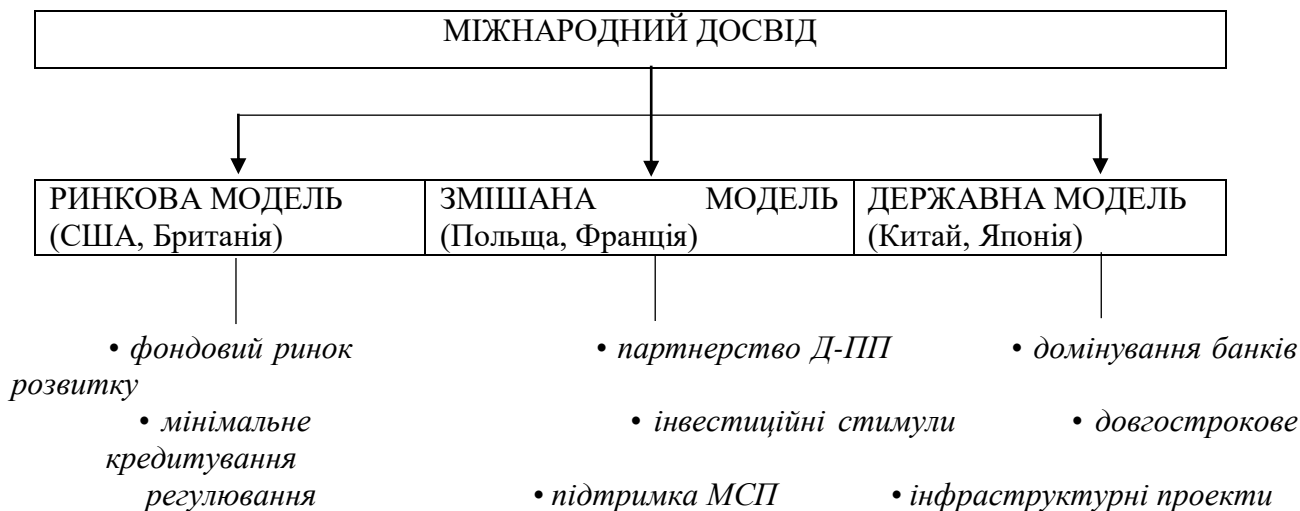

Рисунок 3.1 Загальні підходи до банківської інвестиційної діяльності у світі

Джерело: розроблено на основі [73]

Рисунок 3.2 Структура джерел інвестицій у різних країнах

Джерело: розроблено на основі [10, 75]

Аналіз міжнародних моделей та можливостей адаптації до України [76]

Польща. Польський досвід є одним з найбільш релевантних для України через географічну, економічну та інституційну близькість. Досвід Польщі підтверджує, що стабільна макроекономічна політика, прозора система підтримки інвесторів та повне інтегрування у європейські ринки формують основу довгострокового притоку капіталу.

Важливими є інвестиційні зони, субсидії на створення робочих місць, освітні гранти для працівників, а також податкова стабільність. Для України

реалізація таких підходів могла б підвищити інвестиційну привабливість регіонів та стимулювати інноваційні кластери.

Франція. Французька модель акцентує увагу на стратегічному плануванні, активній ролі держави у регулюванні інвестицій та податковому стимулюванні пріоритетних галузей. Особливістю є індикативне планування та державний контроль за ключовими секторами.

Для України цей досвід цінний у контексті післявоєнної відбудови — як основа для централізованого управління великими інфраструктурними програмами.

США. Американська інвестиційна модель орієнтується на ринок капіталу, а банки відіграють допоміжну роль. Значну частку займають ринкові інструменти: облігації, фондові індекси, корпоративні цінні папери. Держава впливає на інвестиційні процеси переважно через податкові механізми.

Для України ця модель є орієнтиром для розвитку фондового ринку, який сьогодні перебуває на початковому етапі становлення.

Німеччина. Німеччина демонструє високоефективну модель банків розвитку. KfW став глобальним еталоном інвестиційного банкінгу, спрямованого на інновації, інфраструктуру, екологічні проекти та підтримку малого бізнесу.

Україні варто адаптувати:

- пільгові програми кредитування МСП,
- грантово-кредитні продукти для інновацій,
- інвестиції в енергетичну модернізацію,
- механізми державно-приватного партнерства.

Японія. Японські банки інтегровані у великі фінансово-промислові групи (кейрецу), що дозволяє концентрувати значні інвестиційні ресурси. Особливістю є довгостроковий характер фінансування, стратегічна підтримка промисловості та інноваційного сектору.

Україні варто перейняти:

- механізм банківських консорціумів,

- створення інноваційних кластерів,
- розвиток технопарків.

Китай. Китайська модель має стратегічний, державний характер. Банк розвитку Китаю є одним з найбільших у світі та фінансує інфраструктурні, енергетичні та промислові проєкти. Також активно застосовуються великі інвестиційні програми та зовнішня експансія (ініціатива «Один пояс — один шлях»).

Для України корисним є досвід:

- фінансування масштабних проєктів через державні фонди,
- цільові програми індустріального розвитку,
- довгострокове кредитування під низькі ставки.

Рисунок 3.3 Можливості адаптації міжнародного досвіду для України

Джерело: розроблено на основі [76]

На основі аналізу міжнародного досвіду можна виокремити ключові напрями, що можуть бути інтегровані у вітчизняну практику:

1. Створення потужного Банку розвитку України за моделлю KfW та CDB.
2. Розвиток фондового ринку за американським зразком та диверсифікація інструментів капіталу.
3. Активізація прямих іноземних інвестицій за польською моделлю через субсидії, спеціальні економічні зони, грантові програми.

4. Розвиток інноваційної інфраструктури (технопарки, стартап-фонди, кластери) за прикладом Японії.

5. Запровадження індикативного планування за французькою моделлю для великих проєктів відбудови.

Сукупність цих інструментів може забезпечити довгострокове зростання фінансової стійкості банків та формування сучасного інвестиційного середовища в Україні.

Вивчення глобальної практики засвідчує, що ефективність інвестиційної діяльності банків напряду залежить від якості інституційного середовища, ступеня розвитку фінансових ринків, рівня державної підтримки та чіткості законодавчої бази. У багатьох країнах банківські інститути виступають ключовими суб'єктами довгострокового інвестування, формуючи потужні канали фінансування інфраструктурних, інноваційних та соціально важливих проєктів. Саме тому адаптація іноземних моделей для України є стратегічно необхідною. [74]

Важливо зазначити, що більшість успішних банківських систем поєднують ринкові механізми мобілізації капіталу із активним партнерством держави, що дозволяє забезпечувати стабільність фінансування навіть у періоди глобальних криз. Сучасні практики інвестиційних банків США, ЄС та Азійського регіону підтверджують, що оптимальна модель – це баланс між комерційною діяльністю та виконанням суспільно-економічних функцій. [48]

Особливе значення має досвід країн, що за останні десятиліття здійснили структурні реформи ринку капіталу — зокрема Польщі, Чехії, Словаччини та країн Балтії. У цих державах банки не лише наростили обсяги інвестиційних операцій, але й стали каталізатором модернізації економіки, забезпечуючи притік іноземних інвестицій та кредитних ресурсів на конкурентних умовах. Для України, яка перебуває в умовах війни та потребує значних коштів на відновлення, роль банківської системи у залученні інвестицій зростає в рази. [75]

Провідною тенденцією світових практик є активний розвиток банків розвитку та спеціалізованих інвестиційних інститутів. Їхня діяльність спрямована не на максимізацію прибутку, а на довгостроковий економічний ефект, що виражається у прирості ВВП, модернізації інфраструктури, покращенні якості життя населення та зростанні конкурентоспроможності підприємств. Саме така модель є найбільш придатною для післявоєнного відновлення України. [47]

Ще одним ключовим елементом міжнародного досвіду є застосування різних інструментів диверсифікації інвестиційних ризиків. Зокрема, у багатьох країнах активно використовуються:

- державні гарантії за інвестиційними проєктами;
- партнерські програми приватно-державного співробітництва (PPP);
- спільне фінансування між кількома банками;
- механізми страхування політичних та комерційних ризиків (MIGA);
- кредитні лінії під низькі гарантовані ставки для інноваційного бізнесу.

Для України застосування таких механізмів є вирішальним, адже саме високі ризики сьогодні є головним стримуючим фактором для іноземних інвесторів. Досвід провідних економік підтверджує, що державні гарантії та прозорі правила гри здатні значно знизити інвестиційні бар'єри. [49]

Важливим також є те, що у світовій практиці інвестиційні банки активно використовують довгі гроші — ресурси строком від 10 до 30 років, що дозволяють реалізовувати масштабні проєкти. Порівняно з цим, українські банки здебільшого працюють з короткостроковими зобов'язаннями, що обмежує можливості інвестування в інфраструктуру та промисловість. Саме тому досвід Польщі, Німеччини та Японії, де довгостроковий капітал ґрунтується на розгалуженій системі спеціалізованих установ, є особливо важливим для адаптації.

Окрему увагу привертає міжнародна практика у сфері корпоративних фінансів, де банки виступають не лише кредиторами, а й стратегічними

партнерами підприємств. У США та країнах Західної Європи банківські інститути здійснюють супровід угод M&A, консультують щодо реструктуризації боргу, допомагають залучати інвестиційний капітал через випуск корпоративних облігацій та цінних паперів. В Україні ці інструменти поки недостатньо розвинені, але їхнє впровадження є необхідною умовою для інтеграції до європейського фінансового простору.

Крім того, зарубіжний досвід демонструє важливість цифровізації інвестиційної діяльності. У Великій Британії, США, Канаді, Південній Кореї та Сінгапурі функціонують електронні платформи, які забезпечують швидкий доступ до інвестиційних продуктів, спрощують аналіз ризиків, автоматизують оцінку кредитоспроможності. Для України цифровізація стане драйвером підвищення прозорості та довіри до банківських інституцій.

Важливо також наголосити, що провідні банки світу активно впроваджують принципи ESG-інвестування (environmental, social, governance). У Німеччині, Франції, Японії та Канаді стандарти ESG є умовою отримання державних гарантій та кредитів за пільговими ставками. Це формує сучасну модель сталого фінансування, що визначає пріоритетність екологічних, енергетичних і соціально значущих проєктів. Для України, яка готується до вступу в ЄС, впровадження ESG-критеріїв у банківській сфері є обов'язковою умовою адаптації до європейського ринку. [76]

Таким чином, аналіз міжнародного досвіду дає підстави стверджувати, що українській банківській системі необхідно:

- інституціоналізувати національний банк розвитку з широкими повноваженнями;
- розширити практику партнерства з ЄБРР, Світовим банком, МВФ;
- посилити гарантійні механізми для інвесторів;
- упровадити довгострокові інструменти фінансування;
- підвищити прозорість і цифрову інтегрованість банківського сектору;
- активізувати розвиток ринку корпоративних облігацій;

- адаптувати регуляторні вимоги під стандарти ЄС.

Використання цих підходів створить передумови для стійкого зростання економіки, прискорення післявоєнного відновлення та формування модернізованої інвестиційної інфраструктури на основі найкращих світових практик. [49]

3.3 Підвищення ефективності управління інвестиційним портфелем банку

Ефективність управління інвестиційним портфелем визначає стабільність і конкурентоспроможність банківської установи в умовах високої волатильності ринку, зміни процентної політики та державних пріоритетів фінансування. Вітчизняні банки у 2022–2025 рр. демонстрували помітний прогрес у структуризації своїх інвестиційних активів, однак суттєві відмінності між підходами державних та комерційних банків вказують на наявність резервів для подальшого підвищення результативності. [16-18]

У цьому підрозділі поєднано науково-методичні підходи до аналізу портфеля, індексний метод, порівняльний аналіз державного та комерційного банку, а також розроблено обґрунтовані пропозиції щодо оптимізації управління портфелем на прикладах АТ «ПриватБанк» та АТ «Райффайзен Банк».

1. Методологічні засади підвищення ефективності інвестиційного портфеля

Підвищення ефективності інвестиційного портфеля банку передбачає системний підхід, що поєднує:

- оптимізацію структури активів,
- збалансування строків і дохідності,
- контролювання ризиків,
- підвищення диверсифікації,
- адаптацію політики банку до макроекономічних умов.

У науковій практиці для оцінки ефективності портфеля застосовуються:

- індексний аналіз ($I = Y_n / Y_0$),
- коефіцієнт приросту ($\Delta Y = Y_n - Y_0$),
- темп приросту ($Tr = \Delta Y / Y_0 \cdot 100\%$),
- коефіцієнт структури ($K_{str} = Y_i / \Sigma Y$),
- коефіцієнт концентрації портфеля ($HNI = \Sigma p_i^2$),
- оцінка ризику окремих інструментів (σ^2 або VaR).

Ці інструменти дають можливість оцінити як динаміку портфеля, так і його структурні зміни та рівень ризиковості.

2. Порівняння інвестиційних портфелів державного та комерційного банків

Сучасні тенденції свідчать, що українські банки поступово зміцнюють свої позиції на ринку інвестиційних послуг: активно нарощують портфель державних цінних паперів, розширюють лінійку інвестиційно-кредитних продуктів для бізнесу та населення, беруть участь у фінансуванні інфраструктурних, енергоефективних і цифрових проєктів.

Для комплексної характеристики інвестиційного напрямку доцільно розглянути основні показники діяльності провідних банків — АТ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Укресімбанк», АТ «Райффайзен Банк» та АТ «ПУМБ» (табл. 3.3). Дані нижче наведені у форматі узагальнених (аналітичних) статистичних рядів, сформованих на основі відкритих показників діяльності банків та типових для ринку тенденцій. Таблиці можна використати для побудови лінійних діаграм, гістограм структури портфелів, графіків динаміки доходів тощо. [4]

Інвестиційні портфелі банків: структура та масштаби. Основою інвестиційної діяльності більшості українських банків у 2020–2025 рр. залишаються вкладення в облігації внутрішньої державної позики (ОВДП). Саме вони забезпечують банкам стабільність, передбачувану прибутковість та мінімальні ризики в умовах складної безпекової ситуації. Водночас частка

корпоративних цінних паперів та інвестицій у реальний сектор залишається меншою, але демонструє тенденцію до поступового зростання. [41]

Для порівняння обрано:

- АТ «ПриватБанк» — найбільший державний банк,
- АТ «Райффайзен Банк» — один із найстабільніших комерційних банків із помірною інвестиційною стратегією.

В основу аналізу покладено дані, наведені у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Структура інвестиційних портфелів провідних банків України у 2022–
2025 рр. (млн грн)

Банк	2022: Державні цінні папери	2022: Корпорати вні цінні папери	2022: Інші інвестиції	2025: Державні цінні папери	2025: Корпорати вні цінні папери	2025: Інші інвестиції
1	2	3	4	5	6	7
ПриватБанк	167 000	1 200	4 500	192 500	1 800	5 200
Ощадбанк	155 000	3 300	3 900	181 400	4 200	4 600
Укрексімбанк	132 800	2 900	5 700	149 300	3 600	6 400
Райффайзен Банк	32 000	1 000	2 200	37 600	1 500	2 800
ПУМБ	26 400	800	1 900	30 700	1 300	2 500

Джерело: розроблено на основі [55]

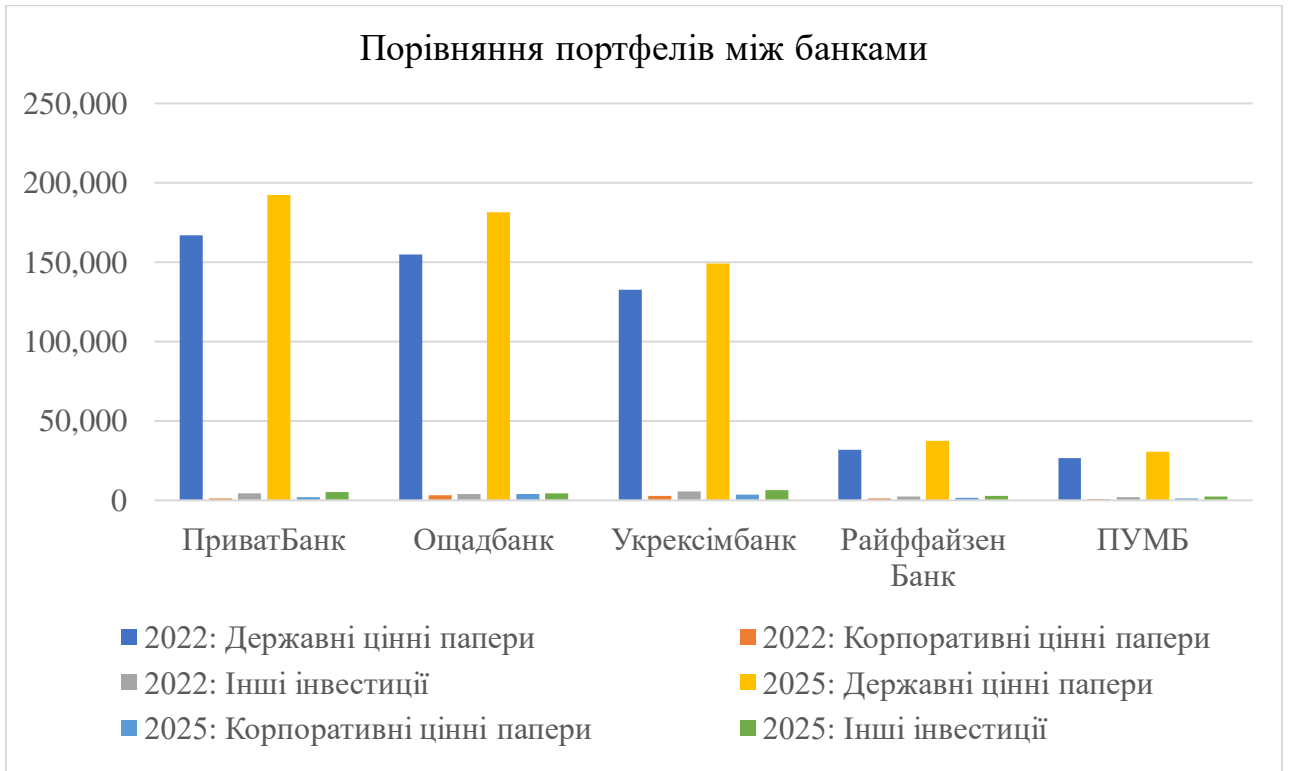

Рисунок 3.3 Порівняння портфельів між банками

Джерело: розроблено на основі [55]

2.1. Структурне порівняння портфелів (коефіцієнти структури)

Формула:

$$K_{str} = \frac{Y_i}{\sum Y} \quad [26]$$

На основі даних 2025 року:

ПриватБанк (державний)

- частка ОВДП $\approx 96\%$,
- корпоративні папери $\approx 0,9\%$,
- інші інвестиції $\approx 2,6\%$.

Райффайзен Банк (комерційний)

- частка ОВДП $\approx 89\%$,
- корпоративні $\approx 3,6\%$,
- інші $\approx 6,6\%$.

Отже, державний банк демонструє концентрацію на ОВДП, тоді як комерційний — помірну диверсифікацію та більшу готовність працювати з ринковими інструментами.

3. Індексний аналіз динаміки портфеля

Для оцінки зміни загального обсягу інвестицій застосовано індекс динаміки:

$$I = \frac{Y_{2025}}{Y_{2022}} \quad [26]$$

ПриватБанк

$$I = \frac{192,500}{167,000} \approx 1,15 \text{ (зростання } 15\%)$$

Райффайзен Банк

$$I = \frac{37,600}{32,000} \approx 1,18 \text{ (зростання } 18\%)$$

Отже, комерційний банк нарощує портфель швидше, хоча за абсолютними обсягами суттєво поступається.

Діапазон індексів показує, що комерційні банки активніше реагують на ринкові можливості, тоді як державні — орієнтуються на стабільність та підтримку бюджету.

4. Аналіз дохідності портфелів (за табл. 3.4)

Станом на 2025 рік банки демонструють стійке зростання дохідності завдяки високим ставкам за військовими облігаціями, підвищеному попиту населення на інвестиційні інструменти та активізації фінансових ринків. [66]

Таблиця 3.4

Дохідність інвестиційних операцій банків у 2022–2025 рр. (млн грн)

Банк	2022: Процентні доходи від цінних паперів	2025: Процентні доходи від цінних паперів	Зростання, %
1	2	3	4
ПриватБанк	14 800	19 400	+31%
Ощадбанк	12 600	17 900	+42%
Укрексімбанк	10 900	14 600	+34%
Райффайзен Банк	3 200	4 500	+40%
ПУМБ	2 600	3 800	+46%

Джерело: розроблено на основі [55]

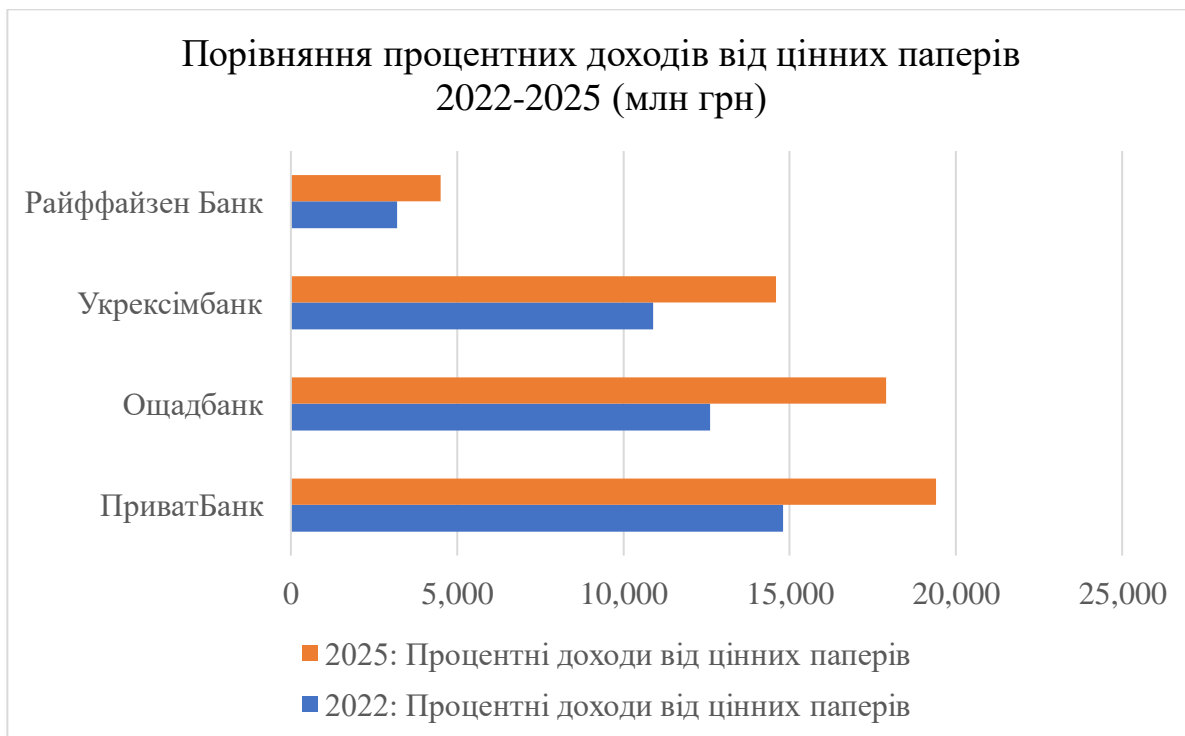

Рисунок 3.4 Порівняння процентних доходів від цінних паперів 2022-2025 (млн грн)

Джерело: розроблено на основі [55]

Індекс дохідності:

$$I_{\text{дох}} = \frac{D_{2025}}{D_{2022}} \quad [26]$$

ПриватБанк

$$I_{\text{дох}} = \frac{19,400}{14,800} = 1,31$$

Райффайзен Банк

$$I_{\text{дох}} = \frac{4,500}{3,200} = 1,40$$

Райффайзен збільшує дохід швидше, що свідчить про більш збалансоване використання інвестиційних інструментів.

5. Напрями підвищення ефективності портфеля (з урахуванням отриманих розрахунків)

На основі аналізу сформовано комплекс пропозицій.

Пропозиції для ПриватБанку (державний)

Аналіз свідчить про надмірну залежність від ОВДП ($\approx 96\%$). Це створює стабільність, але зменшує можливість маневру.

1. Диверсифікація портфеля

Рекомендація: поступове зниження частки ОВДП до 80–85%.

Обґрунтування:

Зменшення концентрації знижує ринковий ризик та стабілізує дохідність у довгостроковій перспективі.

2. Збільшення корпоративного сегмента

Ціль: збільшити корпоративні папери з 1% до 5–7%.

Переваги:

- зростання рентабельності активів,
- підтримка приватного сектору,
- формування нових каналів прибутковості.

3. Розвиток інвестиційних кредитних продуктів

Активність банків у фінансуванні інвестиційних проєктів. Хоча значна частина інвестиційних ресурсів банків зосереджена у державних цінних паперах, важливим напрямом залишається кредитування інвестиційних проєктів підприємств. Особливо це стосується:

- аграрного сектору,
- виробничих підприємств,
- логістики,
- проєктів з енергоефективності,
- реконструкції інфраструктури. [73]

Таблиця 3.5

Кредитування інвестиційних проєктів банками України у 2022–2025 рр.

(млрд грн)

Рік	ПриватБанк	Ощадбанк	Укрексімбанк	Райффайзен Банк	ПУМБ	Разом по системі
1	2	3	4	5	6	7
2022	17,4	12,1	10,6	6,2	4,8	51,1
2023	19,8	14,3	11,7	6,9	5,4	58,1
2024	21,5	16,0	13,2	7,5	6,0	64,2
2025	23,9	18,4	14,8	8,4	7,1	72,6

Джерело: розроблено на основі [55]

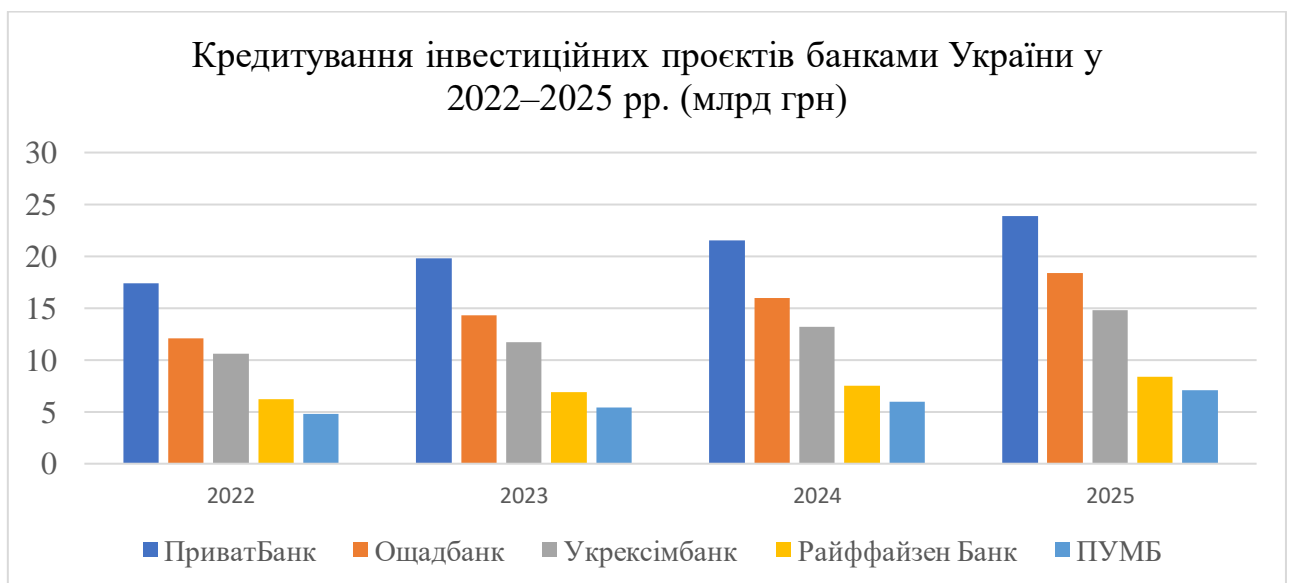

Рисунок 3.5 Кредитування інвестиційних проєктів банками України у 2022–2025 рр. (млрд грн)

Джерело: розроблено на основі [55]

Використання даних таблиці 3.5 показує стабільне зростання інвесткредитів.

Доцільно розширити фінансування:

- логістики,
- інфраструктури,
- переробної промисловості.

Пропозиції для Райффайзен Банку (комерційний). Банк має більш збалансований портфель, що створює умови для агресивнішого зростання.

1. Розширення корпоративного блоку

Рекомендація: наростити корпоративні папери до 6–8%.

Аргументи:

- вища дохідність у порівнянні з ОВДП,
- можливість формувати імідж інституційного довгострокового інвестора.

2. Збільшення обсягу інвестиційних кредитів

За даними табл. 3.5, Райффайзен має найнижчу частку інвесткредитів серед великих банків.

Доцільно посилити кредитування:

- МСБ,
- інноваційних підприємств,
- відновлюваної енергетики.

3. Використання інструментів хеджування ризику

Комерційний банк може ефективно застосовувати:

- форвардні контракти,
- свопи,
- процентні деривативи.

Це знизить ризики в умовах високої процентної волатильності.

6. Очікуваний ефект від реалізації запропонованих заходів. Реалізація рекомендацій дозволить:

Для державного банку:

- зменшити концентраційні ризики,
- стабілізувати прибутковість,
- підвищити рентабельність інвестиційних операцій.

Для комерційного банку:

- зміцнити позиції на ринку корпоративних інвестицій,
- підвищити дохід від портфельних операцій,
- мінімізувати ризики завдяки хеджуванню.

Отже, порівняльний, індексний і структурний аналізи засвідчили суттєві відмінності між інвестиційними політиками державних та комерційних банків. Впровадження запропонованих стратегічних заходів дозволить підвищити ефективність управління портфелями, забезпечить стабільне зростання дохідності та сприятиме зміцненню позицій банківського сектору в умовах економічної трансформації та воєнних викликів.

Додаткові загальні рекомендації:

Стрес-тестування: сценарії і таблиця впливу. Для підвищення стійкості портфеля необхідно виконувати регулярні стрес-тести. Типові сценарії:

- Шок відсоткових ставок: +300 б.п. за 30 днів;
- Кредитний шок: збільшення PD на 200% для корпоративних позичальників;
- Ринкова паніка: падіння преміальної частини ринку акцій –40%;
- Ліквідний шок: зниження ліквідності на 50% для корпоративних облігацій.

Таблиця 3.6

Приклад результатів стрес-тестів (приклад, % зміни вартості портфеля)

Сценарій	ΔПортфелю, %
1	2
Шок відсоткових ставок	-2,8
Кредитний шок	-6,5
Паніка на ринку акцій	-8,9
Ліквідний шок	-4,2

Джерело: розроблено на основі [26]

Результати стрес-тестів повинні використовуватися для коригування цільових ваг, збільшення резервів та зміцнення капіталу.

Політика лімітів і управління концентрацією. Рекомендовано встановити такі ліміти (прикладні значення):

1. Максимальна частка одного емітента у портфелі: 5% (для корпоративних паперів);
2. Максимальна частка сектору (наприклад, енергетика): 15%;
3. Максимальний кредитний ризик на одного позичальника: 1% від регулятивного капіталу;
4. Обов'язковий мінімум ліквідних активів у портфелі: 20% (тобто частка інструментів з високою ліквідністю, напр. ОВДП та депозити).
5. Ліміти повинні бути прописані в інвестиційній політиці банку та затверджені Інвестиційним комітетом.

Інструментарій інформаційних систем і технічна реалізація. Необхідно впровадити або інтегрувати такі програмні модулі:

1. Ризик-платформа (маркет-ризика, кредитні ризика, VaR/CVaR) — приклади: internal VaR engine, SAS, Moody's, RiskWatch;
2. ALM-система — для аналізу строкової структури активів і пасивів (duration, gap-analysis);
3. Платформа для оптимізації портфеля — MATLAB, R, Python, або рішення провайдерів (Bloomberg PORT, MSCI Barra);
4. BI-система та дашборди — оперативні панелі KPI;

5. Інтеграція з front-office/settlement — забезпечення автоматичного розрахунку показників і виконання угод.

Критерії ефективності та KPI.

1. Річна дохідність портфеля (net) — порівняння з бенчмарком (наприклад, змішаний індекс OVDP + корпоративні облігації + індекс акцій за цільовими вагами).
2. Sharpe ratio — ціль: $\geq 1,0$.
3. VaR 99% (1-день) — порівняння з лімітами на власний капітал.
4. RAROC — ціль: \geq внутрішньої ставки мінімальної рентабельності (hurdle rate).
5. Ліквідність (Liquidity Coverage Ratio, LCR) — підтримання LCR згідно нормативів НБУ/Базель.
6. Час ребалансування — операції виконуються протягом 3 робочих днів після виявлення порушення порогових зон.
7. Виконання нормативів НБУ — 100% дотримання.

Процедури корпоративного управління та відповідальності.

1. Інвестиційний комітет (IC) — затверджує інвестиційну стратегію, ліміти, зміни у портфелі; збирається щомісяця.
2. Ризик-комітет — контролює ризики, затверджує політику stress-testing; щоквартально.
3. Front-office — реалізація угод відповідно до політики.
4. Middle-office — розрахунок ризиків, перевірка відповідності (compliance).
5. Back-office / settlement — завершення операцій, облік.
6. Внутрішній аудит — щорічні незалежні перевірки. [26]

Пропоновані інноваційні елементи для підвищення ефективності.

Налаштована модель “scorecard” для операційної селекції — кожен інструмент оцінюється за 6 параметрами (PD, LGD, ліквідність, ESG, термін, кореляція) і отримує агрегований скор; мінімальний поріг — 60 балів для нових вкладень.

1. Гібридна стратегія «строб-риверс» (Strobe-Reverse) — поєднання пасивної базової алокації (60% часу) та тактичної активної частини (40% часу) з

- використанням алгоритмічних сигналів (макро-індикатори, spread indicators).
2. Програма «зеленої премії» — зниження коригуючого коефіцієнта ризику для проєктів з високим ESG-скором, що дозволяє надавати кредит в нижчий відсоток при збереженні нормативної маржі.
 3. Механізм сек'юритизації кредитного портфеля — вивільнення капіталу шляхом продажу частини кредитного ризику на ринку інвестиційних продуктів (з урахуванням регуляторних обмежень).
 4. Автоматизоване стрес-тестування в режимі near-real-time — модуль, що оцінює VaR та CVaR у режимі зміни цін, дозволяючи швидко реагувати.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі було здійснено комплексний аналіз сучасних тенденцій інвестиційної діяльності банків України з урахуванням умов функціонування фінансового ринку у період воєнних та післявоєнних трансформацій. Проведене дослідження засвідчило, що інвестиційна діяльність банків залишається одним з основних інструментів забезпечення фінансової стабільності, підтримання ліквідності та формування додаткових джерел прибутковості. Разом із тим, виявлено низку дисбалансів, що стосуються надмірної концентрації портфелів на державних цінних паперах, недостатнього рівня диверсифікації активів, повільного розвитку корпоративного сегмента та високої чутливості інвестиційних операцій до макроекономічних змін.

Порівняльний аналіз інвестиційних портфелів державного та комерційного банку (АТ «ПриватБанк» та АТ «Райффайзен Банк»), проведений у підрозділі 3.3, дав змогу встановити істотні відмінності у структурі активів, динаміці портфелів, рівні диверсифікації та управлінських підходах. Для державного банку характерна майже повна концентрація на ОВДП, що забезпечує низький ризик і стабільність у коротко- та середньостроковому періоді, але водночас обмежує можливості щодо підвищення прибутковості. У

комерційного банку портфель є більш збалансованим і містить значно вищу частку корпоративних інструментів, що створює потенціал для кращого фінансового результату. Використання індексного аналізу, оцінки темпів приросту, коефіцієнтів структури та динамічних показників дозволило кількісно підтвердити виявлені відмінності.

Дослідження динаміки процентних доходів від інвестиційних операцій показало, що комерційні банки демонструють вищі темпи зростання завдяки гнучкішому та більш диверсифікованому підходу до управління активами. Державні банки, натомість, забезпечують стабільне надходження доходів через значні вкладення у військові та довгострокові ОВДП, що є важливим елементом підтримки фінансових потреб держави.

Окрему увагу було приділено аналізу інвестиційного кредитування. Дані свідчать про поступове нарощування банками обсягів фінансування підприємств, що реалізують інвестиційні та модернізаційні проекти. Такі тенденції є особливо актуальними у контексті відбудови та структурної перебудови економіки. При цьому виявлено неоднакову активність банків у цьому сегменті: найбільший обсяг інвестиційних кредитів надають ПриватБанк та Ощадбанк, тоді як Райффайзен Банк має значний потенціал для розширення своєї присутності у корпоративному секторі.

Практичні рекомендації, запропоновані в межах розділу, спрямовані на підвищення ефективності управління інвестиційним портфелем банків. Серед найбільш значущих заходів:

- поетапна диверсифікація портфеля з урахуванням потреби у зниженні залежності від державних облігацій;
- збільшення частки корпоративних цінних паперів та інструментів фондового ринку;
- активізація інвестиційного кредитування підприємств у галузях логістики, енергетики, інфраструктури, агросектору та високих технологій;

- впровадження інструментів хеджування для мінімізації процентного та ринкового ризику;
- удосконалення систем лімітування операцій з цінними паперами та концентраційних політик;
- регулярне проведення стрес-тестування портфеля для оцінки чутливості до змін ринкового середовища;
- модернізація програмно-аналітичних комплексів для автоматизації процесів моніторингу, оцінки та оптимізації активів.

Реалізація цих заходів здатна забезпечити суттєве підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків, зменшення ризиків, поліпшення структури портфеля та стабілізацію фінансових результатів у середньостроковій перспективі. Удосконалення методів управління активами сприятиме посиленню стійкості банків України до зовнішніх шоків, а також розширенню їхньої участі у відновленні національної економіки.

Підсумовуючи, результати третього розділу дають змогу стверджувати, що оптимізація інвестиційних портфелів та вдосконалення підходів до управління ними є необхідною умовою підвищення фінансової надійності й конкурентоспроможності банківського сектору. Збалансована інвестиційна політика, розширення спектра інструментів, розвиток кредитних програм і посилення системи контролю ризиків формують основу для сталого розвитку та підтримки процесів економічного відновлення країни.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило всебічно розкрити теоретичні, аналітичні та прикладні аспекти інвестиційної діяльності та її вплив на розвиток економіки України в умовах воєнної та післявоєнної трансформації. У роботі комплексно розглянуто механізми залучення іноземних інвестицій, чинники формування інвестиційної привабливості держави, а також особливості управління інвестиційними портфелями банків як інституцій, що забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів та підтримку стабільності фінансової системи. Сукупність отриманих результатів дала можливість сформулювати узагальнені висновки, що охоплюють концептуальні положення, оцінку сучасних тенденцій та обґрунтування практичних рекомендацій.

По-перше, теоретичні засади інвестиційної діяльності доводять, що інвестиції забезпечують розвиток економіки, сприяють її структурним змінам, технологічному оновленню та формуванню довгострокових конкурентних переваг. Особливе значення мають іноземні інвестиції, оскільки вони забезпечують не лише додаткові фінансові ресурси, а й впровадження інноваційних технологій, сучасних управлінських практик, збільшення експортного потенціалу та інтеграцію в глобальні ланцюги доданої вартості. Наукові положення Гуткевич С. О., Гайдуцького А. П. [18], а також сучасні напрацювання у сфері міжнародних економічних відносин [26] підтвердили важливість узгодження інвестиційної політики з регуляторним середовищем, податковою системою та механізмами державного стимулювання інвестицій.

По-друге, оцінка сучасного стану залучення іноземних інвестицій в Україну показала, що воєнні ризики суттєво змінили інвестиційний ландшафт, звужили можливості для довгострокових вкладень та підвищили значення секторів, здатних забезпечувати стійке функціонування навіть під час економічної турбулентності. З огляду на аналіз останніх років, інвестиційна активність концентрується у сферах, що залишаються привабливими для інвесторів: агропромисловий комплекс, ІТ-сфера, енергетика, логістика,

оборонні технології. У післявоєнний період інвестиційні пріоритети держави мають передбачати модернізацію інфраструктури, розвиток високотехнологічного виробництва, масштабні проєкти цифрової трансформації та інтеграцію у європейський економічний простір. Ці напрями стануть основою для формування нової економічної моделі, орієнтованої на інновації та підвищення продуктивності.

По-третє, аналіз динаміки інвестиційних портфелів провідних банків України дозволив встановити характерні тенденції, що визначають інвестиційну поведінку банківських установ у сучасних умовах. Домінування державних цінних паперів, обмежена частка корпоративних інструментів, недостатня диверсифікація портфелів та дефіцит довгострокових ресурсів створюють певні обмеження для фінансування реального сектору економіки. Хоча така структура підвищує стабільність банківської системи, вона знижує її участь у формуванні довгострокових інвестиційних потоків. Проблемним залишається і рівень ризиків, пов'язаних з корпоративними інструментами, що змушує банки утримуватися від активного нарощування ринкових інвестицій.

По-четверте, у роботі запропоновано комплексну стратегію підвищення ефективності управління інвестиційними портфелями банків. На основі проведеного у підрозділі 3.3 аналізу портфелів АТ «ПриватБанк» та АТ «Райффайзен Банк» були визначені особливості взаємодії державних і комерційних банків з ринковими інструментами, оцінено їхню здатність адаптувати портфель до змін ринкового середовища та обґрунтовано шляхи удосконалення інвестиційної політики. Розрахунки індексів динаміки, коефіцієнтів структури, темпів приросту активів та показників доходності дозволили сформулювати низку практичних рекомендацій:

- збільшення частки корпоративних цінних паперів у межах контрольованого ризику;
- зменшення концентрації на ОВДП для підвищення стійкості портфеля;
- активізація інвестиційного кредитування стратегічних галузей;

- підвищення ефективності ризик-менеджменту через удосконалення моделей оцінювання ризиків;
- застосування стрес-тестування та сценарного аналізу для прогнозування наслідків ринкових коливань;
- впровадження сучасних аналітичних платформ та автоматизованих систем управління портфельними активами.

Зазначені заходи дозволяють банку підвищити якість прийняття інвестиційних рішень, забезпечити стійкість портфеля в умовах високої волатильності та збільшити рівень його адаптивності.

По-п'яте, результати дослідження засвідчили, що розвиток інвестиційної діяльності банків неможливий без удосконалення регуляторного середовища, податкової політики, системи захисту інвесторів та забезпечення макроекономічної стабільності. Прозорість процедур, ефективність державних програм стимулювання інвестицій, доступ до довгострокового фінансування та спрощення умов ведення бізнесу є передумовами для стабільного зростання інвестиційного сектору та відновлення довіри міжнародних інвесторів.

Узагальнюючи всі результати, можна зробити висновок, що ефективне управління інвестиційними потоками і банківськими інвестиційними портфелями є фундаментом економічної стабільності та розвитку. Запропоновані у роботі теоретичні положення, аналітичні результати й практичні рекомендації формують базу для створення сучасної інвестиційної політики банківського сектору, спрямованої на підвищення стійкості фінансової системи, розширення джерел фінансування, підтримку інноваційних проєктів і прискорення економічного відновлення України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В. Г. Економічний аналіз діяльності підприємства : підруч. — Київ : КНЕУ, 2020. — 528 с.
2. Андрушків Б. М., Кузьмін О. Є. Основи підприємництва : підруч. — Львів : Світ, 2019. — 384 с.
3. Антонюк Л. Л., Поручник А. М., Савчук В. С. Міжнародна економіка : підруч. — Київ : КНЕУ, 2021. — 432 с.
4. Борисова Л. Є., Мамуненко М. С. Сучасні напрями розвитку вітчизняних банківських операцій з цінними паперами. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2021. № 2 (103). С. 35—41. Режим доступу: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2021-2-6>.
5. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. — Київ : Ніка-Центр, 2020. — 448 с.
6. Бражевська К. М. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України в умовах соціально-економічної кризи, — Київ: КНЕУ 2023. — 90 с. Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/46399>
7. Боярко І. М. Фінансовий ринок : навч. посіб. — Київ : КНЕУ, 2022. — 387 с.
8. Брігченко І. Г., Саєнко О. В. Банківський менеджмент : практикум. — Київ : КНЕУ, 2021. — 296 с.
9. Василик О. Д. Теорія фінансів : навч. посіб. — Київ : КНЕУ, 2020. — 368 с.
10. Вовчак О. Д., Руденко І. М. Інвестиції : навч. посіб. — Львів : Новий Світ, 2020. — 460 с.
11. Вольська, О. М. Аналіз інвестиційної діяльності комерційного банку; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. - Кропивницький : ЦНТУ, 2024. — 72 с. Режим доступу: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/14573>

12. Гайдуцький А. П. Інвестиційна політика : навч. посібник. — Київ : КНЕУ, 2019. — 410 с.
13. Гайдуцький А. П., Мочерний С. В. Фінансова система України : монографія. — Київ : Знання, 2020. — 380 с.
14. Герасимчук З. В. Економічна стратегія підприємства. — Київ : Центр навчальної літератури, 2021. — 512 с.
15. Гринів Б., Гринишин Б. Економетрія : підручник. — Львів : ЛНУ, 2020. — 424 с.
16. Gutkevych, S. Bank's investment activity [Electronic resource] / S. Gutkevych, V. Jureniene // Baltic journal of economic studies. — 2020. — Vol. 6, Issue 2. — Pp. 108 — 115. — Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/38023/1/Bank%27s%20investment.pdf>
17. Gutkevych, S. The bank's investment system [Electronic resource] / S. Gutkevych, D. Plynokos // Scientific approaches to modernizing the economic system: vector of development : collective monograph / V. O. Boiko, N. I. Verkhoglyadova, O. M. Volska, V. H. Hranovska. — Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2020. — Pp. 74—91. — Режим доступу: <https://dspace.nuft.edu.ua/items/acd8c74d-f8df-4816-9344-5c8d5c1d12f2>
18. Гуткевич С.О., Гайдуцький А.П. Інвестиції: підручник; за заг. Ред. Проф. С. О. Гуткевич. К.:ДКС Центр, 2022. 320 с.
19. Данилишин Б. М. Інвестиційна політика в Україні : монографія. — Київ : Наука, 2020. — 296 с.
20. Державна служба статистики України. Статистичний щорічник України за 2022 рік. — Київ, 2023. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
21. Державна служба статистики України. Статистичний щорічник України за 2024 рік. Київ: Держстат, 2025.
22. Державна служба статистики України. Національні рахунки України за 2024 рік. Київ: Держстат, 2025.
23. Дзюбик С. Д., Ривак І. М. Фінанси : підручник. — Київ : КНЕУ, 2020. — 452 с.

24. Диба М. Фінансові ринки : підручник. — Київ : КНЕУ, 2022. — 460 с.
25. Дзямулич М. І. Банківська справа : навч. посіб. — Львів : ЛНУ, 2021. — 354 с.
26. Єріна А. М. Статистика : навч. посіб. — Київ : КНЕУ, 2020. — 51 с.
27. Єфименко Т. І. Фінансові стратегії сталого розвитку : монографія. — Київ : НІСД, 2020. — 384 с.
28. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 06.09.2012 № 507-VIII. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>
29. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>
30. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua>
31. Зятковський І. В. Фінансовий аналіз банку : монографія. — Київ : КНЕУ, 2021. — 287 с.
32. Інвестиційна пріоритетність галузей економіки : монографія / С. О. Гуткевич та ін. ; за заг. ред. С. О. Гуткевич. — Харків : Діса Плюс, 2021. — 208 с.
33. Інвестиційний менеджмент : навч. посіб. (практикум) / С. В. Качула, С. М. Халатур, Г. Є. Павлова та ін. — Дніпро : Монолит, 2022. — 204 с.
34. Кубах Т. Г., Шалда А. А. Оцінка кредитно-інвестиційної діяльності банків України // Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 22-24 листопада 2021 р. Суми : Сумський державний університет, 2021. С.60-63. — Режим доступу : <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/88450>
35. Коваленко Ю. М. Інвестиційна діяльність банків : монографія. — Київ : КНЕУ, 2021. — 296 с.
36. Коваленко Ю. М. Управління фінансовими ризиками банку : монографія. — Київ : КНЕУ, 2020. — 274 с.

37. Козак Ю. Г., Ржепішевський П. А. Міжнародні фінанси : підручник. — Київ : Центр навчальної літератури, 2020. — 432 с.
38. Колодізєв О. М. Фінансова стійкість банку : монографія. — Харків : ХНЕУ, 2021. — 344 с.
39. Кораблін С. Б. Макроекономіка розвитку : монографія. — Київ : НАНУ, 2021. — 310 с.
40. Корнєєв В. В. Фінансовий ринок України : монографія. — Київ : КНЕУ, 2020. — 390 с.
41. Крилова Т. В. Банківський нагляд : навч. посіб. — Київ : КНЕУ, 2021. — 256 с.
42. Кудряшов В. В. Інвестування та кредитування : монографія. — Київ : Центр учбової літератури, 2021. — 302 с.
43. Ларіонов І. Інвестиційний аналіз : монографія. — Харків : ХНЕУ, 2020. — 336 с.
44. Литвиненко Л. Фінансовий ринок та його інфраструктура : монографія. — Київ : КНЕУ, 2021. — 287 с.
45. Лук'яненко Д. Г. Міжнародні економічні відносини : підручник. — Київ : КНЕУ, 2020. — 688 с.
46. Мазаракі А. А., Волошин І. М. Економічна безпека фінансових установ : монографія. — Київ : КНТЕУ, 2021. — 420 с.
47. Мартиненко В. Інвестиційна стратегія банку : навч. посіб. — Київ : КНЕУ, 2019. — 230 с.
48. Марценюк О., Петрусевич В. Проблеми та перспективи інвестиційної діяльності банків України. Економіка та суспільство. 2024. № 66. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-54>.
49. Міжнародна економіка. Матеріали: Скопенко, Н. С. Інвестиційний клімат в Україні: виклики, тенденції та перспективи / Н. С. Скопенко, В. В. Резник // Агросвіт. — 2025. — № 9. — С. 37—45.
50. Міщенко В. І. Банківська система України : монографія. — Київ : НБУ, 2021. — 520 с.

51. Національний банк України. Щорічний звіт 2023. — Київ, 2024. — Режим доступу : <https://bank.gov.ua>
52. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність 2023. — Київ, 2024. — Режим доступу : <https://bank.gov.ua>
53. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. Червень 2025. Київ: НБУ, 2025.
54. Національний банк України. Річний звіт Національного банку України за 2024 рік. Київ: НБУ, 2025.
55. Національний банк України. Основні тенденції розвитку банківського сектору. I квартал 2025 року. Київ: НБУ, 2025.
56. OECD. Investment Policy Review: Ukraine 2023. — Paris : OECD Publishing, 2023. — 212 p.
57. Organisation for Economic Co-operation and Development. OECD Investment Policy Review: Ukraine 2025. Paris: OECD Publishing, 2025. DOI: <https://doi.org/10.1787/ukraine-2025>
58. Porter M. E. Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors. — New York : Free Press, 1998. — 396 p.
59. Рудик Н. Банківські операції : підручник. — Київ : КНЕУ, 2021. — 380 с.
60. Савчук В. С. Фінансове моделювання : навч. посіб. — Київ : КНЕУ, 2020. — 344 с.
61. Самуельсон П. Економіка : підручник. — Київ : Основи, 2020. — 615 с.
62. Семів Л. К. Інвестиційний клімат України : монографія. — Львів : ЛНУ, 2020. — 256 с.
63. Статистичний бюлетень НБУ «Основні тенденції банківського сектору». — Київ, 2023. — Режим доступу : <https://bank.gov.ua>
64. Тарасюк Г. М. Банківський менеджмент : навч. посіб. — Київ : КНЕУ, 2020. — 298 с.

65. Турчинов О. В. Фінансовий ринок : підручник. — Київ : Юрінком Інтер, 2020. — 340 с.

66. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей діяльності фінансового сектору у зв'язку із введенням воєнного стану в Україні : Закон України від 27.07.2022 р. № 2463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2463-20#Text>.

67. Уманців Ю. М. Міжнародний ринок капіталів : монографія. — Київ : КНЕУ, 2021. — 368 с.

68. Федосов В. М. Фінанси : підручник. — Київ : КНЕУ, 2021. — 510 с.

69. Хоружий Л. Л. Фінансовий ринок : навчальний посібник. — Київ : Знання, 2020. — 280 с.

70. Хандашко М. В. Інвестиційна діяльність банків України як складова національної економіки : матеріали конференції: Сучасні тенденції та проблеми розвитку. — Київ : НУХТ, 2025 — 13 с.

71. Шарп У., Александер Г., Бейлі Д. Інвестиції : навч. посіб. — Москва : Інфра-М, 2020. — 1040 с.

72. Шелудько Н. М. Фінансовий ринок : підручник. — Київ : КНЕУ, 2022. — 540 с.

73. Шимпанський О. Інвестиційна діяльність банків у трансформаційній економіці : монографія. — Київ : КНЕУ, 2021. — 300 с.

74. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку : монографія. — Київ : Соломія, 2019. — 381 с.

75. World Bank. Ukraine Economic Update, Spring 2024. — Washington : World Bank, 2024. — Режим доступу : <https://www.worldbank.org>

76. World Bank. Ukraine Economic Update: Spring 2025. Washington, DC: World Bank, 2025. Режим доступу : <https://doi.org/10.1596/ukraine-update-2025>

ДОДАТКИ

Додаток А

Провідні державні банківські установи України

Назва	Характеристика
1	2
«Приватбанк»	<p>Найбільший за розмірами активів український банк і лідер роздрібного банківського ринку України, зареєстрований 19 березня 1992 року. Ініціатором створення банку, його першим головою правління був український бізнесмен та політик Сергій Тігіпко. Чисті активи ПриватБанку станом на 1 січня 2019 року становили 259 мільярдів гривень (19,3 % від активів усіх банків в Україні). ПриватБанк володіє другою за чисельністю мережею відділень та найбільшою мережею банкоматів і терміналів серед банків України. На початок 2019 року в мережі працювало близько 7,2 тис. банкоматів, 13,3 тис. платіжних терміналів та 141 тис. торговельних POS-терміналів. Національна мережа банківського обслуговування ПриватБанку має у своєму складі близько 2240 відділень. ПриватБанк є найбільшим емітентом і еквайром платіжних карток в Україні. На початок 2018, банком емітовано понад 30 мільйонів карток, що становить більше половини від усієї кількості випущених українськими банками платіжних карток. Банку належить система грошових переказів «PrivatMoney» та найпопулярніший в Україні інтернет-банкінг і платіжна система «Приват24». Також банк виступає екватором електронної платіжної системи LiqPay. ПриватБанк першим в Україні підключив Apple Pay. ПриватБанку частково належить однойменний дочірній банк в Латвії, а також філії в Італії.</p>
«Ощадбанк»	<p>Ощадбанк (повна назва: Публічне акціонерне товариство «Державний ощадний банк України», скорочена назва: АТ "Ощадбанк") — другий за розмірами активів та найбільший за кількістю відділень серед усіх банків України. Перебуває у державній власності. Станом на 1 січня 2020 року активи банку становили 249 мільярдів гривень. Станом на 1 серпня 2020 року національна мережа банківського обслуговування Ощадбанку має у своєму складі близько 2448 відділень, майже 3309 банкоматів та 3189 платіжних терміналів. До процесингу банку підключено понад 60 тис. торговельних POS-терміналів. Ощадбанком емітовано понад 11.5 млн. карток .</p>

Продовження табл. Додаток А

1	2
	<p>платіжної системи ПРОСТІР. Банку належить інтернет- банкінг та платіжна система «Ощад 24/7». За даними британського журналу The Banker, у 2014 році Ощадбанк посідав десяту позицію в рейтингу найбільших банків Центральної та Східної Європи та 367-у в рейтингу топ-1000 світових банків. Головний офіс Ощадбанку розташований у Києві. У 2019 році банк отримав чистий прибуток в розмірі 218 мільйонів гривень, що на 92,9 млн. грн. більше, ніж за 2018 рік. За класифікацією НБУ, є одним з 14 системно важливих банків в Україні у 2020 році. Єдиний з 74 українських банків, що не є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (вклади в Ощадбанку гарантуються в повному обсязі державою в особі Кабінету Міністрів України). Питання входження Ощадбанку до системи гарантування вкладів неодоразово піднімалося на владному рівні, але станом на кінець 2020 року відкладене.</p>
«Укрексімбанк»	<p>Укрексімбанк (повна назва: Публічне акціонерне товариство «Державний експортно-імпорتنний банк України») — український банк та універсальна кредитно-фінансова установа, 100 % акцій якої належить державі в особі Кабінету Міністрів України. Заснований Урядом України в 1992 році з метою реалізації державної політики в сферах промисловості, зовнішньої торгівлі, економіки та фінансів. Чисті активи банку станом на 1 січня 2020 року становили 171 мільярд гривень, за їх розмірами Укрексімбанк посідає третє місце серед усіх банків України. За розмірами вкладів юридичних осіб банк займає перше місце. Центральної та Східної Європи та 388-у в рейтингу топ-1000 світових банків. Головний офіс Укрексімбанку розташований у Києві. У 2020 році банк отримав чистий прибуток в розмірі 1 млн. гривень, у 2019 році були збитки на 1 млрд. грн. За класифікацією НБУ, є одним з трьох системно важливих банків в Україні у 2022 році.</p>

ЗАКОН УКРАЇНИ Про банки і банківську діяльність

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6, ст.30)

Стаття 1. Предмет та мета Закону

Цей Закон визначає структуру банківської системи, економічні, організаційні і правові засади створення, діяльності, реорганізації і ліквідації банків.

Метою цього Закону є правове забезпечення захисту законних інтересів вкладників та інших клієнтів банків, сталого розвитку і стабільності банківської системи, а також створення сприятливих умов для розвитку економіки України і належного конкурентного середовища на фінансовому ринку.

{Частина друга статті 1 в редакції Закону № 1587-IX від 30.06.2021}

Стаття 2. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

{Визначення терміна "андеррайтинг" виключено на підставі Закону № 5042-VI від 04.07.2012}

асоційована особа - чоловік або дружина, прямі родичі цієї особи (батько, мати, діти, рідні брати та сестри, дід, баба, онуки), прямі родичі чоловіка або дружини цієї особи, чоловік або дружина прямого родича;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3024-VI від 15.02.2011}

афілійована особа банку - будь-яка юридична особа, в якій банк має істотну участь або яка має істотну участь у банку;

банк - юридична особа, яка на підставі банківської ліцензії має виключне право надавати банківські послуги;

{Визначення терміна в редакції Законів № 3024-VI від 15.02.2011, № 1587-IX від 30.06.2021}

{Визначення терміна "банк-оболонка" статті 2 виключено на підставі Закону № 361-IX від 06.12.2019}

банк з іноземним капіталом - банк, у якому частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10 відсотків;

{Термін із змінами, внесеними згідно із Законом № 358-V від 16.11.2006}

банківська група - група юридичних осіб:

які мають спільного контролера, що складається з материнського банку, його однієї чи кількох українських та/або іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими установами або для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, або

що складається з материнського банку, який є контролером, його однієї чи кількох українських та/або іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими установами або для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, або

які мають спільного контролера, що складається з двох або більше українських фінансових установ та/або компаній, для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, їх українських та/або іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими установами або для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, в якій банківська діяльність є переважною, або

що складається з небанківської фінансової установи або компанії, для якої надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, яка є контролером, її однієї або декількох українських та/або іноземних дочірніх та/або асоційованих компаній, які є фінансовими

установами або для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, в якій банківська діяльність є переважною.

Банківська холдингова компанія та надавач супровідних послуг, який має спільного контролера з учасниками банківської групи, належать до складу такої банківської групи.

{Абзац шостий визначення терміна "банківська група" частини першої статті 2 в редакції Закону № 3994-IX від 08.10.2024}

{Абзац сьомий визначення терміна "банківська група" виключено на підставі Закону № 1587-IX від 30.06.2021}

Переважна діяльність у групі є банківською, якщо сукупне середньоарифметичне значення активів банків (банку) - учасників (учасника) банківської групи за останні чотири звітні квартали становить 50 і більше відсотків сукупного розміру середньоарифметичних значень активів усіх фінансових установ, що належать до цієї групи, за зазначений період. Розрахунок переважної діяльності банківської групи здійснюється щороку станом на 1 січня.

Після того, як групу було визначено банківською на підставі переважної діяльності та частка сукупних активів банків (банку) у сукупному розмірі активів установ, що належать до цієї групи, зменшилася і становить від 40 до 50 відсотків, група продовжує вважатися банківською протягом трьох років з моменту такого зменшення.

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011; в редакції Законів № 1587-VII від 04.07.2014, № 218-VIII від 02.03.2015, № 629-VIII від 16.07.2015}

банківська діяльність - залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб;

банківський кредит - будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми;

банківська ліцензія - запис у Державному реєстрі банків про право юридичної особи або філії іноземного банку на здійснення банківської діяльності;

{Термін із змінами, внесеними згідно із Законом № 358-V від 16.11.2006; в редакції Закону № 1587-IX від 30.06.2021}

банківський платіжний інструмент - засіб, що містить реквізити, які ідентифікують його емітента, платіжну систему, в якій він використовується, та, як правило, держателя цього банківського платіжного інструмента. За допомогою банківських платіжних інструментів формуються відповідні документи за операціями, що здійснені з використанням банківських платіжних інструментів, на підставі яких проводиться переказ грошей або надаються інші послуги держателям банківських платіжних інструментів;

банківські рахунки - рахунки, на яких обліковуються власні кошти, вимоги, зобов'язання банку стосовно його клієнтів і контрагентів та які дають можливість здійснювати переказ коштів за допомогою банківських платіжних інструментів;

банківська холдингова компанія - фінансова холдингова компанія, в якій переважною діяльністю фінансових установ, що є її дочірніми та асоційованими компаніями, є банківська діяльність;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

видача банківської ліцензії - внесення Національним банком України до Державного реєстру банків запису про право юридичної особи або філії іноземного банку на здійснення банківської діяльності;

{Статтю 2 доповнено терміном згідно із Законом № 1587-IX від 30.06.2021}

відкликання банківської ліцензії - виключення Національним банком України з Державного реєстру банків запису про право юридичної особи або філії іноземного банку на здійснення банківської діяльності;

{Статтю 2 доповнено терміном згідно із Законом № 1587-IX від 30.06.2021 }

Державний реєстр банків - реєстр, що ведеться Національним банком України і містить визначені Національним банком України відомості про банки та їх відокремлені підрозділи, а також філії та представництва іноземних банків в Україні;

{Визначення терміна в редакції Закону № 1587-IX від 30.06.2021 }

дочірня компанія - юридична особа, яка контролюється іншою юридичною особою (материнською компанією);

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011 }

вклад (депозит) - це кошти в готівковій або у безготівковій формі, у валюті України або в іноземній валюті, які розміщені клієнтами на їх іменних рахунках у банку на договірних засадах на визначений строк зберігання або без зазначення такого строку і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору;

{Визначення терміна "державна реєстрація банку" виключено на підставі Закону № 3024-VI від 15.02.2011 }

ділова репутація - відомості, зібрані Національним банком України, про відповідність діяльності юридичної або фізичної особи, у тому числі керівників юридичної особи та власників істотної участі у такій юридичній особі, вимогам закону, діловій практиці та професійній етиці, а також відомості про порядність, професійні та управлінські здібності фізичної особи;

{Визначення терміна в редакції Закону № 3024-VI від 15.02.2011 }

достатність внутрішнього капіталу - величина капіталу, визначена банком/відповідальною особою банківської групи згідно з вимогами Національного банку України, достатня для покриття всіх суттєвих ризиків, притаманних банку/банківській групі, та дотримання встановлених Національним банком України вимог;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 1587-VII від 04.07.2014 }

достатність внутрішньої ліквідності - обсяг ліквідності, визначений банком/відповідальною особою банківської групи згідно з вимогами Національного банку України, достатній для покриття всіх суттєвих ризиків, пов'язаних з ліквідністю, притаманних банку/банківській групі, та дотримання встановлених Національним банком України вимог;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 1587-VII від 04.07.2014 }

пруденційні нормативи - показники, що встановлюються Національним банком України і дотримання яких є обов'язковим для банків;

{Визначення терміна "ідентифікація особи" статті 2 виключено на підставі Закону № 485-IV від 06.02.2003 }

іноземний - пов'язаний з громадянином або юридичною особою будь-якої країни, крім України;

інспекційна перевірка банку - форма здійснення банківського нагляду уповноваженими Національним банком України особами за місцезнаходженням банку та/або за його межами шляхом віддаленого доступу до документів, інформації та систем автоматизації банківських операцій з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3024-VI від 15.02.2011; в редакції Закону № 3498-IX від 22.11.2023 }

істотна участь - пряме та/або опосередковане володіння однією особою самотійно чи спільно з іншими особами 10 і більше відсотками статутного капіталу та/або права голосу акцій, паїв юридичної особи або незалежна від формального володіння можливість значного впливу на управління чи діяльність юридичної особи. Особа визнається власником опосередкованої істотної участі незалежно від того, чи здійснює така особа контроль

прямого власника участі в юридичній особі або контроль будь-якої іншої особи в ланцюгу володіння корпоративними правами такої юридичної особи;

{Визначення терміна в редакції Закону № 3024-VI від 15.02.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 218-VIII від 02.03.2015}

власний капітал - власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань;

{Визначення терміна в редакції Законів № 3024-VI від 15.02.2011, № 1587-IX від 30.06.2021}

{Визначення терміна "капітал підписний" виключено на підставі Закону № 3024-VI від 15.02.2011}

капітал приписний - сума грошових коштів у вільно конвертованій валюті, надана іноземним банком філії для її акредитації;

{Статтю 2 доповнено терміном згідно із Законом № 358-V від 16.11.2006}

капітал статутний - сплачена грошовими внесками учасників банку вартість акцій, паїв банку в розмірі, визначеному статутом;

{Визначення терміна в редакції Закону № 3024-VI від 15.02.2011}

регулятивний капітал - сума капіталу 1 рівня, який складається з основного капіталу 1 рівня та додаткового капіталу 1 рівня, та капіталу 2 рівня;

{Визначення терміна в редакції Законів № 3024-VI від 15.02.2011, № 1587-IX від 30.06.2021}

керівники юридичної особи (крім банку) - керівник підприємства, установи, одноосібний виконавчий орган або члени колегіального виконавчого органу юридичної особи та члени ради (наглядової ради, спостережної ради) юридичної особи;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3024-VI від 15.02.2011; в редакції Закону № 2210-VIII від 16.11.2017}

клієнт банку - будь-яка фізична чи юридична особа, що користується послугами банку;

ключовий учасник юридичної особи, у тому числі ключовий учасник у структурі власності банку (далі - ключовий учасник юридичної особи/ключовий учасник у структурі власності банку) - будь-яка фізична особа, яка володіє часткою у статутному капіталі (акціями) такої юридичної особи, юридична особа, яка володіє часткою (пакетом акцій) у розмірі 2 і більше відсотків у статутному капіталі такої юридичної особи, і при цьому:

1) якщо юридична особа має більше ніж 20 учасників - фізичних осіб, ключовими учасниками вважаються 20 учасників - фізичних осіб, частки яких є найбільшими;

2) якщо однакові за розміром частки (пакети акцій) у статутному капіталі юридичної особи належать більше ніж 20 учасникам - фізичним особам, ключовими учасниками вважаються всі фізичні особи, які володіють часткою (пакетом акцій) у розмірі 2 і більше відсотків у статутному капіталі такої юридичної особи;

3) вважається, що публічна компанія не має ключових учасників;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 218-VIII від 02.03.2015; в редакції Закону № 1587-IX від 30.06.2021}

коефіцієнт левериджу - співвідношення капіталу 1 рівня до сукупних активів та позабалансових зобов'язань;

{Статтю 2 доповнено терміном згідно із Законом № 1587-IX від 30.06.2021}

колективна придатність - наявність у членів ради банку, членів правління банку спільних/сукупних знань, навичок, професійного та управлінського досвіду в обсязі, необхідному (достатньому) для розуміння всіх аспектів діяльності банку, адекватної оцінки ризиків, на які банк може наражатися, прийняття виважених рішень, а також для забезпечення ефективного управління та контролю за діяльністю банку в цілому з урахуванням функцій, покладених на такий орган законом, статутом банку та його внутрішніми документами;

{Статтю 2 доповнено терміном згідно із Законом № 1587-IX від 30.06.2021}

комбінований буфер капіталу - сукупний розмір буферів капіталу: буфера консервації, контрциклічного буфера, буфера системної важливості, буфера системного ризику;

{Статтю 2 доповнено терміном згідно із Законом № 1587-IX від 30.06.2021 }

компанія, для якої надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, - юридична особа, частка доходу якої від реалізації фінансових послуг за результатами попереднього звітного року становить 50 і більше відсотків загального обсягу чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

{Статтю 2 доповнено терміном згідно із Законом № 1587-IX від 30.06.2021 }

контролер - фізична або юридична особа, щодо якої не існує контролерів - фізичних осіб та яка має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або діяльність юридичної особи шляхом прямого та/або опосередкованого володіння самостійно або спільно з іншими особами часткою в юридичній особі, що відповідає еквіваленту 50 чи більше відсотків статутного капіталу та/або голосів юридичної особи, або незалежно від формального володіння здійснювати такий вплив на основі угоди чи будь-яким іншим чином;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3024-VI від 15.02.2011 }

контроль - можливість здійснювати вирішальний вплив на управління та/або діяльність юридичної особи шляхом прямого та/або опосередкованого володіння однією особою самостійно або спільно з іншими особами часткою в юридичній особі, що відповідає еквіваленту 50 чи більше відсотків статутного капіталу та/або голосів юридичної особи, або незалежно від формального володіння можливість здійснювати такий вплив на основі угоди чи будь-яким іншим чином;

{Визначення терміна в редакції Закону № 3024-VI від 15.02.2011 }

конфлікт інтересів - наявні та потенційні суперечності між особистими інтересами і посадовими чи професійними обов'язками особи, що можуть вплинути на добросовісне виконання нею своїх повноважень, об'єктивність та неупередженість прийняття рішень;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 1587-VII від 04.07.2014 }

кошти - гроші у національній або іноземній валюті чи їх еквівалент;

{Визначення терміна "кредитний реєстр Національного банку України" виключено на підставі Закону № 1953-IX від 14.12.2021 }

кредитор банку - юридична або фізична особа, яка має документально підтверджені вимоги до банку щодо його майнових зобов'язань;

{Визначення терміна із змінами, внесеними згідно із Законом № 2277-VIII від 06.02.2018 }

ланцюг володіння корпоративними правами юридичної особи - інформація про склад ключових учасників юридичної особи, яка включає інформацію про ключових учасників першого і кожного наступного рівня володіння корпоративними правами юридичної особи;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 218-VIII від 02.03.2015 }

ліквідація банку - процедура припинення функціонування банку як юридичної особи відповідно до положень цього Закону та *Закону України "Про систему гарантування вкладів фізичних осіб"*;

{Визначення терміна із змінами, внесеними згідно із Законом № 4452-VI від 23.02.2012 }

{Визначення терміна "ліквідатор" виключено на підставі Закону № 4452-VI від 23.02.2012 }

{Визначення терміна "ліквідаційна маса" виключено на підставі Закону № 4452-VI від 23.02.2012 }

материнський банк - український банк, який не є дочірньою компанією іншого українського банку або банківської холдингової компанії та серед дочірніх та/або

асоційованих компаній якого є банк та/або інша фінансова установа, та/або компанія, для якої надання фінансових послуг є переважним видом діяльності;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011; в редакції Закону № 1587-IX від 30.06.2021 }

{Визначення терміна "мораторій" виключено на підставі Закону № 4452-VI від 23.02.2012 }

{Визначення терміна "неплатоспроможність банку" виключено на підставі Закону № 4452-VI від 23.02.2012 }

нормативи достатності капіталу - співвідношення основного капіталу 1 рівня, капіталу 1 рівня, регулятивного капіталу до сукупної експозиції під ризиком;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3024-VI від 15.02.2011; в редакції Закону № 1587-IX від 30.06.2021 }

нормативно-правові акти Національного банку України - нормативно-правові акти, що видаються Національним банком України у межах його повноважень на виконання цього та інших законів України;

{Визначення терміна "підрозділ банку" виключено на підставі Закону № 3024-VI від 15.02.2011 }

{Визначення терміна "представництво банку" виключено на підставі Закону № 3024-VI від 15.02.2011 }

професійне судження - вмотивований, об'єктивний, неупереджений та обґрунтований висновок та/або оцінка Національного банку України щодо фактів, подій, обставин, осіб, що ґрунтується на знаннях і досвіді службовців Національного банку України, на комплексному та всебічному аналізі інформації та документів, поданих до Національного банку України в межах передбачених законодавством процедур та отриманих Національним банком України, у тому числі в результаті здійснення ним банківського регулювання та нагляду, а також на інформації з офіційних джерел;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 590-IX від 13.05.2020 }

профіль ризику банку - результат оцінки рівня ризиків банку на певну дату до врахування заходів для мінімізації ризиків, а також з урахуванням таких заходів, у розрізі кожного з видів ризику та в агрегованому вигляді;

{Статтю 2 доповнено терміном згідно із Законом № 1587-IX від 30.06.2021 }

публічна компанія - юридична особа, створена у формі публічного акціонерного товариства, яка відповідає вимогам, визначеним Національним банком України;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 218-VIII від 02.03.2015; в редакції Закону № 738-IX від 19.06.2020 }

реорганізація банку - злиття, приєднання, виділ, поділ банку, зміна його організаційно-правової форми (перетворення), наслідком яких є передача його майна, коштів, прав та обов'язків правонаступникам, прийняття його майна правонаступником;

{Визначення терміна із змінами, внесеними згідно із Законом № 2210-VIII від 16.11.2017; в редакції Закону № 1587-IX від 30.06.2021 }

рівень володіння корпоративними правами юридичної особи - відносини щодо володіння корпоративними правами юридичної особи між такою юридичною особою та її учасниками. Якщо всі учасники юридичної особи є фізичними особами, така юридична особа має лише один рівень володіння корпоративними правами;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 218-VIII від 02.03.2015 }

розкриті резерви - резерви і фонди, створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку та оприлюднені у фінансовій звітності банку;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3024-VI від 15.02.2011 }

розрахункові банківські операції - рух грошей на банківських рахунках, здійснюваний згідно з розпорядженнями клієнтів або в результаті дій, які в рамках закону призвели до зміни права власності на активи;

споріднена особа - юридична особа, яка має спільних з банком власників істотної участі;

системно важливий банк - банк, що відповідає критеріям, встановленим Національним банком України, діяльність якого впливає на стабільність банківської системи;

{Визначення терміна "системоутворюючий банк" замінено визначенням терміна "системно важливий банк" згідно із Законом № 1586-VII від 04.07.2014}

структура власності юридичної особи - система взаємовідносин юридичних та фізичних осіб, що дає змогу визначити:

1) всіх ключових учасників (включаючи публічні компанії) і контролерів такої юридичної особи;

2) всіх ключових учасників кожної юридичної особи, яка існує у ланцюгу володіння корпоративними правами такої юридичної особи;

3) всіх осіб, які мають пряму та/або опосередковану істотну участь у такій юридичній особі;

4) відносини контролю щодо цієї юридичної особи між усіма особами, зазначеними у пунктах 1-3 цього визначення;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3024-VI від 15.02.2011; в редакції Закону № 218-VIII від 02.03.2015}

{Визначення терміна "тимчасова адміністрація" виключено на підставі Закону № 4452-VI від 23.02.2012}

{Визначення терміна "тимчасовий адміністратор" виключено на підставі Закону № 4452-VI від 23.02.2012}

уповноважена особа банку - особа, яка на підставі статуту чи угоди має повноваження представляти банк та вчиняти від його імені певні дії, що мають юридичне значення;

учасники банку - засновники банку, акціонери банку і пайовики кооперативного банку;

{Визначення терміна "учасники банку" статті 2 в редакції Закону № 133-V від 14.09.2006; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1617-VI від 24.07.2009; в редакції Закону № 2210-VIII від 16.11.2017}

учасники банківської групи - банки, інші фінансові установи, компанії, для яких надання фінансових послуг є переважним видом діяльності, банківські холдингові компанії, надавачі супровідних послуг, які мають спільного контролера;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011; в редакції Закону № 1587-IX від 30.06.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 3994-IX від 08.10.2024}

{Визначення терміна "філія банку" виключено на підставі Закону № 3024-VI від 15.02.2011}

{Визначення терміна "фінансова холдингова група" виключено на підставі Закону № 3394-VI від 19.05.2011}

учасник юридичної особи - особа, яка володіє корпоративними правами цієї юридичної особи;

{Статтю 2 доповнено визначенням терміна згідно із Законом № 218-VIII від 02.03.2015}

фінансове оздоровлення банку - відновлення платоспроможності банку та приведення фінансових показників його діяльності у відповідність із вимогами Національного банку України.

{Статтю 2 доповнено визначенням згідно із Законом № 1617-VI від 24.07.2009}

Терміни "асоційована компанія", "залучення коштів та банківських металів, що підлягають поверненню", "Кредитний реєстр Національного банку України", "материнська

компанія", "фінансова холдингова компанія", "надавач супровідних послуг", "споживач фінансових послуг", "фінансова послуга", "фінансова установа" вживаються у цьому Законі у значеннях, наведених у *Законі України "Про фінансові послуги та фінансові компанії"*.

{Статтю 2 доповнено частиною другою згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019; в редакції Закону № 1587-IX від 30.06.2021; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1953-IX від 14.12.2021 з урахуванням змін, внесених Законом № 3498-IX від 22.11.2023, із змінами, внесеними згідно із Законом № 3994-IX від 08.10.2024 }

Термін "*андеррайтинг*" у цьому Законі вживається у значенні, визначеному в Законі України "*Про ринки капіталу та організовані товарні ринки*".

{Статтю 2 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 5042-VI від 04.07.2012; в редакції Закону № 738-IX від 19.06.2020 }

Термін "*інформаційно-комунікаційні технології*" у цьому Законі вживається у значенні, наведеному в Законі України "*Про Національну програму інформатизації*".

{Статтю 2 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 3498-IX від 22.11.2023 }

Стаття 3. Сфера застосування

Цей Закон регулює відносини, що виникають під час заснування, реєстрації, діяльності, реорганізації та ліквідації банків.

Положення цього Закону та нормативно-правові акти Національного банку України застосовуються як до банків, так і до філій іноземних банків.

{Статтю 3 доповнено частиною згідно із Законом № 358-V від 16.11.2006 }

Положення цього Закону застосовуються до представництв іноземних банків, що діють на території України, якщо інше не встановлено міжнародними договорами (угодами), згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також до філій українських банків за кордоном та до пов'язаних з банком осіб, визначених статтею 52 цього Закону.

Відповідні положення цього Закону поширюються також на окремі зобов'язання і відповідальність інших осіб, діяльність яких пов'язана з функціонуванням банків.

Відносини, що виникають під час застосування процедури тимчасової адміністрації та ліквідації емітента іпотечних облігацій, цей Закон регулює в частині, що не суперечить *Закону України "Про іпотечні облігації"*.

{Статтю 3 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 3265-VI від 21.04.2011 }

{Частину шосту статті 3 виключено на підставі Закону № 1507-VII від 17.06.2014 }

Відносини, що виникають при прийнятті, набранні чинності, виконанні, припиненні дії адміністративних актів у сфері банківської діяльності, регулюються *Законем України "Про адміністративну процедуру"* з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом та іншими законами, що регулюють діяльність на ринку фінансових послуг та на платіжному ринку.

{Статтю 3 доповнено частиною згідно із Законом № 4017-IX від 10.10.2024 }

Стаття 4. Банківська система України

Банківська система України складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень цього Закону та інших законів України.

Банк самостійно визначає напрями своєї діяльності і спеціалізацію за видами послуг.

Національний банк України визначає види спеціалізованих банків та порядок набуття банком статусу спеціалізованого.

Національний банк України здійснює регулювання діяльності спеціалізованих банків через пруденційні нормативи та нормативно-правове забезпечення здійснюваних цими банками операцій.

Національний банк України визначає системно важливі банки відповідно до таких критеріїв: розміру банку, ступеня фінансових взаємозв'язків, напрямів діяльності.

{Статтю 4 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1586-VII від 04.07.2014 }

Національний банк України здійснює регулювання та банківський нагляд відповідно до положень *Конституції України*, цього Закону, *Закону України "Про Національний банк України"*, інших законодавчих актів України та нормативно-правових актів Національного банку України. Національний банк України визначає особливості регулювання та нагляду за системно важливими банками з урахуванням специфіки їх діяльності.

{Частина статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законами № 401-VII від 04.07.2013, № 1586-VII від 04.07.2014; в редакції Закону № 738-IX від 19.06.2020}

{Текст статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 358-V від 16.11.2006; в редакції Закону № 3024-VI від 15.02.2011}

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про інвестиційну діяльність

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 47, ст.646)

Цей Закон визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України.

Він спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції.

{Абзац другий преамбули із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Інвестиції

Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект.

{Частина перша статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

Такими цінностями можуть бути:

кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів);

{Абзац другий частини другої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218- VI від 22.12.2011}

рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
майнові права інтелектуальної власності;

{Абзац четвертий частини другої статті 1 в редакції Закону № 1407-IV від 03.02.2004}

сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих ("ноу-хау");

права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;

інші цінності.

Інвестиції, що спрямовуються на створення (придбання), реконструкцію, технічне переоснащення основних засобів, очікуваний строк корисної експлуатації яких перевищує один рік, здійснюються у формі капітальних вкладень.

{Частина третя статті 1 в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

Стаття 2. Інвестиційна діяльність

1. Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

2. Інвестиційна діяльність провадиться на основі:

інвестування, що здійснюється громадянами, недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями, спілками і товариствами, а також громадськими і релігійними організаціями, іншими юридичними особами, заснованими на колективній власності;

державного інвестування, що здійснюється органами державної влади за рахунок коштів державного бюджету, позичкових коштів, а також державними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів;

місцевого інвестування, що здійснюється органами місцевого самоврядування за рахунок коштів місцевих бюджетів, позичкових коштів, а також комунальними підприємствами та установами за рахунок власних і позичкових коштів;

державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів;

іноземного інвестування, що здійснюється іноземними державами, юридичними особами та громадянами іноземних держав;
спільного інвестування, що здійснюється юридичними особами та громадянами України, юридичними особами та громадянами іноземних держав.

{Частина друга статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1955-12 від 10.12.91, № 4218-VI від 22.12.2011; в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

3. Інвестиційна діяльність забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проектів і проведення операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових та інтелектуальних цінностей.

Інвестиційний проект - це комплекс заходів (організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних), визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку національної економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється суб'єктами інвестиційної діяльності з використанням цінностей відповідно до положень цього Закону.

{Абзац другий частини третьої статті 2 в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

Інвестиційний проект оформлюється у вигляді планово-розрахункових документів, необхідних та достатніх для обґрунтування інвестування, організації та управління роботами з реалізації проекту в межах визначених вартості та терміну його реалізації.

{Абзац третій частини третьої статті 2 в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

{Абзац четвертий частини третьої статті 2 виключено на підставі Закону № 1981- VIII від 23.03.2017}

Інвестиційний проект, для реалізації якого може надаватися державна підтримка, розробляється в порядку та за формою, затвердженими центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку.

{Абзац п'ятий частини третьої із змінами, внесеними згідно із Законом № 5463-VI від 16.10.2012}

Інвестиційний проект, для реалізації якого може надаватися державна підтримка, повинен містити:

резюме (мета проекту, напрями використання інвестицій, відповідність проекту стратегічним програмним документам держави, прогнозні обсяги виробництва продукції (товарів, послуг), потреба в інвестиціях, необхідність забезпечення земельною ділянкою або правами на неї (оренда, суперфіцій, емфітевзис) для реалізації проекту, основні показники ефективності проекту, у тому числі енергоефективності, висновки експертизи відповідно до законодавства);

загальну характеристику стану та проблем, пов'язаних з розвитком об'єктів та суб'єктів інвестиційної діяльності (характеристика об'єктів та суб'єктів, продукції (товарів, послуг), результати аналізу ринків збуту продукції (товарів, послуг), аналізу конкурентного потенціалу суб'єкта, зокрема виявлення можливостей розвитку, загроз та проблем у діяльності);

організаційний план, плани маркетингової та виробничої діяльності;

план реалізації проекту (строк введення в дію основних фондів, кадрове забезпечення, організаційна структура та управління проектом, розвиток інфраструктури, заходи з охорони навколишнього природного середовища, джерела фінансування проекту і виплат за зобов'язаннями суб'єкта інвестиційної діяльності, гарантії та схема повернення інвестицій, якщо таке повернення передбачено проектом);

фінансовий план (оцінка фінансової та економічної спроможності проекту);

інформацію про ризики проекту, запобіжні заходи і страхування ризиків у випадках, передбачених законом;

прогноз економічного та соціального ефекту від реалізації проекту; прогноз надходжень до бюджетів та державних цільових фондів;

пакет документів з обґрунтуванням оцінки впливу на навколишнє природне середовище.

Інвестиційний проект може містити додаткові відомості залежно від сфери діяльності, в якій передбачається реалізація проекту.

До інвестиційного проекту може включатися проект будівництва, розроблений відповідно до законодавства.

У цьому Законі термін "державний інвестиційний проект" вживається у значенні, наведеному в Бюджетному кодексі України.

{Частина третю статті 2 доповнено абзацом вісімнадцятим згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

{Статтю 2 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

4. Інвестиційна діяльність з цінними паперами провадиться у порядку, встановленому законодавством про ринки капіталу.

{Статтю 2 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

5. Державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів здійснюється в порядку, встановленому цим Законом, з дотриманням вимог Закону України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання" після набрання ним чинності, крім державної підтримки інвестиційних проектів, що здійснюються на умовах державно-приватного партнерства, у тому числі у формі концесії, яка надається у порядку, встановленому законами України "Про державно-приватне партнерство" та "Про концесію", та крім державної підтримки інвестиційних проектів, що здійснюються для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями на умовах та відповідно до вимог, встановлених Законом України "Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями".

{Статтю 2 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011; в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017; із змінами, внесеними згідно із Законами № 155-IX від 03.10.2019, № 1116-IX від 17.12.2020}

6. Державне інвестування державних інвестиційних проектів з використанням державних капітальних вкладень та/або кредитів (позик), залучених державою або під державні гарантії, здійснюється відповідно до вимог бюджетного законодавства.

{Статтю 2 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

7. Місцеве інвестування та підтримка реалізації інвестиційних проектів за рахунок коштів місцевого бюджету та/або кредитів (позик), залучених під місцеві гарантії, здійснюються в порядку, встановленому органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, відповідно до вимог бюджетного законодавства.

{Статтю 2 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

8. Державне або місцеве інвестування в об'єкти приватної власності здійснюється за умови закріплення в державній або комунальній власності частки у статутному капіталі юридичної особи, яка отримує таке інвестування за рахунок бюджетних коштів, залежно від обсягу вкладених інвестицій.

{Статтю 2 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

Стаття 3. Інноваційна діяльність

1. Інноваційною діяльністю є сукупність заходів, спрямованих на створення, впровадження, поширення та реалізацію інновацій відповідно до Закону України "Про інноваційну діяльність" з метою отримання комерційного та/або соціального ефекту, які здійснюються шляхом реалізації інвестицій, вкладених в об'єкти інноваційної діяльності.

{Частина перша статті 3 в редакції Закону № 4218-VI від 22.12.2011}

Стаття 4. Об'єкти інвестиційної діяльності

Об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти

власності, а також майнові права.

{Частина перша статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

Забороняється інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України, а також порушує права та інтереси громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом.

{Частину третю статті 4 виключено на підставі Закону № 2518-IX від 15.08.2022}

Стаття 5. Суб'єкти інвестиційної діяльності

1. Суб'єктами (інвесторами і учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави.

{Частина перша статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1955-12 від 10.12.91}

Недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, страховики та фінансові установи - юридичні особи публічного права здійснюють інвестиційну діяльність відповідно до законодавства, що визначає особливості їх діяльності.

{Частину першу статті 5 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2367-VI від 29.06.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5080-VI від 05.07.2012}

2. Інвестори - суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування.

Інвестори можуть виступати в ролі вкладників, кредиторів, покупців, а також виконувати функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності.

3. Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора.

Стаття 6. Законодавство про інвестиційну діяльність

Відносини, що виникають при здійсненні інвестиційної діяльності на Україні, регулюються цим Законом, іншими законодавчими актами України.

Інвестиційна діяльність суб'єктів України за її межами регулюється законодавством іноземної держави, на території якої ця діяльність здійснюється, відповідними договорами України, а також спеціальним законодавством України.

{Частина друга статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1955-12 від 10.12.91}

Особливості здійснення інвестиційної діяльності на території України суб'єктами інвестиційної діяльності, розташованими за межами України, а також цих суб'єктів і суб'єктів України в зонах вільного підприємництва на Україні визначаються спеціальним законодавством України.

Особливості здійснення інвестиційної діяльності на території Автономної Республіки Крим визначаються Законом України "Про особливості провадження інвестиційної діяльності на території Автономної Республіки Крим".

{Статтю 6 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 639-VII від 10.10.2013}

II. ЗДІЙСНЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 7. Права суб'єктів інвестиційної діяльності

1. Всі суб'єкти інвестиційної діяльності незалежно від форм власності та господарювання мають рівні права щодо здійснення інвестиційної діяльності, якщо інше не передбачено законодавчими актами України.

Розміщення інвестицій у будь-яких об'єктах, крім тих, інвестування в які заборонено або обмежено цим Законом, іншими актами законодавства України, визнається невід'ємним правом інвестора і охороняється законом.

2. Інвестор самостійно визначає цілі, напрями, види й обсяги інвестицій, залучає для їх реалізації на договірній основі будь-яких учасників інвестиційної діяльності, у тому числі шляхом організації конкурсів і торгів.

3. За рішенням інвестора права володіння, користування і розпорядження

інвестиціями, а також результатами їх здійснення можуть бути передані іншим громадянам та юридичним особам у порядку, встановленому законом. Взаємовідносини при такій передачі прав регулюються ними самостійно на основі договорів.

4. Для інвестування можуть бути залучені фінансові кошти у вигляді кредитів, емісії (видачі) в установленому законодавством порядку цінних паперів і позик.

{Абзац перший частини четвертої статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

Майно інвестора може бути використано ним для забезпечення його зобов'язань. У заставу приймається тільки таке майно, яке перебуває у власності позичальника або належить йому на праві повного господарського відання, якщо інше не передбачено законодавчими актами України. Заставлене майно при порушенні заставних зобов'язань може бути реалізовано відповідно до чинного законодавства.

5. Інвестор має право володіти, користуватися і розпоряджатися об'єктами та результатами інвестицій, включаючи реінвестиції та торговельні операції на території України, відповідно до законодавчих актів України.

Для державних підприємств, що виступають інвесторами за межами України та яким відкрито іпотечний кредит, встановлюється гарантія по цих інвестиціях з боку держави.

{Абзац третій частини п'ятої статті 7 виключено на підставі Закону № 1955-12 від 10.12.91}

6. Інвестор має право на придбання необхідного йому майна у громадян і юридичних осіб безпосередньо або через посередників за цінами і на умовах, що визначаються за домовленістю сторін, якщо це не суперечить законодавству України, без обмеження за обсягом і номенклатурою.

Стаття 8. Обов'язки суб'єктів інвестиційної діяльності

1. Інвестор у випадках і порядку, встановлених законодавством України, зобов'язаний: подати фінансовим органам декларацію про обсяги і джерела здійснюваних ним

інвестицій;

одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України "Про оцінку впливу на довкілля";

{Частину першу статті 8 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 2059-VIII від 23.05.2017}

одержати дозвіл на виконання будівельних робіт у випадках та порядку, встановлених Законом України "Про регулювання містобудівної діяльності";

{Абзац частини першої статті 8 в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

одержати письмовий звіт експертизи проекту будівництва у випадках та порядку, встановлених статтею 31 Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності";

{Абзац частини першої статті 8 в редакції Закону № 185/98-ВР від 05.03.98; із змінами, внесеними згідно із Законами № 1026-V від 16.05.2007, № 800-VI від 25.12.2008; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 4218-VI від 22.12.2011, № 4220-VI від 22.12.2011}

одержати позитивний висновок державної експертизи інвестиційного проекту у випадках та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

{Частину першу статті 8 доповнено абзацом згідно із Законом № 3038-VI від 17.02.2011}

2. Суб'єкти інвестиційної діяльності зобов'язані:

{Абзац другий частини другої статті 8 виключено на підставі Закону № 124-IX від 20.09.2019}

виконувати вимоги державних органів і посадових осіб, що пред'являються в межах їх компетенції;

подавати в установленому порядку бухгалтерську і статистичну звітність;

не допускати недобросовісної конкуренції і виконувати вимоги законодавства про захист економічної конкуренції;

{Абзац п'ятий частини другої статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1294-IV від 20.11.2003}

{Абзац шостий частини другої статті 8 виключено на підставі Закону № 1955-12 від 10.12.91}

сплачувати податки, збори (обов'язкові платежі) в розмірах та у порядку, визначених законами України.

{Частину другу статті 8 доповнено абзацом згідно із Законом № 2899-III від 20.12.2001}

3. Для проведення господарської діяльності, яка підлягає ліцензуванню, учасники інвестиційної діяльності повинні одержати відповідну ліцензію, що видається в порядку, встановленому законодавством.

{Частина третя статті 8 в редакції Закону № 3370-IV від 19.01.2006}

Стаття 9. Відносини між суб'єктами інвестиційної діяльності

Основним правовим документом, який регулює взаємовідносини між суб'єктами інвестиційної діяльності, є договір (угода) або проспект цінних паперів (рішення про емісію цінних паперів).

{Частина перша статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

Укладення договорів, вибір партнерів, визначення зобов'язань, будь-яких інших умов господарських взаємовідносин, що не суперечать законодавству України, є виключною компетенцією суб'єктів інвестиційної діяльності.

Інвестування та фінансування однієї квартири в об'єкті будівництва кількома інвесторами можливе виключно за умови укладення між ними договору в письмовій формі, в якому визначаються частка кожного інвестора та порядок внесення ним відповідної інвестиції.

{Статтю 9 доповнено частиною згідно із Законом № 2367-VI від 29.06.2010}

Втручання державних органів та посадових осіб у реалізацію договірних відносин між суб'єктами інвестиційної діяльності зверх своєї компетенції не допускається.

Стаття 10. Джерела фінансування інвестиційної діяльності

1. Інвестиційна діяльність може здійснюватись за рахунок: власних фінансових ресурсів інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб тощо);

позичкових фінансових коштів інвестора (облігації, банківські та бюджетні кредити);

{Абзац третій частини першої статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 738-IX від 19.06.2020}

залучених фінансових коштів інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);

бюджетних інвестиційних асигнувань;

безоплатних та благодійних внесків, пожертвувань організацій, підприємств і громадян.

ІІІ. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 11. Цілі державного регулювання інвестиційної діяльності

Державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики виходячи з цілей та показників економічного і соціального розвитку України, державних та регіональних програм розвитку економіки, державного і місцевих бюджетів, зокрема передбачених у них обсягів фінансування інвестиційної діяльності.

{Частина перша статті 11 в редакції Закону № 4218-VI від 22.12.2011}

При цьому створюються пільгові умови інвесторам, що здійснюють інвестиційну діяльність у найбільш важливих для задоволення суспільних потреб напрямках, насамперед соціальній сфері, технічному і технологічному вдосконаленні виробництва, створенні нових робочих

місць для громадян, які потребують соціального захисту, впровадженні відкриттів і винаходів, в агропромисловому комплексі, в реалізації програм ліквідації наслідків Чорнобильської аварії, у виробництві будівельних матеріалів, в галузі освіти, культури, охорони культурної спадщини, охорони навколишнього середовища і здоров'я.

{Частина друга статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом № 40-IV від 04.07.2002 - набирає чинності з 01.01.2003 року - дію зупинено на 2003 рік згідно із Законом № 380-IV від 26.12.2002, дію зупинено на 2004 рік згідно із Законом № 1344-IV від 27.11.2003, дію зупинено на 2005 рік згідно із Законом № 2285-IV від 23.12.2004; із змінами, внесеними згідно із Законами № 2505-IV від 25.03.2005, № 2518-VI від 09.09.2010}

Стаття 12. **Форми державного регулювання інвестиційної діяльності**

1. Державне регулювання інвестиційної діяльності включає управління державними інвестиціями, а також регулювання умов інвестиційної діяльності і контроль за її здійсненням усіма інвесторами та учасниками інвестиційної діяльності.

2. Управління державними інвестиціями здійснюється органами державної влади та органами влади Автономної Республіки Крим та включає планування, визначення умов і виконання конкретних дій по інвестуванню бюджетних і позабюджетних коштів.

{Частина друга статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

3. Регулювання умов інвестиційної діяльності здійснюється шляхом:

{Абзац другий частини третьої статті 12 виключено на підставі Закону № 2899-III від 20.12.2001}

{Абзац третій частини третьої статті 12 виключено на підставі Закону № 2899-III від 20.12.2001}

подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв;

{Абзац п'ятий частини третьої статті 12 виключено на підставі Закону № 124-IX від 20.09.2019; зміни до абзацу п'ятого частини третьої статті 12 див в Законі № 738-IX від 19.06.2020}

заходів щодо розвитку та захисту економічної конкуренції;

{Абзац частини третьої статті 12 в редакції Закону № 1294-IV від 20.11.2003}

роздержавлення і приватизації власності;

визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами;

політики ціноутворення;

проведення державної експертизи інвестиційних проектів;

{Абзац десятий частини третьої статті 12 в редакції Закону № 185/98-ВР від 05.03.98; із змінами, внесеними згідно із Законами № 4218-VI від 22.12.2011, № 4220-VI від 22.12.2011}

інших заходів.

Стаття 12-¹. **Державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів**

{Назва статті 12-¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

1. Напрями інвестиційної діяльності, за якими надається державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів, визначаються стратегічними або програмними документами, затвердженими в установленому законодавством порядку.

Державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів надається шляхом:

співфінансування реалізації інвестиційних проектів за рахунок коштів державного бюджету;

надання відповідно до законодавства для реалізації інвестиційних проектів державних гарантій з метою забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єкта господарювання;

кредитування за рахунок коштів державного бюджету суб'єктів господарювання для реалізації інвестиційних проектів;

повної або часткової компенсації за рахунок коштів державного бюджету відсотків за кредитами суб'єктів господарювання для реалізації інвестиційних проектів; застосування інших форм, передбачених цим Законом.

{Частина перша статті 12-¹ в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

{Частина другу статті 12-¹ виключено на підставі Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

3. Відбір інвестиційних проектів, для реалізації яких надається державна підтримка, здійснюється на конкурсній основі з урахуванням результатів державної експертизи, проведеної відповідно до статті 15 цього Закону.

Перелік документів, що подаються для такого відбору, а також порядок та критерії відбору встановлюються Кабінетом Міністрів України для кожного напрямку, за яким надається державна підтримка для реалізації відповідних інвестиційних проектів.

{Частина третя статті 12-¹ в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

4. Основні принципи надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів визначаються законом.

{Абзац перший частини четвертої статті 12-¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

Надання такої державної підтримки здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

5. Органи, які проводять конкурсний відбір інвестиційних проектів (крім інвестиційних проектів, що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку), подають центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку, інформацію про відібрані інвестиційні проекти за затвердженою ним формою.

Інформація про відібрані державні інвестиційні проекти та інвестиційні проекти, для реалізації яких надається державна підтримка, вноситься до Державного реєстру інвестиційних проектів, ведення якого здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

{Частина п'ята статті 12-¹ в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

6. Інформація щодо інвестиційних проектів оприлюднюється шляхом розміщення витягу з Державного реєстру інвестиційних проектів на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері економічного розвитку.

{Частина шоста статті 12-¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 5463-VI від 16.10.2012; в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

{Закон доповнено статтею 12-¹ згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

7. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, на підставі поданих суб'єктами інвестиційної діяльності звітів про стан (результати) реалізації інвестиційного проекту, для реалізації якого надано державну підтримку, і даних Державного реєстру інвестиційних проектів забезпечує здійснення моніторингу та проведення аналізу ефективності державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів та використання державних капітальних вкладень у встановленому ним порядку.

Результати такого моніторингу та аналізу використовуються органами виконавчої влади під час складання проекту Державного бюджету України на наступний рік, а також для формування пропозицій до Державного бюджету України на наступні бюджетні періоди щодо видатків, спрямованих на державну підтримку для реалізації інвестиційних проектів.

{Статтю 12-¹ доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

8. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері економічного розвитку, забезпечує збереження ним конфіденційної інформації,

пов'язаної з інвестиційними проектами.

{Статтю 12-¹ доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

{Статтю 12-² виключено на підставі Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

Стаття 13. Порядок прийняття рішень щодо державних інвестицій

{Назва статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

1. Рішення щодо державних інвестиційних проектів приймаються відповідно до бюджетного законодавства та цього Закону.

{Частина перша статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011; в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

{Частина другу статті 13 виключено на підставі Закону № 4218-VI від 22.12.2011}

3. Верховна Рада України затверджує у складі Основних напрямів економічного і соціального розвитку держави обсяги державних інвестицій, здійснюваних за рахунок коштів державного бюджету.

{Частина третя статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

Стаття 14. Порядок розміщення державного замовлення на виконання робіт у капітальному будівництві

1. Однією із форм реалізації державних інвестицій є державне замовлення на виконання робіт у капітальному будівництві.

{Частина перша статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

2. Державне замовлення розміщується, як правило, на конкурсній основі з урахуванням економічної вигідності цих замовлень для підприємств та організацій.

3. Прийняття в експлуатацію об'єктів державного замовлення провадиться в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

{Частина третя статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

Стаття 15. Державна експертиза інвестиційних проектів

1. Обов'язковій державній експертизі підлягають інвестиційні проекти, що реалізуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних підприємств, установ та організацій, а також за рахунок кредитів, наданих під державні гарантії, інших форм державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів, передбачених цим Законом, крім інвестиційних проектів, що здійснюються на умовах державно-приватного партнерства, у тому числі у формі концесії, проектів, які реалізуються у рамках виконання державних цільових програм з енергоефективності та об'єктів будівництва, що споруджуються (реконструюються) із залученням коштів Фонду енергоефективності, та крім інвестиційних проектів із значними інвестиціями, що реалізуються відповідно до Закону України "Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні.

{Частина перша статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1981-VIII від 23.03.2017, № 2095-VIII від 08.06.2017, № 155-IX від 03.10.2019, № 1116-IX від 17.12.2020;

в редакції Закону № 1818-IX від 21.10.2021}

2. Державна експертиза інвестиційних проектів проводиться в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, крім інвестиційних проектів, що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку.

{Абзац перший частини другої статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1981-VIII від 23.03.2017}

Інвестиційні проекти, що реалізуються за рахунок коштів державного фонду

{Частина другу статті 15 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1981-VIII від

23.03.2017}

3. Державна експертиза інвестиційних проектів повинна враховувати оцінку економічної ефективності

{Статтю 15 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011; в редакції Закону № 1981-VIII від 23.03.2017}

{Стаття 15 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1955-12 від 10.12.91, № 185/98- ВР від 05.03.98, № 1026-V 16.05.2007, № 800-VI від 25.12.2008, № 2367-VI від 29.06.2010; в редакції Закону № 3038-VI від 17.02.2011}

Стаття 16. Регулювання інвестиційної діяльності Верховною Радою Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування

{Назва статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

Верховна Рада Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування у межах своїх повноважень здійснюють регулювання інвестиційної діяльності на своїй території, в тому числі шляхом погодження питань про створення виробничих і соціальних об'єктів, використання природних ресурсів суб'єктами інвестиційної діяльності.

{Частина другу статті 16 виключено на підставі Закону № 1955-12 від 10.12.91}

{Текст статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011}

Стаття 17. Ціноутворення в інвестиційній діяльності

Вартість продукції, робіт і послуг у процесі інвестиційної діяльності визначається за вільними цінами і тарифами, в тому числі за підсумками конкурсів (торгів), а у випадках, передбачених законодавчими актами, за державними фіксованими та регульованими цінами і тарифами.

Вартість будівництва об'єктів (крім автомобільних доріг загального користування), що споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, кредитів, наданих під державні гарантії, визначається на підставі кошторисних норм України щодо ціноутворення у будівництві відповідно до статті 7 Закону України "Про ціни і ціноутворення".

{Частина друга статті 17 в редакції Закону № 185/98-ВР від 05.03.98; із змінами, внесеними згідно із Законом № 4218-VI від 22.12.2011; в редакції Законів № 124-IX від 20.09.2019, № 1881-IX від 16.11.2021, № 2254-IX від 12.05.2022}

Вартість будівництва, реконструкції, ремонту та утримання автомобільних доріг загального користування визначається на підставі методик і правил, затверджених центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері дорожнього господарства.

{Статтю 17 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 2254-IX від 12.05.2022}

ІV. ГАРАНТІЇ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ЗАХИСТ ІНВЕСТИЦІЙ

Стаття 18. Гарантії прав суб'єктів інвестиційної діяльності

1. Держава гарантує стабільність умов здійснення інвестиційної діяльності, додержання прав і законних інтересів її суб'єктів.

Умови договорів, укладених між суб'єктами інвестиційної діяльності, зберігають свою чинність на весь строк дії цих договорів і у випадках, коли після їх укладення законодавством (крім податкового, митного та валютного законодавства, а також законодавства з питань ліцензування певних видів господарської діяльності) встановлено умови, що погіршують становище суб'єктів або обмежують їх права, якщо вони не дійшли згоди про зміну умов договору.

{Абзац другий частини першої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2899-III від 20.12.2001}

2. Державні органи та їх посадові особи не мають права втручатися в діяльність суб'єктів інвестиційної діяльності, крім випадків, коли таке втручання допускається чинним законодавством і здійснюється в межах компетенції цих органів та посадових

осіб.

Ніхто не має права обмежувати права інвесторів у виборі об'єктів інвестування, за винятком випадків, передбачених цим Законом.

У разі прийняття державними або іншими органами актів, що порушують права інвесторів і учасників інвестиційної діяльності, збитки, завдані суб'єктам інвестиційної діяльності, підлягають відшкодуванню у повному обсязі цими органами. Спори про відшкодування збитків розв'язуються судом.

{Абзац третій частини другої статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом № 762-IV від 15.05.2003}

Стаття 19. Захист інвестицій

1. Захист інвестицій - це комплекс організаційних, технічних та правових заходів, спрямованих на створення умов, які сприяють збереженню інвестицій, досягненню цілі внесення інвестицій, ефективній діяльності об'єктів інвестування та реінвестування, захисту законних прав та інтересів інвесторів, у тому числі права на отримання прибутку (доходу) від інвестицій.

Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується рівноправний режим, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій.

З метою забезпечення сприятливого та стабільного інвестиційного режиму держава встановлює державні гарантії захисту інвестицій.

Державні гарантії захисту інвестицій - це система правових норм, які спрямовані на захист інвестицій та не стосуються питань фінансово-господарської діяльності учасників інвестиційної діяльності та сплати ними податків, зборів (обов'язкових платежів). Державні гарантії захисту інвестицій не можуть бути скасовані або звужені стосовно інвестицій, здійснених у період дії цих гарантій.

{Абзац четвертий частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2899-III від 20.12.2001}

{Частина перша статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1955-12 від 10.12.91; в редакції Закону № 697-XIV від 21.05.99}

{Офіційне тлумачення частини першої статті 19 див. в Рішенні Конституційного Суду № 1-рп/2002 від 29.01.2002}

2. Інвестиції не можуть бути безоплатно націоналізовані, реквізовані або до них не можуть бути застосовані заходи, тотожні за наслідками. Такі заходи можуть застосовуватися лише на основі законодавчих актів України з відшкодуванням інвестору в повному обсязі збитків, заподіяних у зв'язку з припиненням інвестиційної діяльності. Порядок відшкодування збитків інвестору визначається в зазначених актах.

Внесені або придбані інвесторами цільові банківські вклади, акції та інші цінні папери, платежі за набуте майно або за орендні права у разі вилучення відповідно до законодавчих актів України відшкодовуються інвесторам, за винятком сум, що виявилися використаними або втраченими в результаті дій самих інвесторів або вчинених за їх участю.

3. Спори, що виникають в результаті здійснення інвестиційної діяльності, розглядаються відповідно судом або третейським судом.

{Частина третя статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 762-IV від 15.05.2003}

4. Інвестиції можуть, а у випадках, передбачених законодавством, мають бути застраховані.

Стаття 20. Відповідальність суб'єктів інвестиційної діяльності

При недодержанні договірних зобов'язань суб'єкти інвестиційної діяльності несуть майнову

та іншу відповідальність, передбачену законодавством України і укладеними договорами. Сплата штрафів і неустойок за порушення умов договорів, а також відшкодування завданих збитків не звільняють винну сторону від виконання зобов'язань, якщо інше не передбачено законом або договором.

Стаття 21. Умови припинення інвестиційної діяльності

Зупинення або припинення інвестиційної діяльності провадиться за рішенням: інвесторів, при цьому інвестори відшкодовують збитки учасникам інвестиційної діяльності; правомочного державного органу.

Рішення державного органу про супинення або припинення інвестиційної діяльності може бути прийнято з таких причин:

якщо її продовження може призвести до порушення встановлених законодавством санітарно-гігієнічних, архітектурних, екологічних та інших норм, прав та інтересів громадян, юридичних осіб і держави, що охороняються законом;

оголошення в установленому законом порядку інвестора банкрутом внаслідок неплатоспроможності;

стихійного лиха;

запровадження надзвичайного стану.

Стаття 22. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві про інвестиційну діяльність України, то застосовуються правила міжнародного договору.

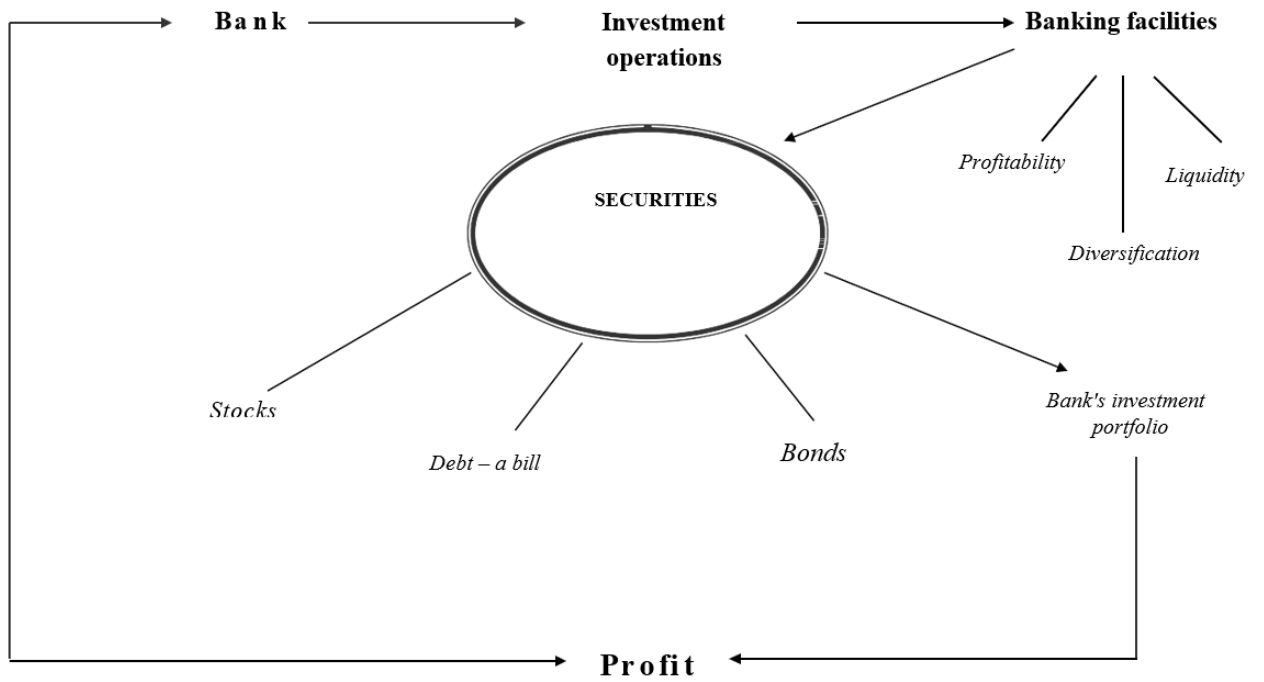

Рисунок. Схема інвестиційних операцій банку
(англ. Scheme of the investment operations of the bank) [16]

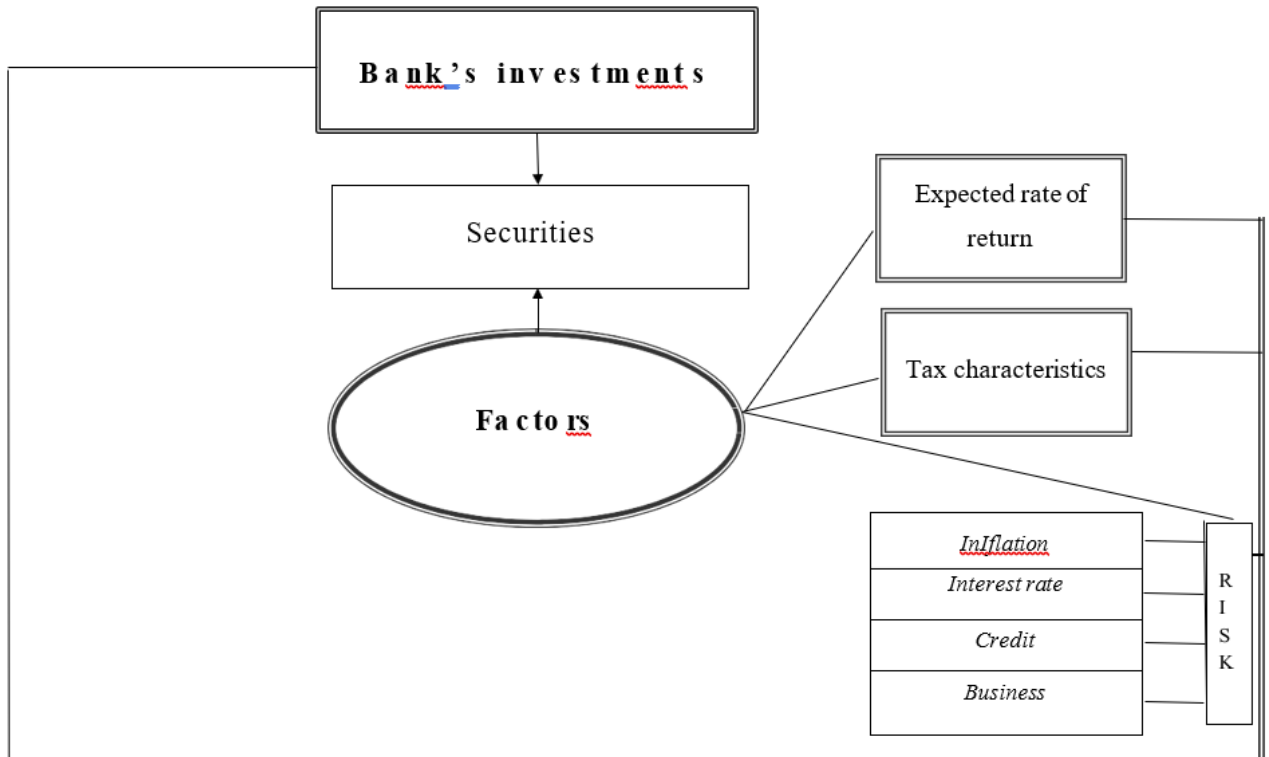

Рисунок. Фактори, що визначають інвестиційний вибір банку
(англ. Factors that determine a bank's investment choices) [16]